



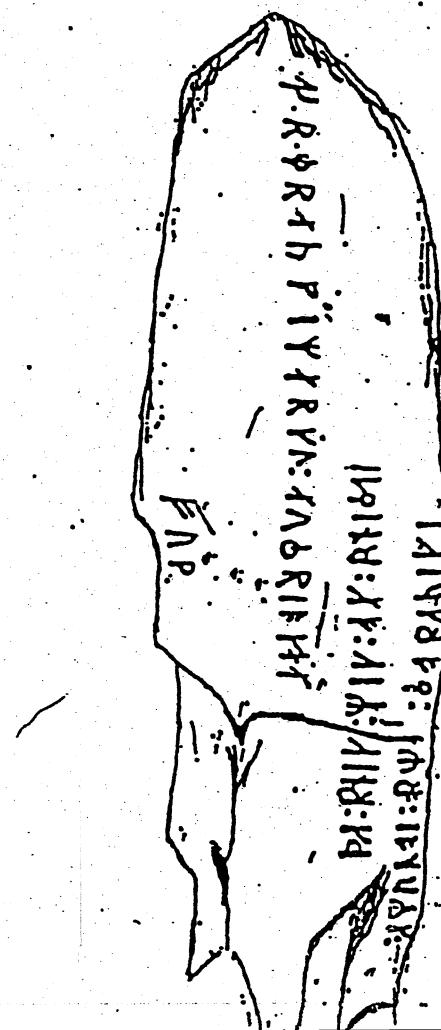
Medlemsblad for  
Ringerike Lærestorforslagslag

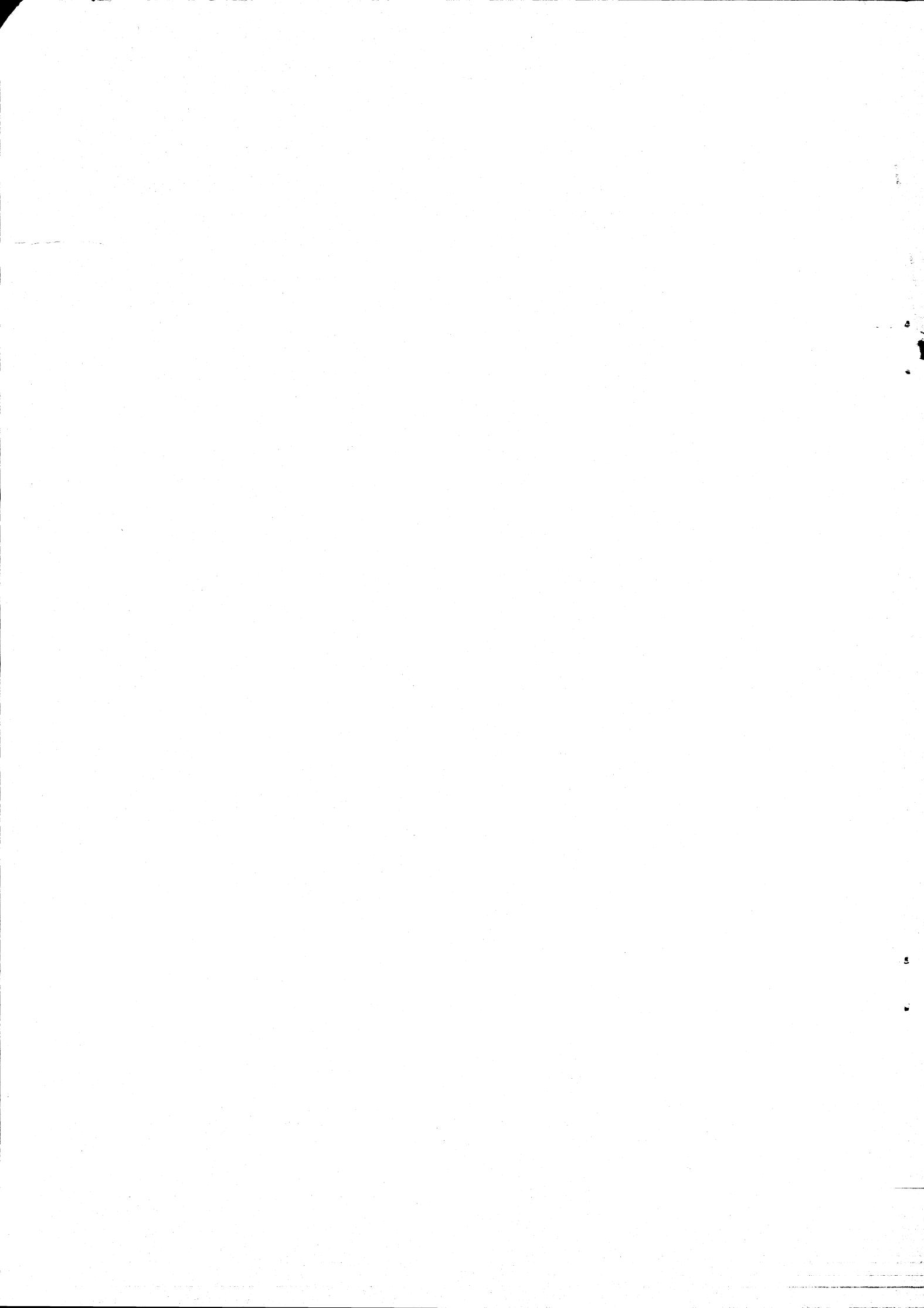
---

Nr 2 - 2009

Årgang 19.

---





## Hringariki

**Medlemsblad for Ringerike Slektshistorielag**

19. årgang

**Redaksjon**

Egil Elsrud  
Sten Høyendahl  
Frank Otterbech  
Thorleif Solberg  
Ole E. Yttri

## **Innholdsfortegnelse**

Side	
2	Ny tingbokutgivelse for Ringerike - 1656-58
3	Ole Arild Vesthagen
7	Egil Elsrud
13	Sten Høyendahl
17	Sten Høyendahl
24	Tom Larsen
34	Sten Høyendahl
39	Frank Otterbech
44	Sten Høyendahl
46	Sten Høyendahl
52	Ole E. Yttri
65	Sten Høyendahl
76	Sten Høyendahl
78	Aktuelle artikler og nettkilder



## NY TINGBOKUTGIVELSE FOR RINGERIKE – 1656-58

Povel Schnell gikk 27. juni 1656 av som sorenskriver for Ringerike, og Søren Bentssøn overtok embetet mens han samtidig betjente Sigdal og Modum. Referatene fra Ringerike ble derfor fra høsten 1656 til våren 1658 innført i tingbok I-26 og I-25 for Eiker, Modum og Sigdal sorenskriveri. Disse referatene ble ikke medtatt da ringeriksdelens av de eldste tingbøkene for Ringerike og Hallingdal sorenskriveri ble utgitt på 1990-tallet, men er nå avskrevet av Sten Høyendahl og foreligger i original språkdrakt.

Vi finner flere dramatiske saker her, og særlig legger vi merke til tjenestejenta Anne Sørens datter på Veme som hadde drept sitt nyfødte barn. Hun ble dømt til døden og henrettet. Det var også flere stygge voldssaker, og en av disse endte skjebnesvangert for Ole Gulsen Midt-Haug på Tyrstrand, som opprinnelig var fra Modum og til daglig gikk under navnet Ola skytte. Alv Lo i Haug var åpenbart voldelig av seg, og vi ser at han ved en anledning hadde grisebanket den avsatte fogden Hans Rasmussen, i sin tid den mest forhatte mann på Ringerike. Disse tingreferatene inneholder ellers åstedtvister, eiendomsoverdragelser, gjeldssaker, inndrivelse av skatter og æreskrenkelser. En og annen odelssak er også med her. To av artiklene i *Hringariki* 2/2009 - fra Somdalen i Ådalen og Vestre Bjørke i Hole - bygger på disse tingreferatene.

Tingbok I-26 for Eiker, Modum og Sigdal sorenskriveri er først kontinuerlig fra 21. oktober 1656 til 21. april 1658. Dette er en ordinær tingbok som i hovedsak er først i pennen av én enkelt person. Tingbok I-25 framstår i hovedsak som en kopibok for Modum og Sigdal, men har også enkelte saker fra Ringerike som ikke er tatt med i tingbok I-26, vesentlig fra våren 1658. Her er det også noen saker der alle skrivelser og dokumenter framlagt i retten i sin helhet innført i protokollen.

Tingbokavskriften er på 105 sider, herav 13 sider med registre over person-, gårds-, slekts- og stedsnavn. Den utgis i samme format som *Hringariki*, koster kr 150,- inklusive porto, og kan bestilles hos Sten Høyendahl, tlf 90 20 98 42, eller e-post: [sten.hoyendahl@gmail.com](mailto:sten.hoyendahl@gmail.com)

## VI TRENGER HJELP TIL REGISTRERING!

Vi startet for en tid tilbake med å lage et stort felles register/database på alle heftene av *Hringariki* som er trykt 1991-2009 (vi bruker Excel). Registreringen foretas slik: Fornavn, Etternavn, Plass/Stedsnavn, Hefte/år, Side, Artikkel, Forfatter.

Nils Elsrud og Tom Larsen har startet opp, men vi trenger flere frivillige. Tom har registrert fra 1991 nr 1, og holder på med 1995 nr 2. Nils har registrert fra 2000 nr 1, og holder på med 2002 nr 2.

Registering gjenstår for hefte 1996 nr 1 til 1999 nr 2, samt fra 2003 nr 1 til dagens hefte. Venligst send en mail til sekretæren hvis du kan tenke deg å ta registreringen av ett hefte eller to.

E-mail: [tom17@online.no](mailto:tom17@online.no)

## En ulykkelig kjærighetshistorie?

av Ole Arild Vestsøren

Av og til når vi utforsker våre slektsforbindelser bakover i tid støter vi på spor etter dramatiske menneskeskjebner. Jeg har kommet over et slikt tilfelle i Norderhov på 1730-tallet som kunne ha fått dramatiske følger for de involverte, men det ser ut til at vanskelighetene løste seg på en noenlunde grei måte.

Blant mine aner på Hadeland er Elling Andersen Igelsrud og hans kone Marte Jonsdatter. Elling ble født ca. 1650 og døde i 1699. Han kom fra Knestang i Norderhov og var sønn av Anders Olsen og Kari Alfsdtr. Knestang. Kona Marte ble født ca. 1650 og døde i 1729. Hun kom fra Gunstad i Jevnaker og var datter av Jon Brynildsen og Anne Kaaresdtr. Gunstad. Elling og Marte overtak som leilendinger på Igelsrud i Jevnaker etter ekteparet Erik Kaaresen og Siri Olsdtr. Erik var bror av Martes mor, og Siri var søster av Ellings far. Elling og Marte hadde fire barn: Kari Ellingsdtr. som ble gift med Halvor Halvorsen Flatla i Lunner (mine aner), Marte Ellingsdtr. som ble gift med Paul Pedersen Hensrud i Jevnaker, Erik Ellingsen som overtak som bruker på Igelsrud, og den yngste sønnen Ole Ellingsen.

Det er yngstemann Ole Ellingsen som denne fortellingen handler om. Ole ble født på Igelsrud ca. 1692. I skiftet etter faren på Igelsrud i 1699 ble det oppgitt at han var 7 år gammel. Da det ble holdt skifte etter moren i 1719 ble det oppgitt at han var *soldat nu udj Hans Maj<sup>ts</sup>: tieniste*. Ole ble gift 20.10.1722 i Norderhov med enken Guri Olsdtr. Gagnum. Hun ble født ca. 1665 og var følgelig omtrent 27 år eldre enn Ole. Hvorfor Ole valgte seg en så gammel kone er det umulig å vite, men han overtak i alle fall som leilending på Gagnum.

Guri hadde vært gift tidligere med Mons Larsen Gagnum. Ved skiftet etter Mons 15.5.1722 er det oppgitt at de hadde barna Lars 16 år, Gunild 14 år, Ole 12 år og Else 10 år.<sup>1</sup> Mons hadde også vært gift tidligere og hadde to barn med sin første kone.

Ole var 30 år da han ble gift, og konas datter Gunild var 14 år. Etter hvert som årene gikk, har det nok oppstått forbudte følelser mellom de to. Det endte opp med en dramatisk flukt fra bygda og at Gunild fikk et barn 10 år senere. Denne historien er på en måte litt ”hemmelig” for dem som kun utforsker kildene fra Ringerike fordi det er en tingbok som mangler. Det var da jeg lette gjennom tingbøkene for Hadeland for å finne saker om familien på Igelsrud at jeg kom over et vitneavhør på tinget i Jevnaker 4.8.1732. Da ble det etter en stevning fra fogden over Ringerike og Hallingdal holdt et forhør og opptak av tingsvitne på tinget i Jevnaker om Ole Ellingsen Gagnum, som hadde rømt bort med sin stedatter Gunild Monsdtr.<sup>2</sup>

På tinget i Jevnaker den dagen møtte Engebret Hesselberg på vegne av fogden over Ringerike og Hallingdal, Carsten Rødlind, *hvorved hand haver til dette Ting ladet indstevne Ole Gangnum med hans Stifdatter, her at anhøre eendeel widners forklaring, angaaende næmtere oplysning i den Sag som af Citanten imod dennem føres formedelst eet bøygde røgte, at de med hinanden skulde have haffte Legemlig omgiengelse*. Det først vitnet som ble avhørt var Oles bror Erik Ellingsen Igelsrud. Han kunne fortelle at broren Ole hadde kommet til Igelsrud sammen med sin stedatter Gunild Monsdtr. tidlig en morgen før det ble lyst. Ole hadde vært sorgfull og sagt at de ville reise til Gunilds slektninger på Hedmarken. Han sa det var på grunn av et

<sup>1</sup> Statsarkivet Kongsberg. Ringerike og Hallingdal sorenskriverembete, skifteprotokoll nr. 9, folio 94b.

<sup>2</sup> Statsarkivet Hamar. Hadeland, Land og Valdres sorenskriverembete, tingbok nr. 52, folio 23a.

rykte om dem. Han hadde tatt farvel med sitt hus og sa til broren at han ikke ville få se ham mer. Erik hadde sagt at de hadde skikket seg ille med hverandre. Gunild hadde svart ja, og at det var hun som skulle ha skylden. Her er det Erik fortalte, ordrett sitert fra tingboka:  
*fremstod saa det 1<sup>te</sup> vidne Erick Ellingsen Igelsrud som er broder til indstevnte Ole Gangnum aflagde Sl: øed og vant at være 49 Aar gammel, og næstafvigte vinter Effter kyndelsmisse<sup>3</sup> tider kom hans broder Ole Gangnum tillige med hans Stifdatter Gunild Monsdaatter til han-nem paa gaarden Igelsrud een Morgen noget før dagen anbræcket, og medens hand tillige med de fleere folck paa gaarden endda laae, hvilken deres komme vidnet var gandske u-videndes. Ole Gangnum kom først ind i vidnes Stue hvor hand laae, da vidnet siuntes for-nemme hand saa noget Sorrigfuld ud, spurte hannem derpaa hvor hand agtet sig hen at reyse, da Ole gangnum svarede at ville reyse til Hedemarchen til Hans Stifdatters Folck, og som vidnet derpaa gick ud paa gaarden fant hand der Ole gangnums Stifdatter gunild monsdaat-ter, og effter at vidnet haver hilset til hende fultes hun ind med ham i Stuen, og formedelst hand fornam at de havde eet Læs med sig, og at de ikke var saa frimodig som de pleyer at være, spurte hand dem etter ad, hvor de agtet sig hen, da de svarede at det er i sandhed de ville reyse til Hedemarchen, da saa Ole Gangnum med hans Stifdaatter havde siddet en lidet stund uden at tale noget, sagde de at ville reyse igien, da vidnet bad dennem bie, og spise først, og efter at de havde været til bords, vilde de da strax begive sig til reysen igien, og som de skulde tage afs্তeed sagde Ole Gangnum til vidnet at hand havde taget afskeed med sit Huus, og at vidnet ikke fik ham meere at see, da vidnet spurte hvorledes det kom, dertil Ole Gangnum svarede at det skeer formedels hand er kommen i bøygderøgte for ben<sup>te</sup>: hans Stif-daatter, sagde og at hand ikke havde i sinde at reyse, mens det var for mange som har raadet ham der til, og derfore maa hand reyse bort. Stifdaatteren gunild monsdaatter taugde stille, og intet talede videre, end da vidnet sagde at de havde skikket sig ilde med hver anden. Svare-de hun ja jeg veed, at jeg skal have skylden, videre tale siger vidnet at hand ikke havde med dem, men de toge strax afskeed, og reyste derfra bort. Effter Rættens tilspørsel siger og dette vidne, at Ole Gangnum ikke nævnede hvorudi det bøyde Røgte bestoed, som var udspreed om ham og hans Stifdatter, ey heller spurte vidnet ham derom. -*

Flere av de andre vitnene som ble avhørt fortalte også om at Ole og Gunild hadde kommet til Igelsrud tidlig en morgen og reist videre. Andre fortalte om ryktet de hadde hørt på bygda om at Ole Gangnum var bortreyst med sin Stifdatter, fordi hand skulde have besovet hende, men ingen hadde førstehånds kunnskap om forholdet mellom Ole og Gunild. Et vitne fortalte at hun hadde overhørt en krangl mellom Erik Igelsrud og Peder Poulsen som var husmann under Jevnaker prestegard. Peder hadde bebreidet Erik for at hans bror Ole hadde rømt med sin stedatter. Erik hadde da svart at om min broder er reyst af Landet med een Hore, daa har du ey nødig, at næskaste mig for det, kand skee det torterer mig nok alligevel, og Stæl min broder og heng ham for een tyf, det kommer mig ey veed, naar ieg skikker mig ørlig og vel. Det er ikke vanskelig å forstå at en slik skandale var stor belastning for den nærmeste familie, særlig når folk slang fra seg spydige kommentarer.

Det er opplagt at fogden over Ringerike også må ha avhørt vitner på tinget i Norderhov om denne saken. Men en tur på statsarkivet på Kongsberg ble en skuffelse i så måte. Det viser seg at tingboka som dekker det meste av året 1732 ikke er bevart. Vi har derfor bare dette vitneav-høret på Hadeland.

Ole og Gunild kom altså til Igelsrud tidlig en morgen i begynnelse av februar i 1732. Hvor de dro videre vet vi ikke, men Ole hadde selv sagt at de skulle dra til Gunilds slekt på Hed-

<sup>3</sup> Kyndelsmesse: 2. februar.

marken. Senere, mens de var på flukt, har Gunild tydeligvis født et barn. Hvor dette barnet ble født er ukjent. Jeg har lett etter dåpen i alle kirkebøkene for Hedemarken som er bevart uten å finne noe. Men det er flere prestegjeld der kirkebøkene ikke er bevart for 1732. Sikkert er det at barnet ikke ble døpt i Norderhov eller i Jevnaker. Senere på året må Ole og Gunild ha kommet hjem til Gagnum. Den 14.12.1732 ble følgende innført i kirkeboka for Norderhov: *Publice absolveret Gunnil Mogensd. besovet af Soldat Torchil Olsen Vager. Deres første Leyermaal.* Hun har altså oppgitt at det var en soldat som var far til hennes barn. Hva som skjedde videre med dette barnet har jeg ikke klart å finne ut av. Jeg vet heller ikke om det var en gutt eller ei jente eller hva det het.

Det neste vi finner om Ole er et skjøte i mars året etter, i 1733, der han solgte sin arvepart i Igelsrud til broren Erik. Ole var da tilbake på Gagnum. I mellomtiden var han blitt enkemann. I kirkeboka ser vi at Guri Gagnum ble begravet 21.5.1732, oppgitt å være 67 år gammel. Anaklig døde hun mens mannen og datteren var på flukt. Vi kan bare ane hvilken belastning dette må ha vært for henne.

Ole ble gift på nytt 9.12.1734 med Marte Olsdtr. De fikk tre barn, det første ble født før de ble gift. Deres barn var:

1. Elling Olsen Gagnum, døpt 28.4.1734, *et Uægte Barn ... Barnets fader Ole Ellingsen Gangnom og Marthe Olsdatter.* Han ble oppgitt å være i sitt 7. år ved skiftet etter faren i januar 1741. Han overtok senere som gardbruker på Gagnum. Han døde i 1797.
2. Ole, født ca. 1736 (dåpen er ikke funnet i kirkeboka). Han ble oppgitt å være 5 år ved skiftet etter faren i januar 1741.
3. Maria, døpt 14.7.1740. Hun ble oppgitt å være  $\frac{1}{2}$  år ved skiftet etter faren i januar 1741.

Åtte år etter den dramatiske flukten døde Ole. Han ble begravet i Norderhov 20.11.1740, oppgitt å være 48 år gammel. Det ble holdt skifte etter ham 30.1.1741.<sup>4</sup> Skiftet ble holdt på Gagnum, men i innledningen finner vi en litt merkelig opplysning: *avdøde Ole Ellingsen som boede og døde hen paa gaarden Overi.* Dette tyder faktisk på at han ikke bodde sammen med kona og barna på Gagnum. Har ekteskapet skjært seg helt, slik at han var flyttet hjemmefra?

Videre i skiftet oppgis at Ole med sin gjenlevende hustru Marte Olsdtr. hadde barna *Elling Olsen i sit 7<sup>de</sup> aars alder, Ole Olsen 5 aar gl:, og Maren Olsdatter  $\frac{1}{2}$  aar gl:.* Enken møtte sammen med sin far Ole Lagesen som sin verge. Registrering av boets midler var blitt holdt på Gagnum 14.1.1741.

Så kommer en opplysning som etter min mening viser at det faktisk var Ole som var far til Gunild barn. Det ble oppgitt at boet hadde gjeld blant annet til Boe Knudsen Akerløkken for hand effter afgangne ole gangnums begær og forlangende paa sin Stif-daatters vegne haver udj Eet aar opfød bem<sup>te</sup> hans Stifdatters barn, hvorfore den Sl: Mand til sagde ham betaling og derfaar pretenderer for samme aar 6 Rd:, og en Rest for Nest forige aar 1739 1 m 18 s, tilsammen 6 Rd 1 m 18 s:. Hvorfore hand ventede udlæg af boet. - Encken disputerede kravet og sagde at hendes Sl: Mand aldrig Noget til Boe Knudsen er skyldig, men hand for sin pretention faar søge gunild Monsdaatter, som hand best veed og kand. Boe Knudsen sagde, at hand kan bevise med vider, det hand og Sl: Ole gangnum var aftalt, om bemelte barns opfostring, at Ole gangnum derfore skulle betale hannem. Hvilket og kand bestørckes med det, at hand for de foregaaende aaringer har af Sl: Ole gangnum for barnets under-holdning nødt sin betaling, som hand og siger skal godtgiøres, Item skal hand og bevise, at Enken Marthe

<sup>4</sup> Statsarkivet Kongsberg. Ringerike og Hallingdal sorenskriverembete, skifteprotokoll nr. 12, folio 435b.

*Olsdatter har effter hendes Sl: mands død, tilstaaet ham hans krav, da hand med hende har talet om samme sin fordining her udj boed. Enken vedblev sit Forige Svar, og disputerede dette krav, dog sagde hendes Sl: Mand for hende i høst, noget før hand blev liggendes Syg og døde, at hand til Boe Knudsen var skyldig 6 s: Boe Knudsen forbeholdt sig da sin fordining ved lands Lov og Ret at afgjøre.*

Her får vi vite at Ole i alle år hadde betalt en mann for oppfostringen av Gunilds barn. Han hadde ikke rukket å betale for det siste året, og dermed ble forholdet kjent. Oles kone nektet for gjelden, og visste tydeligvis ikke noe om at mannen hadde betalt for barnet.

Hva var det som egentlig skjedde mellom Ole og Gunild? Hadde han forgrepet seg på henne med tvang? At menn forgriper seg på sine døtre og stedøtre forekommer dessverre, den gang som nå. Men jeg tror ikke det var slik det foregikk. Det faktum at de to rørte sammen, at Gunild nærmest påtok seg skylden for det som hadde skjedd og ikke minst det at Ole betalte for oppfostringen av barnet tyder på at dette var et ulykkelig og forbudt kjærlighetsforhold som fikk uheldige følger. Men det kunne ha gått mye verre for de to. På et eller annet vis har de greid å overbevise i alle fall presten om at det var en soldat som var far til Gunilds barn. Hva ville ha skjedd med dem om det var blitt bevist at Ole var far til stedatterens barn? Å få barn utenom ekteskap var straffbart. Hvis begge var ugift, ble det strenge bøter eller fysisk avstraffelse med bl.a. gapestokk. Hvis en av dem var gift, ble det betegnet som hor, og ved-kommende ville bli fradømt halvparten av sitt bo. Men et forhold mellom stefar og stedatter var adskillig verre, det ble ansett som blodskam. I Christian 5.s Norske Lov av 15.4.1687 i 6. bok *Om Misgjerninger*, 13. kapittel *Om Løsagtighed*, artikkel 14 står følgende straffe-bestemmelse: *De som sig i de forbudne Leed imod Guds Lov, enten i Blod, eller Svogerskab, forsee, straffis paa deris Liv, og derforuden, saa fremt samme Blodskam er begangen baade med Fader og Søn, eller baade med Moder og Daatter, eller af Fader med Daatter, eller af Søn med Moder, da skulle Kroppene, naar de halshugne ere, kastis paa en Ild og opbrændis.*

Tross alt gikk det bra med Ole og Gunild. I verste fall kunne de ha blitt halshugget og brent på bål. Hvem var det som sa at alt var så mye bedre før i tiden?

Egil Elsrud:

## Bakken

(g.nr.302 b.nr 10 i Ringerike)

Eiendommen Bakken ligger opp i skogen like nord for Bjønvika og Lundeløkken, ca. 4-5 kilometer sydøst for Lundegårdene. Bakken har fra 1700-tallet vært husmannsplass under Lunde gård på Nes i Ådal. Vi vet at Bakken har vært bebodd fra 1767, og det kan også ha bodd folk der før det. Da storgården Lunde ble delt i 1824 ble Bakken tilhørende Søndre Lunde.

**Torkild Lunde** (ca. 1550-ca. 1615) vet vi var eier av gården Lunde i Ådal like før og etter år 1600. Hvor han kom fra vet vi ikke.

Anerekken fra **Torkild Lunde** og hans hustru som kanskje het **Marit** og ned til den første husmann i Bakken ser slik ut:

2. **Gudbrand Torkildsen Lunde** (ca. 1586-ca.1670) var Torkilds sønn nr 2 og eier av Lunde etter at eldstebroren Ole ble bygsler på kirkegodset Blakstvedt i 1648. Hustru ukjent. Hans sønn var:

3. **Gudbrand Gudbrandsen Lunde** (1643-1726) var eier av Lunde fra 1695 og gift med **Guri Olsdatter Viker** (1656-1717). Guri var datter til Ola Jonsen Viker som var født ca. 1615 og som bygslet kirkegodset Viker fra før 1655. En datter av Gudbrand og Guri var:

4. **Barbro Gudbrandsdatter Lunde** (1674-1740). Hun ble 1714 gift med Knut Johansen Gravli fra Strande (ca.1670-1746.. Hans far var Johannes Knutsen Strande, født på Strande ogdød 1714. Hans alder ble ved død oppgitt til å være 101 år. Barbro og Knut hadde flere barn, blant dem datteren

5. **Kirsti Knutsdatter Gravlimoen** (1714-1773). Hun ble 1734 gift med **Knut Gulbrandsen Bjønvik** (1710-1773). Knut Gulbrandsen var husmann i Nordre Bjønvika etter sin far omkring 1740. Hans foreldre var Gulbrand Olsen Hæl, Viken (1652-1747) og hustru Sønnev Pedersdatter (ca. 1680-død etter 1762). Kirsti og Knut hadde bl.a. sønnen **Ole Knutsen**, som antagelig var den første husmann i Bakken, se fortsettelsen.

**Ole Knutsen Bjønvik, Bakken** (1739-1830) var gift tre ganger. Han ble første gangen trolovet 20/1-1765 ved hovedkirken (Norderhov) med **Sigri Pedersdatter** (1742-1773). Ole Knutsen ble som enkemann gift igjen i 1774 med **Ane Jonsdatter**. Ole Knutsen ble igjen enkemann. Han ble tredje gangen gift med **Guri Olsdatter Blakstvedteie** (1744-1823). De ble trolovet 25/10-1789 og viet 11/7-1790. Ole Knutsen flyttet i 1767 til Bakken for å bli husmann der. Hans foreldre fulgte også med til Bakken, men de bosatte seg omkring 1772 i Åset, der de begge døde året etter. Ole Knutsen hadde barn bare i sitt 1. ekteskap, det var følgende to:

1. **Knut Olsen Bakken** (1765-1836). Han var født i Nordre Bjønvika. Han ble 1812 gift med **Jøran Andersdatter Gravlhaugen** (1787-1869). De bodde i Gravlhaugen (Skolemesterhaugen) hvor de fikk fem barn. De fleste utvandret til Amerika. Barna var, se neste side:

- a) Ole Knutsen Haugen (1813-1885) ble 1841 gift med Kari Olsdatter Storrustehuset (1812-1904). Ole ble eier av Gravlihaugen etter sin far i 1836 og var eier i 16 år. Den 26. april 1852 meldte han utreise til Amerika med sin familie. De reiste sammen med Christian Hansen Ula og hans familie. Om dem er det skrevet en vakker historie i "The Blade Atlas" for 13. september 1990: "*Haugen & Ula families among early settlers*".
- b) Kirsti Knutsdatter Haugen, født 1816, ble 1846 gift med Guttorm Halvorsen Næseie fra Storrusteeie, født 1813. De utvandret til Amerika i 1852 med sine to barn Olea og Jørgine. De har etterslekt, bl.a. i Minnesota.
- c) Sigrid Knutsdatter Haugen, født 1816 (tvilling med Kirsti), ble 1849 gift med Iver Knutsen Gravlimoen, født 1805. Sigrid hadde i 1841 fått sønnen Gudbrand med gift mann Tidemand Gudbrandsen Næseie. I 1849 fikk Sigrid og Iver sønnen Knut Iversen. Sigrid og Iver med sønnene Tidemand og Knut utvandret til Amerika i 1861. De kalte seg da Granum.
- d) Anders Knutsen Gravlihaugen (1820-1891) ble 4/9-1842 gift med Kari Olsdatter Bymoen (1812-1891). Anders kjøpte i 1845 Nørde Strømslia, også kalt "Galilea", der de bosatte seg. Tre av deres fem barn utvandret til Amerika.
- e) Elling Knutsen Gravlihaugen, født 1826, ble 1852 gift ned Gunhild Maria Nilsdatter Viker, født 1832. De meldte utreise til Amerika samme dag som de giftet seg, det var den 27. april 1852.

2. **Torkild Olsen Bakken** (1770-1844) ble neste bruker i Bakken, se fortsettelsen.

*3. Ingelborg + 1767 - Knut 1785*

**Torkild Olsen Bakken** (1770-1844) var født i Bakken. Han ble 1801 gift med **Anne Nilsdatter** (1772-1851), kalt **Skagneseie** ved vielsen. Anne kom kanskje fra Heggerudstad. Hun tjente i Ramberget i 1801. De bodde i Høgfoss, Skagneseie og Elsrudeie. Torkild overtok bruken av plassen Bakken etter sin far omkring 1809. Torkild og Anne hadde disse barna:

1. **Ole Torkildsen Bakken** (1801-1891) ble neste bruker i Bakken, se fortsettelsen.
2. Nils Torkildsen Bakken, født 1805.
3. Sigri Torkildsdatter Bakken, døpt 17/7-1808 og død 25/1-1888. Hun var omkring 1839 på Brennsetra under de mystiske hendelsene med stenkasting o.s.v., se Hegnas Ådalsbok eller Per Hohles «Folk og skrømt i Vassfaret». Hun ble ca. 1842 gift med Ole Andersen Persokrud, død 1871, «80 år gammel». Ole Andersen kan være født på Skagnesodden eller i Persokrud 1797. Han bodde i Persokrud en tid, og han var av «Bjørn-slekta» på Søndre Skagnes, med aner fra Sigurd Bonde. Ole var gårdsgutt på flere gårder i distriktet, og han var tømmerfløter. Sigri og Ole sees å ha bodd på Skolemesterhaugen (Gravlihaugen) i 1865. Sigri bodde som enke i Gravliplassen i 1875. Ole Andersen hadde minst 13 barn med flere forskjellige kvinner i sin ungkarstid. Sigri og Ole hadde et barn sammen, det var
  - a) Anders Olsen, født 1/7-1843. Han ble 1865 gift med Inger Olsdatter Gravobråten, født 6/9-1834. De utvandret til Amerika med barna Olea og Gunhild i 1873.
4. Knut Torkildsen Bakken, født 1812. Ble 1839 gift med Kirsti Olsdatter Paulsodden, født 1813. De bodde en rekke steder i Ådalen før de i 1871 utvandret til Amerika. Ved folketellingen 1865 bodde de i Bekkestuen u/Gravli. Barn vi vet om (de fleste utvandret nok til Amerika):
  - a) Torkild Knutsen, født i Hvalseie 17/7-1839.
  - b) Ole Knutsen, født på Gravlimoen 2/3-1842. Var skomaker.
  - c) Margit Knutsdatter, født i Gravlimoeie 5/2-1846.
  - d) Halvor Knutsen, født på Gravlimoen 24/3-1849. Var skomaker.

- e) Anders Knutsen, født på Gravlimoen 20/1-1852. Til Amerika med foreldrene 1871.
- f) Hanna Knutsdatter, født i Gravlimoeie 25/2-1859. Til Amerika med foreldrene i 1871.

**Ole Torkildsen Bakken**, født i Høgfoss og døpt 10/2-1802, død i Bakken 28/12-1891. Han ble i 1827 gift med **Marit Hansdatter** (1804-1890), født på Volden (Nes). Hennes foreldre var Hans Olsen Næseie, kanskje Hella, født 1754, og hustru Marit Nilsdatter Holteeie, mulig Auren, født 1765. Disse siste hadde også bodd i Øya u/Elsrud i 1801. Marit Hansdatter var søster til Nils Hansen Monsebråten og Olaug Hansdatter Åsterud. Ole Torkildsen var bruker og husmann i Bakken fra omkring 1827. Ole og Marit hadde disse barna vi vet om:

1. Anne Olsdatter Bakken (1827-1924). Hun ble 1857 gift med Christian Olsen Johnsrud (1833-1918) fra Bjørnskogen. Han hadde som ung også bodd i Venåsen. Foreldrene til Christian var Ole Olsen Gamleseteren (hvis mor var fra Finsand i Ådalen, og hvis far var fra Nordre Holte) og hustru Anne Johnsatter. Anne og Christian og to barn utvandret til Amerika omkring 1867. Christians foreldre og flere av hans søsken utvandret også, broren Ole Olsen Johnsrud med familie så tidlig som i 1861. Anne og Christian fikk fire barn hvorav to levde opp:
  - a) Ole (1858-1895).
  - b) Anders (Andrew), født 1862. Ble i Amerika gift med Martha Flatham. De fikk seks barn hvorav tre døde som små. De tre som vokste opp var: 1. Anna Mathilda Johnsrud f. 1887 gm Paul Alvin Peterson, 2. Peter Cornelius Johnsrud (1889-1969) gm Gertrude Everson (1899-1969) og 3. Magnaa (Magny) Johnsrud.
  - c) En dødfødt datter ca 1865.
  - d) Mathea, født 1867, nok død som litra hjemme i Norge. Peter Cornelius Johnsrud, nevnt som (2) ovenfor, fikk bl.a. sønnen Leroy Armand Johnsrud f. 1922 gm Carolyn Rein f. 1923. Leroy Johnsrud besøkte Norge i august 1997. Han ble vist rundt der hans forfedre kom fra, på Bjørnskogen og i Ådalen. Selv utga Leroy Johnsrud i 1990 historien "The Ole Johnsrud Family in America"
2. Ole Olsen Bakken, født 1829. Ble 1861 gift med Inger Olsdatter, født i Gravlimoen 1821 av foreldrene Ole Nielsen Volden d.y. (1779-1822) og hustru Inger Gudbrandsdatter Blakstvedt (1785-1861), hennes første ekteskap. Inger Olsdatter var halvsøster til Olia Aslesdatter (gift med Ole Olsen Johnsrud, broren til Christian, se ovenfor). Ole og Inger bodde i Volden, på Lunde, i Bakken, i Persbråten og på Gravlihaugen før de i 1869 utvandret til Amerika med sine tre barn.  
Deres tre barn var:
  - a) Halvor Olsen, født på Volden 1/5-1861. Til Amerika med foreldrene.
  - b) Ole Olsen, født på Lunde 20/6-1863. Til Amerika med foreldrene.
  - c) Martin Olsen, født på Lunde 21/1-1865. Til Amerika med foreldrene.
3. Marie Olsdatter Bakken (1832-1901), død i Nordre Bjørnsvika. Hun ble 1863 gift med Kristen Gudbrandsen Monsebråten (1842-1891), død i Guttebråten. Marie og Kristen var fjerne slektninger, idet begge var av Lunde-ætten. Marie og Kristen flyttet ca. 1872 fra Monsebråten til Guttebråten med sine tre barn, som var:
  - a) Berit Kristensdatter (1863-1950). Ble 1886 gift med Lars Andersen Putten, Volden (1858-1939). De bodde på Finsand, der Lars var forpakter en tid, og de bodde også i Hvalhugu før de bosatte seg i Volden. De hadde fem barn ialt. Det var *Anders* (1887-1979) gm *Berte Helene Olsdatter Flekkerud* (1880-1973). *Kristian* (1889-1893). *Kari* (1891-1941). *Kristen*, født 1894 bosatt på Hadeland. *Olaf*, født 1900 gm *Helmine Olava Andreasdatter Vadrette*, født 1903. Olaf og Helmine bodde på Ask og fikk sønnene Lars Andreas Volden og Bjørn Erland Volden.

- b) Ole Kristensen (1867-1943). Ble 1902 gift med Inger Hansdatter Bråten (1864-1943). Ole, hans mor og hans søster flyttet fra Guttebråten til Nordre Bjørvika våren 1898. Ole og Inger fikk to barn, *Kristen* (1903-1950) og *Ingeborg* (1906-1974) som var gift med Kristian Sortebekk (1911-1998). Ingeborg og Kristian fikk fire døtre som levde opp: Kirsten Irene f. 1933 gift Kaltenbach, Olaug Elise f. 1935 gift Elsrud, Inger Reidun f. 1943 gift Nybråten (har to barn, er enke) og Berit f. 1945 gift Bakke (har fem døtre og er også enke).
- c) Gunhild Marie Christensdatter (1871-1956). Bodde ugift i Nordre Bjørvika.
4. Hans Olsen Bakken, født 8/3-1835. Han ble 8/4-1866 gift med Kristi Olsdatter Hella, født 8/12-1837. Hennes foreldre var Ole Johnsen Hengsleeie (Hella), født 1799, og hustru Gjertrud Eriksdatter, antagelig fra Kvernbråten u/Nes og født 1799. Hans og Kristi bosatte seg på Hen, senere på Tutanrud, i Heggelien og på Grønvoldmoen (2/15), hvor Hans ble selveier. Hans var også tømmerarbeider. Hans og Kristi fikk disse barna vi vet om:
- a) Gunhild Marie Hansdatter, født i Granumseie 5/5-1866, død 1953. Hun ble 27/12-1892 gift med Kristoffer Kristoffersen Haakenstad, født i Hvalseie 28/4-1870, død 1954. Bodde 3/12-1900 i Valderstøen.
- Etterkommere bl.a. i ytre Ådalen, i Drammen og i Kongsvinger. Noen barn jeg har funnet (det er sikkert flere):  
 Hans Kristian Haakenstad, født i Pålerud 30/5-1894  
 Arnt Nicolai Haakenstad, født 30/12-1896.  
 Martha Kristine Haakenstad, født i Pålerud 2/6-1899. Bodde i Solheim ved konfirmasjonen 12/10-1913.
- b) Ole Hansen Bakken, Heggelien, født i Heenseie 10/8-1868. Gift 10/2-1891 med Gunhild Endresdatter Hulbækviken, født i Trettodden under Rustand 23/1-1868. Da hun giftet seg bodde hun i Støaeie (Norderhov). Hennes foreldre var Endre Olsen Hulbækvigen og hustru Guri Olsdatter Dagli. Gunhild er skrevet med etternavn Olsen i folketellingen 3/12-1900. Ved giftermål og ved alle barnas dåp er hun kalt Gunhild Endresdatter. De bodde i Solbakken under Rognerud ved folketellingen 3/12-1900. Barn jeg har funnet (det kan være flere):  
 Erik, født 16/4-1891. Død 27/6-1891.  
 Hans, tvilling med Erik, død 31/1-1892.  
 Edvard, født i Haugen 18/9-1893.  
 Olava Kristine, født i Haugen 18/8-1899  
 Ole, født i Solbakken under Rognerud 2/12-1902.
- c) Johan Hansen, født 21/9-1870. Ble 27/11-1904 gift med Valborg Johannesdatter Berg, født 1881, mulig fra Sarpsborg. Hun brukte også navnet Valborg Pedersen. Hun ble konfirmert i Sarpsborg 1896. Hennes far var ungkar Johannes Pettersen. Barn jeg har funnet (det kan være flere):  
 Kristi, født i Heenseie 25/3-1907.  
 Helene, født i Rognerudeie 31/5-1911
- d) Thorvald Hansen, født i Heenseie 15/8-1872. Han ble 16/11-1895 gift med Jenny Bergersen eller Borgersen, kanskje fra Skoger, født 1874. Hennes far var Johan Peter Bergersen eller Borgersen. Barn jeg har funnet (ufullst.):  
 Torkel, født på Hen 1/5-1899.  
 Kristian, født på øvre Plassen under Hen 25/7-1901.  
 Helga, født i øvre Plassen under Hen 27/12-1903  
 Ida, født i øvre Plassen under Hen 8/2-1906.  
 Rut, født i Henseie 20/9-1908.

- e) Olaus Hansen Tutanrud, født på Hen 5/1-1874. Ble 3/8-1894 gift med Gunhild Marie Gudbrandsdatter, kalt Odden ved vielsen, i følge folketellingen 3/12-1900 født i Sør-Aurdal 1873. Ved folketellingen 3/12-1900 bodde de i Hunsdalen. Like etter bosatte de seg på Grønvoldmoen. Barn jeg har funnet (det kan være flere):  
 Inga Kristine, født i Fjeldheim (Rognerudeie) 29/8-1894.  
 Hans, født i Hunsdalen 1/1-1898.  
 Ole, født på Grønvoldmoen 19/5-1901.  
 Kristi Margrete, født på Grønvoldmoen 25/11-1903. Bodde på samme sted da hun 13/10-1918 ble konfirmert i Hval kirke.  
 Ragna Magnhild, født på Grønvoldmoen 12/7-1906.  
 Olav, født på Grønvoldmoen 18/7-1909. Død 25/1-2003.  
 Gunhild Marie, født på Grønvoldmoen 4/7-1912.
- f) Elise Hansdatter, født i Haug 1876. Ble 24/3-1899 gift med Andreas Olsen Bergslien fra Vang på Hedmarken, født 1871 som sønn av selveier Ole Mortensen. Bodde i Hunsdalen til 1916. Da kjøpte Andreas Olsen eiendommen Søby, idag gnr. 279 bnr. 38 og 58, av Petra Bergsund. Barn jeg har funnet (det kan være flere):  
 Ole, født i Hunsdalen 16/8-1899. Bodde også i Hunsdalen da han ble konfirmert i Hval 11/10-1914.  
 Kristine, født i Hunsdalen 13/2-1901. Bodde også i Hunsdalen da hun ble konfirmert i Hval kirke 3/10-1915. Kristine ble gift Hagen.  
 Anna, født i Hunsdalen 3/2-1903. Bodde i Søby da hun ble konfirmert i Hval kirke 7/10-1917. Anna ble gift Johansen.  
 Hans, født i Hunsdalen 25/1-1905. Bodde i Søby da han ble konfirmert i Hval kirke 12/10-1919.  
 Alf, født i Hunsdalen 16/1-1907.  
 Olava, født i Hunsdalen 2/12-1908. Gift Solvang.  
 Erik, født i Hunsdalen 21/1-1911. Døde like etter fødselen.  
 Emma Amalie, født i Hunsdalen 14/6-1912. Gift med Reidar Thorsen, født 9/10-1911.  
 Pauline Marie, født i Hunsdalen 2/10-1914.  
 Anne Margrethe, født i Søby 24/10-1916. Gift Thonhaugen.  
 Olaug, født i Søby 13/6-1919. Gift Ringen.  
 Elise, født i Søby 1923. Ble 1950 gift med Harald Knutsen  
 Brentebråten, født 1926. Elise tok over Søby etter faren i 1946.
- g) Anne Hansdatter, født på Halsteinrud i Heradsbygda 5/8-1878. Ble 1/1-1907 gift med Jørgen Hermansen Bølum fra Sande, Jarlsberg, født 1882.  
 Barn jeg har funnet:  
 Trine, født i Bølum under Rognerud 28/3-1909
- h) Hans Kristian Hansen, født i Heggelia 4/6-1882. Ble 4/6-1908 gift med Gunhild Marie Hansdatter, født i Pålerud 13/7-1887. Hennes foreldre var Hans Johan Tutanrud og hustru Anne Johansdatter. Barn jeg har funnet:  
 Harald, født i Pålerud 28/8-1909.  
 Astrid Johanne, født 20/8-1912.  
 Karl Johan, født 17/7-1915.
5. **Nils Olsen Bakken** (1838-1922). Var ugift. Var gårdsarbeider på Søndre Lunde og bodde i drengestubygningen der. Ved folketellingen 1/1-1891 var han bruker i Bakken.
6. **Thorine Olsdatter Bakken** (1844-1922). Overtok bruken av Bakken, se fortsettelsen.

**Thorine Olsdatter Bakken** (1844-1922). Ble 1887 gift med enkemannen **Martin Martinsen Hurum, Aallen**, født 7/8-1855 og død 21/12-1925. Han var fra Østre Olla (Ølla) u/Hårum (Hurum) i Hole. Ved folketellingen på Nersetra 1/1-1891 står det at han var født på Modum. Ved folketellingen 1900 bodde han i Bakken, der sto der at han var født i Norderhov. Han hadde også bodd på Vesetrud i Haug, på Eikli og i Hårumseie.

(En datter fra Martins første ekteskap var Karoline Mathilde, født 14/10-1883 og død 3/5-1965. Hun ble 1906 gift med Helge Johansen Helgestuen [nær Viker kirke] født 1881).

Thorine og Martin bodde i 1891 i Nersetra, senere ble de husmannsfolk i Bakken, som ikke ligger langt unna Nersetra. (I følge Gudmund Bakkes Hole Bygdebok II side 363 var Martin gift 1. gang med Berthe Pedersdatter Tronrud).

Thorine og Martin fikk en datter, det var:

**Mathea Martinsdatter Bakken**, født 1887. Hun var ugift. Hun bodde i Bakken til tidlig på 30-tallet. Hun fikk 21/3-1921 datteren **Margit Bakken**, som i 1943 ble gift med **Anders Fingarsen**, født 25/4-1922 og død 20/8-2009. Anders ble eier av Hagletjernbraaten (frakommet Fjøsvika), der de bosatte seg og stiftet familie. Margit døde før sin mann. Margit og Anders fikk sønnene Magne Fingar f. 1945, Gunnar Thorbjørn f. 1946 og Anders Martin f. 1958.

Etter at Mathea og hennes datter Margit flyttet fra Bakken har det ikke lenger bodd noen av den «gamle» Bakken-slekten der.

Beboer i Bakken fra like før siste krig til like etter 1950 var en hjemvendt norsk-amerikaner, **Gudbrand (Gilbert) Berger**, som var født i Brandbu 3/4-1865. Han døde på Olsviken Gamlehjem 21/6-1954. Han var med og bygde skolen ved Berger på Bjonskogen. Han hadde 24/11-1891 blitt gift med Lina Andreasdatter, født 1856. De fikk to barn på Bjonskogen (Berger). Etter år 1900 reiste han til Amerika for å bli der en tre års tid. I midlertid solgte hans hustru deres eiendom på Bjonskogen og reiste etter med de to guttebarna. Like før nedgangstidene i slutten av 1920-årene reiste Gudbrand Berger hjem til Norge, mens resten av familien ble igjen. Gudbrand bodde omkring 1935-1936 i den ene stua i Guttebråten, og bosatte seg omkring 1937 i Bakken (disse siste opplysningene har jeg fått av Odd Auren).

Etter siste verdenskrig har Bakken vært feriested og eid og brukt av **Bertha Elisabeth (Vesla) Holte**, født på Søndre Lunde 10/7-1920, hennes mann **Nils Movik** og deres to døtre.

Denne historien vil nok kunne inneholde både feil og mangler. Forfatteren tar med glede mot tilbakemeldinger.

Kilder: Odd Auren, Thorleif Solberg, Nils Elsrud, Gudmund Bakke: "Hole Bygdebok", Jon Ola Gjermundsen: "Gard og bygd i Sør-Aurdal", Chr. Lunde: "Lundeætten fra Aadalen". Dessuten kirkebøker, folketellinger og skifteprotokoller.

## **Ådalen 1632 - en grensetvist mellom Hval og Somdalen**

av Sten Høyendahl

Vi har fått tilgang til et dokument fra 1632, et rettsreferat på to ark som beskriver en åstedtvist mellom Hval og Somdalen i Ådalen. Somdalen var på denne tiden rydningsplass og ble senere klassifisert som ødegård, skyldsatt til 5 lispund tunge. Dokumentet fra 1632 er forseglet av seks lagrette-menn og tingskriver Jens Nielssøn. Det er i arkivene oppbevart mye skriftlig kildemateriale fra første halvdel av 1600-tallet, men det spesielle her er at dette dokumentet befinner seg i privat eie, og at innholdet ikke tidligere har vært kjent. Eieren er bosatt i Oslo, men har familiebakgrunn fra Ringerike. Slike dokumenter er verdifulle fordi de gir oss historisk kunnskap på lokalt plan, og vi gjengir det derfor i sin helhet.

### **Delesteiner i Somdalsåsen**

Per Follum, eieren av Somdalen, hadde innstevnet Benner Hval for tinget, og 19. juni 1632 ble retten satt på åstedet. Per mente at Benner hadde hogd tømmer på Somdalens grunn uten hans tillatelse, og krevde erstatning for skade på skogen samt kost og tæring. Per lot avhøre to vitner, og hadde også innstevnet Lars Nøkleby i Jevnaker, som han mente kunne ha adkomstbrev til Somdalen. Gudbrand Oppen i Heradsbygda avla sin ed, og fortalte at hans far hadde fått bygsel på det nærliggende Bergsund av gamle Aslak Skollerud. De to hadde fortalt at Somdalens eiendeler gikk langs elva Somma.

Det ble framlagt et skriv fra Jens Skøyen i Haug, der han opplyste at Sebjørn Bjørnstad i Norderhov en vår hadde kommet til ham med en breveske. Sebjørn hadde sagt at dersom Jens ville gi ham føderåd, skulle han få disse brevene. Per skredder hadde lest opp ett av brevene, en beskrivelse av grensen mellom Hval og Somdalen. Skillet gikk ved en stein som var reist i Somdalsåsen, en stein som lå i åsen og en stein i oset. Per Follum ba nå retten om å besiktige grensedelet, og fordret lov og dom i saken. Benner Hval var klar på at han hadde hogd på egen grunn. Han mente at skillet gikk fra en hule eller grav ved elva og videre opp til delesteinene i åsen.

Alle bega seg nå til grenseskillet som begynte i Sommeevja nede ved elva, og gikk nordover til en delestein som viste opp i åsen, der det var markert med to steiner. Herfra gikk skillet i sørvest ned til Sommeevja. Lagrettemennene mente at dette måtte være det rette delet. Benner Hval fikk medhold, ettersom retten kom til at hogsten hadde vært avtalt. Han ble derfor tilkjent tømmeret han hadde hogd, og partene ble deretter forlikt.

### **Partene i saken**

Per Follum og eierne på Somdalen følges opp i en annen artikkel i dette heftet. Benner Hval hadde drevet sin gård siden 1624. I odelsjordeboken 1641 står Benner oppført med 12½ lispund i Hval med bygsel. Ifølge et vedlegg til odelsjordeboken 1642 for Hadeland eide han 2½ lispund i en av Sørum-gårdene på Gran, og i odelsskatten 1647 oppgis dette som hans odelsgods. Hval var imidlertid i 1646 overtatt av en Erlend.

Navnet Benner er svært sjeldent, og Benner Hval var etter alt å dømme etterkommer av Benner Skollerud som nevnes i skattelistene for 1557 og 1560. Benner Bergsund nevnes i de samme listene, men det dreier seg åpenbart om samme mann. Benner Hvals etterslekt er ikke kartlagt, men Engebret Benner-sen Aslaksrud i Haug, som nevnes i en rettsak i 1673, er utvilsomt en sønn. At Benner Hval eide odelsgods i Gran kan bety at han hadde hentet sin hustru fra Hadeland.

### **De innstevnte vitnene**

Lars Nøkleby på Jevnaker skulle ha vitnet i saken, men ser ikke ut til å ha møtt på tinget. Per Follum mente at Lars kunne sitte med adkomstbrev til Somdalen, og Lars kan ha eid eller ha pantet til seg denne ødegården tidligere. Det er ikke noe i de tidligere jordebøkene for Hadeland som tyder på at Lars hadde eierinteresser i Somdalen.

~~W. H. C. & Co. New Haven Conn. June 20th 1863  
Dear Sirs  
I enclose you a copy of our  
Circular for the  
anniversary of the  
Revolutionary War.~~

Wien, Sommerfrische ammersee, Strudengau

of freshwater, *Suspensoria* stiff, as  
Fig. 1. *Diadema*: *D. c.*

James O'Conor was my first teacher. I studied Germanic  
Literature at the University of Cambridge.

Some right-thinking Southerners are good people.

Gudbrand Oppen vitnet om at gamle Asle (ikke Aslak!) Skollerud hadde bygslet bort Bergsund til hans far. Gudbrand Oppens liv er godt dokumentert. Hans far het Engebret Anstensen, som i 1591 bodde på sin farsgård Oppen. Engebret Anstensen hadde kanskje en kort tid brukt Bergsund, som hadde landskyld på 1 hud. Bergsund var i 1577 krongods, men lå i 1594 under Skollerud. Odelsjordeboken 1615 viser at Christoffer Persen Søre Semmen eide hele Bergsund.

Om vitnet Jens Skøyen kan landskattelistene fortelle at han brukte Skøyen i Haug mellom 1620 og 1631, og fra 1632 Li i Norderhov. Sebjørn Bjørnstad i Norderhov nevnes mellom 1612 og 1617. Vi vet svært lite om ham, men det at han søkte føderåd hos Jens Skøyen, tyder på at han døde barnløs. Når Sebjørn satt med et gammelt brev mellom Hval og Somdalen, kan det bety at han eller hans farfedre hadde eid jord her. Per skredder, som i sin tid leste opp Sebjørns brev, er umulig å identifisere, men han står oppført blant husmennene i den tidligste landskattelisten fra 1612. Han var åpenbart en bygdehåndverker som behersket lesekunsten.

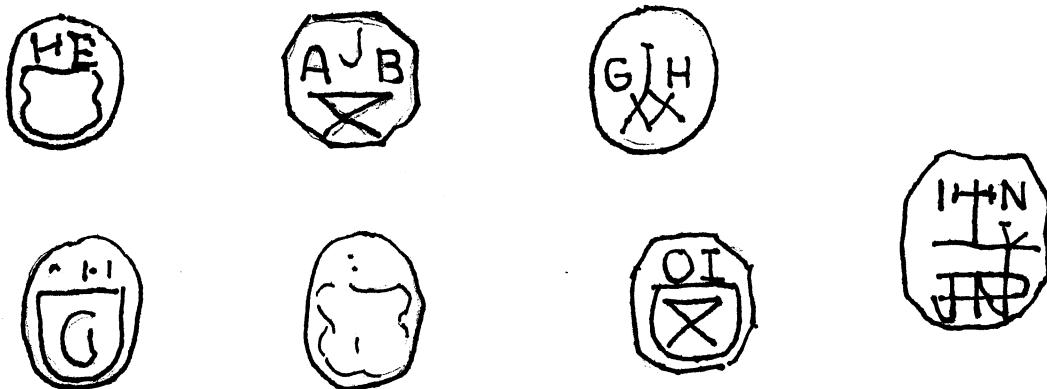
### Lagrettemenn og skriver

Som lagrettemenn i saken finner vi Harald Ferden i Haug, Anfinn Ve og Guttorm Veien i Heradsbygda, Nils Haug i Haug, Gudbrand Hen i Ådalen og Ole Vågård i Ullerål. Harald Ferdens segl har initialene HE, og vi vet da også at han var sønn av Engebret Ferden. Haralds segl er ellers kjent fra kirkeregnskapene 1620-22. Guttorm Veiens seglinitialer var GH, og det stemmer bra med fogderegnskapene 1629/30, der det opplyses at Guttorm Halvorsen fra Hedemarken hadde overtatt førstebygelsen i Veien etter broren Jon. Gudbrand Hens segl er defekt, men vi vet at han var sønn av Harald Auren i Haug.

Anfinn Ves segl har initialene AB, og hans segl kan ikke sees oppbevart ellers. Det samme gjelder for Nils Haug. Hans segl er defekt, men farsnavnsinitialen kan være en H - den tydingen får stå for min regning. Om Ole Vågård vet vi at hans farsnavn var Jonsen og at han senere flyttet til Ve, og Ole Ves segl fra 1651 med seglinitialene OI er ganske riktig identisk med Ole Vågårds fra 1632. Skriverne hadde på tidlig 1600-tall store problemer med å skille mellom Vågård og Vaker i Norderhov, og formen som her er benyttet, "Waager", ble brukt om begge gårdene.

I Arnet Olafssens bok *Våre sorenskrivere fra 1940* oppgis Jens Nielssøn som tingskriver på Ringerike og Hallingdal først fra rundt 1640. Av dokumentet ser vi at han praktiserte allerede i 1632.

### Lagrettemennene og tingskriverens segl



Lagrettemennenes segl: fra venstre Harald Ferden, Anfinn Ve, Guttorm Veien, Nils Haug, Gudbrand Hen og Ole Vågård. Lengst til høyre tingskriver Jens Nielssøns segl. Avtegning: Sten Høyendahl.

## Rettsreferat av 19. juni 1632, Ådalens i Norderhov, papir med syv segl

Wij Epterschreffne Harald Ferden Anfind Wee, Gutorm Wejenn, Niels Houff, Gulbrann Heen och Olle Waager Laugrettesmend i Norderhouffs prestegield paa Ringerige Sampt Jens Nielsen thing-schrifffuer Sammesteds, Giör witterligt, Att An: 1632 dend 19 Junij, wore Wij epter Louglige thill-Neffnd, aff Lensmandens Laurids Hesselbergh, paa Sommedals Øedegaards Sambt Huals Eyedeeller i Oudallen paa for<sup>ne</sup> Ringerige, Des lejlighed om Rette schiell, mellum for<sup>ne</sup> Eiger, att schulle forfare, Och Eptersom wij siden dend 5 Octobris 1631 formedelst schrifffuerens louglige forfal haffde os samme sagh, thill dombs thill i dagh Optagen, derudj paa Aasteden att Ordeelle och dömmme,

Haffuer da Peder Follumb, paa for<sup>ne</sup> Ringerige I dag for Retten fremblagt, En Rigens Steffning Dat: Aggershus dend 7 Junij 1631 huorudinden hand Lougligen haffde hid Vdj rette steffned, Benner Huall sammesteds, Tiltallede gannem for hand Wden nogen Louglig Adkombst och thilltiening, haffuer Vnderstaaed Sigh, och Offuerganged, Huals Eiger, dersammesteds Vdj hans Øedegaard schouff, Nemlig Sommedall Nederfeldt, en stoer haab med thömmefurer, Wden hans Villie och thilladelse i nogen maader, Och formehener for<sup>ne</sup> Peder Follumb, hand icke alleniste bör hannom for for<sup>ne</sup> Schouffschade thill rette att stande, Mens end och Anden ehrlidende schade koest och thering, herudoffuer for-aarsages thill att Anwenndes. Dernest war och med Samme Rigens Steffning vdj rette steffned, Gulbrand Oppen och Jens Schöyenn paa for<sup>ne</sup> Ringerige, dieris sandhed att Vidne och Prouffue, huor Rettist deelle och schiell falder mellem for<sup>ne</sup> Eiger,

Sammeledes war Vdj rette steffned Laurids Mochlebye paa Hadeland, med huis Adkombstbreffue, hand for samme plads kunde haffue, Med mehere, Samme steffnings formeldingh,

Da ehre först frembkommen for<sup>ne</sup> Gulbrand Oppen, prouffued epter att hand haffde giortt sin Bogeræd, Att, Gammell, Aslach Schullerud bögte hans fader Bergesund, Och der de kom offuer en Elff Kaldes Sommen, Sagde de, att det loe (?) Siden Sommedals Eiger,

Jenns Schöyens schrifftlige proub, liudendes Att Seebiörn Biörnstad, Kom thill hannomb paa Vaaren och bar en breffEsche, thill hannom, Sagde hannd, will du föede mig min Liffstid, vill ieg vnde dig dend, och hörde hand, Peder schreder leste ett breff laae i samme Esche, Indhollendes, Att der staaer en stehenn i Sommedals Aasen, och en ligendes paa Aassen, Sammeledes, staaer en i Ousen, huilche stehnn schill Sommedals och Huals Eiger ad, Och Var for<sup>ne</sup> Peder Follumb, paa Rettens Vegne begie-rindes, Att wij Ville begiffue os, op i Aasenn, samme schiell och deelle, grandgiffueligen enten for<sup>ne</sup> Proubs formelding besee och forfare, Och siden hannom och hans Wederpartt Ved Rettmesige Loug och domb om samme thuistende sags Leilighed Adschildie.

Thill Sagen att suare, Vdj rette mötte for<sup>ne</sup> Benner Huall, sagde sig ingenn wrett, att haffue giortt Peder Follumb med samme schouffhugst, thi hand formehente dett war paa Huals Eiger, huis schouff, hand haffuer hugged, och schielled att gaae fra den huulle eller grauff, som ehre kast Nedre Ved Elffuen, och lige till Aasen, som Schillstehene paaliger, Med flere ord och thalle partterne imellem forlób, huoreffter wij siden Wdj begge Parternes Neruerelse, begaffue os strax thill Schiellet Emellem for<sup>ne</sup> Sommedall och Huals Eiger, Som begyndes fra en Effuie, Nedre ved Elffuenn, Kaldes Somme Effuie, huilcked strecke sig Vdj Noerd, thill en schiellstehen Som Viste heeden thill dend Aas de omproff<sup>t</sup> haffuer, Och paa samme Aass, befandtes, en stoer schiellstehenn, med schorestehenn Vnder, och en Anden Lang stenen, offuen paa samme schiellstehen, som Viste lige Neder i Syduest igien, thill Somme Effuie, huilcke deelle stehenne, os icke Rettere kunde Siönnes, for Rett deelle haff<sup>r</sup> ehrkienet och affsagt, Eptersom deelles derom Sig selff Beuiser, Belangende schouffhugst paa samme Omtuistende plads, beganged ehr haffuer for<sup>ne</sup> Peder Follumb, Benner Huall epterlatt, saa det hermed ehr en Afftald sag och icke att schall komme Benner Huall, thill Schade i nogen maade, Och huis thömmmer endnu paa pladtzen findes hugged, schall for<sup>ne</sup> Benner Huall Iligemaade Niude, och Strax borttföre, Och dermed ehre de om samme Schouffhugst Venligen och Vell Contraherede och forligte, Att ingen aff den-nom nogen widere paatalle, derom schulle haffue effter denne dagh, Att saaledes, ganged och fared, videre Wij med woris signetter Vndertegnet

Actum vt supra

Dokument i privat eie.

## Somdalens i Ådalen nok en gang

av Sten Høyendahl

På midten av 1650-tallet hadde hadelandsfogden Niels Bentssøn tatt ut en del sagtømmer i Ådalen i et område som eierne av Somdalens mente tilhørte dem. Somdalens var først på 1600-tallet rydningsplass og ble senere klassifisert som ødegård, skyldsatt til 5 lispund tunge. Somdalens er usedvanlig godt belagt i samtidig kildemateriale, og i dette heftet presenteres et hittil ukjent dokument fra 1632 om en grenseoppgang mot Hval. Flere middelalderbrev omtaler Somdalens, og Egil Elsrud har tidligere hatt en omfattende artikkel om gården, dens eiere og brukere.<sup>1</sup> Niels Bentssøns hogstvirksomhet førte til at retten 13. august 1657 ble satt på Somdalens. Saken er inntatt i en tingbok for Eiker, Modum og Sigdal sorenskriveri.<sup>2</sup> Elsrud har ikke omtalt den, og vi får derfor ny viden om Somdalens eiere og brukere.

### Middelalderbrev

To lagrettemenn på Ringerike kunngjorde 9. mars 1458 at Elling Omundsson hadde solgt tre øresbol i Somdalens *j Ardalenum j Nørdrofs kirkio sokn a Ringariki* til Håvard Torgilsson.<sup>3</sup> Asbjørn Bjørnsson på Vang i Jevnaker lot 9. september 1461 lese et brev om at han hadde avhendet et halvt markebol i Somdalens til Staffan Guttormsson.<sup>4</sup> To lagrettemenn kunngjorde 11. mars 1473 på Tanberg at Klemet Einarsson hadde solgt to øresbol i Somdalens med *Some vatn* til Håvard Torgilsson.<sup>5</sup> I en opptegnelse, trolig fra perioden 1560-70, vises det til disse tre brevene. Det opplyses at Samsjøen var halvt krongods, og at eierne av Somdalens var Eivind Velo, Torger Framstad og Iver Sogn på Hadeland.<sup>6</sup> Egil Elsrud har i sin artikkel tatt for seg disse dokumentene,<sup>7</sup> men jeg nevner dem også her for å belyse de tidligste eierforholdene.

Ytterligere to middelalderbrev ble framlagt på høsttinget 1657. Tidligere nevnte Staffan Guttormsson solgte i 1480 (dato ikke oppgitt) en part på 5 øresbol i Somdalens til Eivind Alvsson. Det andre dokumentet var et makeskiftebrev på pergament, der Staffan hadde avgitt noen markebol i Somdalens til Hallvard Øysteinsson. Dateringen er imidlertid problematisk: *Ani m:cd Disimo Letarj*. Dette kan umiddelbart tolkes som 1410, og *Letarj* kunne være det latinske *Lætare Dominica* (fjerde søndag i faste). Staffan Guttormssons tilstedeværelse tilsier imidlertid at dokumentet er fra annen halvdel av 1400-tallet, og merkedagen *Lætare* kan ikke sees brukt i dokumenter fra denne tiden. Trolig har skriveren hatt problemer med å tyde dette skjøtet - han klager da også over at det *paa Nogelle steder finndis Wleslig*.

På tinget i 1657 ble det også lest opp en kunngjøring datert Follum 10. september 1631, der lagrettemennene Torsten Hov og Knut Alme sammen med sorenskriver Jens Nielssøn bevitnet at de hadde sett og lest nok et gammelt brev på pergament. Bjørn Gudmundsson og Narve Øysteinsson på Hadeland hadde her kunngjort at de tirsdag før laugardagsmesse 1497 var

<sup>1</sup> Se litterurlisten. I tillegg har *Hringariki* 2/2008 en artikkel av Nils Elsrud om en somdalsslekt på 1800-tallet.

<sup>2</sup> Statsarkivet på Kongsberg (SAKO), Eiker, Modum og Sigdal sorenskriveri (EMS sskr), tingbok I-26, fol. 75b-78.

<sup>3</sup> Diplomatarium Norvegicum (DN) II, nr 823.

<sup>4</sup> DN II, nr 839.

<sup>5</sup> DN IX, nr 366.

<sup>6</sup> DN XIII, nr 742.

<sup>7</sup> Elsrud (1996), s. 17.

vitne til at partene ble enige.<sup>8</sup> Kjøper og selger er ikke nevnt, men av sammenhengen framgår at det dreide seg om Somdalen.

### Dokumenter fra tidlig 1600-tall

Også fire ”nyere” brev ble i 1657 lagt fram i retten. Gunder Christoffersen Kile hadde 10. mai 1613 pantet bort Somdalen til sin brorsønn Per Haraldsen for 12 riksdaler. Gården var imidlertid eid av Gudbrand Persen, som noe upresist bodde *paa tingstuen paa Hadeland*, og som 12. juni 1614 solgte Somdalen til Ole Ellingsen.

Ole Ellingsen bodde på Søre Knestang i Haug da han 9. november 1621 pantsatte Somdalen til Per Haraldsen, som da holdt til på Follum. Somdalen hadde da landskyld på ett lispund vadfiske. I 1628 var det Gudbrand Engebretsen Harestua på Lunner som eide Somdalen, og 20. februar samme år avhendet han gården med sin hustrus vilje og samtykke. Kjøperen er ikke nevnt, men det var utvilsomt Per Haraldsen ettersom skjøtet var utstedt på Follum.

### Vitneprov om skog, mark og vann

Rolv Semmen og Lars Follum, eierne av Somdalen, hadde fått Christen Christensson til å føre saken for seg, og han lot avhøre en rekke vitner. Søsknene Gudbrand Engebretsen Oppen i Heradsbygda og Gudbjørg Engebrets datter Hov i Haug var innstevnet, men de var for gamle til å møte i retten, og sønnene måtte stille opp for dem. Lars Gudbrandsen Oppen kunne gjen gi farens ord om at han hadde tjent Svend Hen i Ådalen, og da hadde Svend brukta Somdalen og sagt at grensen gikk til Samsjøen.

Gudbrand Torstensen Hov fortalte på moren Gudbjørgs vegne at Christoffer Hen hadde brukta Somdalen under Hen så lenge han levde. Svend Hen var Christoffers sønn. Svend hadde inn-gått ekteskap med Gudbrand Torstensens mor, og også han brukte Somdalen under Hen i hele sin levetid. Gudbjørg Hov og hennes ektemann kunne bekrefte at delet gikk ved Samsjøen, tre varp lengst sør i vannet. Også den over seksti år gamle ådølingen Asle Skollerud visste at Christoffer Hen hadde brukta skogen og marka og tre varp i Samsjøen.

Jakob Halvorsen Borgerud i Soknedalen hadde tjent Per Follum i åtte år, og det var rundt seksten år tidligere - altså i 1640-årene. Da hadde også Per benyttet seg av marka fram til Samsjøen, der han hadde satt fiskegarn. Alle vitnene kunne bekrefte at marka sør for Samsjøen i fire eller fem mannsalder hadde ligget til Somdalen, og at bønder fra Hadeland aldri hadde brukta eller gjort krav på dette området. Christen Christensson gikk nå ut og hevdet at alt tømmeret som var hogd i Somdalskogen burde tilfalle Somdalens eiere.

### Hadelandsfogdens brev og vitner

Niels Bentsson framla bare nyere skjøter til sitt forsvar. Han hadde 25. februar 1655 kjøpt Dvergstein i Gran (4 skippund tunge) med Dullerud øde, Samsjø fiskevann og en kvernoss av borgermester Hans Eggertsson (Stockfleth) i Christiania. Han framla også Paal Halvorsens skjøte av 12. mars 1655 på en odelsplass og den sørligste delen av Samsjøen med oset,<sup>9</sup> samt gransokningen Ole Sjursen Hvals skjøte av samme dato til ham på Samsjø fiskevann på 2½ lispund byggmel med førstebrygsel.

<sup>8</sup> Bjørn Gunnarsson og Narve Øysteinsson var 25. (19.?) mai 1494 kunngjøringsmenn ved en deling av arvegods på Søre Askim i Gran, jf DN XVIII, nr 135 (avskrift fra 1658).

<sup>9</sup> Tingbokteksten er noe merkelig formulert. Paal Halvorsens kjøpebrev, som var utstedt til Niels Bentsson, gjaldt en odelsplass og et fiskevann som var solgt til ærlige og gudfryktige kvinne Maren Jonsdatter.

Ole Dvergstein i Brandbu var en gammel mann som helst ville unngå en strevsom reise, og hadde levert et skriftlig innlegg som ble opplest i retten. Torger Grymyr i Gran vitnet om at han i tyve år hadde fisket i den søndre delen av Samsjøen, som faren Ole Torgersen<sup>10</sup> hadde gjort i førti år før han selv overtok det. Torger hadde aldri sett at noen fra Ringerike hadde fisket der. Han tilføyde at han også hadde hatt fiske i den lille elva som gikk nord i Soknedalen.

Torkel Jonsen hadde tjent 27 år for Jon Gisleberg i Gran, og da fisket han både i nordre og søndre enden av Samsjøen. Torkel hadde også hatt fiske for andre hadelendinger i den søndre delen av vannet: i fem år for Gudbrand "Floselle", fire år for Gudmund Hval og to år for Ole Hval. Heller ikke Torkel kunne huske at noen ringerikinger hadde drevet fiske her. Det kunne heller ikke Hans Forten i Gran, som i tretti år hadde fisket for Ole Dvergstein.

Christen Christensson etterlyste *Regtig gamell Odels Breffue* fra Niels Bentssøns side, og begge parter ba om at dom skulle avsies. Ettersom vitneprovene om fisket ved Samsjøen sto steilt mot hverandre, ønsket retten å overlate dette til lagtinget. Tømmertvisten skulle imidlertid tas opp til dom på hjemtinget. Noen slik dom kan ikke sees i tingboken, og kanskje kom partene til forlik.

### Eierforholdene i Somdalen

Av rettssaken fra 1657 ser vi at hadelendinger mente de hadde rett til fiske i Samsjøen. Hadelendingen Gudbrand Persen eide da også før 1614 Somdalen, som var pantsatt til Gunders Kile. I 1614 solgte Gudbrand plassen til Ole Ellingsen på Søre Knestang i Haug, som syv år senere pantsatte den til Per Haraldsen. Ole Ellingsen var åpenbart sønn av Elling Knestang, som i 1591 hadde satt sitt segl under allmuens hyllingsbrev til Christian IV.<sup>11</sup> For Ole Knestang var Somdalen neppe annet enn en pengeplassering. Hadelendingen Gudbrand Engebretsen Harestua oppgis som eier av Somdalen fram til 1628, da han solgte plassen til Per.<sup>12</sup>

Vi har i grenseoppgangen fra 1632 sett at Per Follum mente at Lars Nøkleby i Jevnaker kunne sitte med adkomstbrev til Somdalen. Per antok trolig at Lars kan ha eid eller ha pantet til seg denne ødegården tidligere, men det kan ikke sees spor av noe slikt i samtidig kildemateriale.

### Per Haraldsens slekt

Per Follum står i odelsjordeboken 1624 oppført med 5 lispund i Somdalen,<sup>13</sup> og er identisk med den senere Per Somdalen. Et tingbokreferat fra 1675 opplyser at Per Somdalen i 1654 inngikk kontrakt med Guttorm Trulsson på Bragernes om tømmer i Somdalsskogen. Det opplyses da at Pers farstavn var Haraldsen, og at han tidligere hadde bodd på Follum.<sup>14</sup>

<sup>10</sup> Ifølge tingbokreferatet vitnet Torger Grymyr om *hans Fader Oluff Torgersen*, men nok et *fader* er tilføyd over linjen slik at man kunne tro det dreide seg om hans farfar. Torger Grymyrs farstavn var imidlertid Olsen, og den nevnte Ole Torgersen var utvilsomt hans far.

<sup>11</sup> Riksarkivet (NRA), Kongehuset og rigets arkiv, Christian IVs hylling, fullmakt av 12. april 1591 fra allmuen på Ringerike.

<sup>12</sup> Gudbrand Engebretsen på Harestua må ikke forveksles med Gudbrand Engebretsen Oppen, som allerede i 1612 brukte sin farsgård.

<sup>13</sup> NRA, Stattholderarkivet (Stha), D IX pk 8, Buskerud fogderi, odelsjordebok 1624.

<sup>14</sup> SAKO, RH sskr, tingbok II-4 (14), fol. 57B. Statsarkivet på Kongsberg har lagt ut på nettet oversikter over tingbøkene for Ringerike over Hallingdal med ny nummerering. De gamle tingboknumrene, som er påført mormonerfilmene, er beklagelig nok ikke medtatt i oversiktene på nettet, og dette har ført til et salig virvar når kildehenvisning skal gis for tidligere transkriberte referater. Fram til tingbok I-8 er nummereringen den samme, men Thorleif Solberg har i sine tingbokavskrifter for 1670-73 og 1681-1699 brukt den gamle nummereringen.

Tingreferatet fra 1657 gir en opplysning som ikke tidligere har vært kjent: Per Haraldsen hadde i 1613 pantet til seg Somdalen av sin farbror Gunder Christoffersen Kile i Norderhov. Med mindre Pers far var Gunder Kiles halvbror på morsiden, må han ha hett Harald Christoffersen. Og Gudbjørg Hov hadde berettet at Christoffer Hen, Svend Hens far, hadde brukt Somdalen under Hen. Christoffer Hens segl kjenner vi fra allmuens fullmakt til kongehyllingen 1591, og det har omskriften ---ISTOFER SVENS:

Gunder Kile er oppført i landskatten 1612, men i 1614 sitter Kari her.<sup>15</sup> Gunder var imidlertid ikke død. Han hadde slått ihjel Per Veme og var rømt, mens hans fattige kvinne - utvilsomt Kari Kile - satt igjen med mange små barn. Halve boet tilfalt kronen, og vurderingen var foretatt så tidlig som 1612 - altså før Gunder pantet bort Somdalen til Per Haraldsen. Kari måtte ut med 9 1/4 riksdaler<sup>16</sup> - en betydelig sum den gang. Hun ser ut til å ha blitt gjengift med enkemannen Anfinn, trolig den samme som brukte Ve fra 1620 og som lagrettemann satte sitt segl under dokumentet fra 1632. Mange år senere, i en åstedssak mellom Oppen og Hallum i 1660, gjenfortalte den 60-årige Knut Anfinnsen sin stemor Kari Kiles ord om at Follum-folket aldri hadde hatt drift i Trettehaugen.<sup>17</sup>

I båtsmannsskatten 1636 står Per Follum med 5 lispund i Somdalen og 5 lispund i Skute i Gran.<sup>18</sup> Odelsjordeboken 1641 plasserer ham på Somdalen, og han står stadig med parten i Skute, nå oppgitt som bygselpart.<sup>19</sup> I 1647 var han igjen på Follum, og parten i Skute kalles nå odelsgods.<sup>20</sup>

### Slekten på Hen

Svend Christoffersen Hen, Gudbjørg Engebrets datter Hovs første ektemann, var oppkalt etter sin farfar. Gudbjørg hadde fortalt at han brukte Hen, men vi finner ham ikke i landskattelistene. For Ringerike begynner disse først i 1612. Svend var åpenbart død da, ettersom Gudbrand Torstensen, Gudbjørg Hovs sønn i annet ekteskap, i 1664 oppga å være 50 år gammel.<sup>21</sup> Svend etterlot seg neppe barn.

I landskatten 1612 finner vi en Harald som oppsitter på Hen.<sup>22</sup> Mest sannsynlig er dette Harald (Christoffersen), Per Haraldsens far. Det er svært sannsynlig at Harald var sønn av Christoffer Svendsen Hen. Harald brukte gården til 1620, da Gudbrand Haraldsen fra Auren i Haug overtok.<sup>23</sup>

<sup>15</sup> NRA, Rentekammeret (RK), lensregnskap Akershus (Irskp Akh.) len, Hadelands fogderi, legg 36.8, landskatt mikkelsmess 1614.

<sup>16</sup> NRA, RK, Irskp Akh. len, Hadelands fogderi, legg 42.6, fogderegnskap 1. mai 1617-1. mai 1618.

<sup>17</sup> SAKO, RH sskr, tingbok I- 3, fol. 19.

<sup>18</sup> NRA, RK, Irskp Akh. len, Buskerud fogderi, legg 126.4, båtsmannsskatt 1. mai 1635-1. mai 1636.

<sup>19</sup> NRA, Stha, D IX pk 18, Buskerud og Hallingdal (BH) fogderi, odelsjordebok 1641.

<sup>20</sup> NRA, RK, Irskp Akh. len, RH fogderi, legg 193.3, odelsskatt 1. mai 1647-1. mai 1648.

<sup>21</sup> NRA, RK, Hadelands prosti, Norderhov prestegjeld, manntall 1664.

<sup>22</sup> NRA, RK, Irskp Akh. len, Hadelands fogderi, legg 31.5, landskatt mikkelsmess 1612.

<sup>23</sup> ibid., Buskerud fogderi med Ringerike, legg 55.3, landskatt Martini 1620. Thorleif Solberg har reist spørsmål om Harald Hen kan ha vært identisk med Harald Gudbrandsen Auren i Haug, Gudbrand Haraldsens far, jf Solberg (1986), s. 52. Det var ikke uvanlig at den tids brukere var oppført på to gårder, men jeg finner dette lite sannsynlig ettersom Harald Auren aldri er oppført med jord i Hen.

For de eldste leddene får vi da en til dels hypotetisk slektsoversikt:

Christoffer Svendsen Hen  
n. 1591

Svend Christoffersen Hen  
d. ca 1610  
g. Gudbjørg Engebrets-  
datter Oppen  
(neppe barn)

Gunder Christoffersen Kile  
n. 1612-17  
g. Kari  
flere barn

Harald Christoffersen (Hen?)  
n. 1612-19  
Per Haraldsen Somdalen/Follum  
n. 1613, d. ca 1654

### Truls Sørum i Heradsbygda

Truls Sørum i Heradsbygda er i båtmannsskatten 1636 oppført med 5 lispund i Skute i Gran, 5 lispund i Solum på Tyrstrand og 5 lispund i en gård ved navn Hole. Odelsjordeboken 1641 opplyser at parten i Solum er økt til 7½ lispund med bygsel, som utgjør hele gården, og han har også fått 3 skinn i Lund i Gran. Vi får også vite at Hole ligger på Hadeland, og det stemmer bra ettersom Skute og Hole er nabogårder helt sør i Gran, tett ved Randsfjorden.

I 1642 står Truls på en hadelandsliste som eier av 10 lispund med bygsel i Skute,<sup>24</sup> samme gård der Per Somdalen hadde 5 lispund odelsgods. Skute hadde landskyld på bare 10 lispund, og i odelsskatten 1647 skatter Truls og Per for 5 lispund hver. Truls' part på 10 lispund i Skute i 1642 inkluderer følgelig Pers andel. Av odelsskatten 1647 framgår også at Hole var Truls' odelsgods, mens Solum ikke lenger er nevnt.

I 1657 oppgis navnet på to av Truls Sørums sønner, Hans og Harald, som på farens vegne møtte på tinget i en gjeldssak.<sup>25</sup> Harald Trulsen hadde imidlertid rundt 1650 overtatt Sørum etter faren, og Truls kan ha avgått ved døden da selv om det ikke framgår av tingbokreferatet. Ingen av de to Trulssønnene sees noen gang oppført med jordeiendom, og Per Somdalen har muligens overtatt Truls' parter i Skute. I 1661 skulle Harald bøte 18 riksdaler, men det viser seg at han hadde rømt.<sup>26</sup> I 1677 fortalte han på tinget at hans foreldre hadde bodd på Sørum, der han også var oppfødt.<sup>27</sup> Så sent som i 1690 bodde han på en plass under Løken i Haug, og sa seg da 66 år gammel.<sup>28</sup>

Den andre sønnen til Truls Sørum, Hans Trulsen, er det noe anonymt over. Han bodde kanskje i ei stue på Sørum, ettersom en kar i 1659 hadde vært innom ham for å forhøre seg om den nye oppsitterkona på gården.<sup>29</sup> Hans nevnes flere ganger i tingbøkene for 1662 uten nærmere bosted, men det framgår i alle fall at han var gift.<sup>30</sup> I prestemanntallene 1664 og 1666<sup>31</sup> oppgis han å være 50 år gammel. Ved et par senere anledninger framgår at han hadde et hus ved Hønefossen, og i 1670 ble han bøtelagt for å ha tappet øl under prekenen annen julitag til sin værbror Paal Veien.<sup>32</sup>

<sup>24</sup> NRA, Stha, D IX pk 18, Hadeland og Valdres fogderi, odelsjordebok 1642.

<sup>25</sup> SAKO, EMS sskr, tingbok I-26, fol. 48b-49a.

<sup>26</sup> SAKO, RH sskr, tingbok I-3, fol. 79B.

<sup>27</sup> ibid., tingbok I-13 (18), fol. 42B.

<sup>28</sup> ibid., tingbok I-21 (40), fol. 45B.

<sup>29</sup> ibid., tingbok I-2, fol. 106B.

<sup>30</sup> ibid., tingbok I-4, fol. 33, 61B, 71B.

<sup>31</sup> NRA, RK, Hadelands prosti, Norderhov prestegjeld, manntall 1666.

<sup>32</sup> SAKO, RH sskr, tingbok I-8, fol. 30B.

I odelsjordeboken 1624 for Hadeland er Truls Skute i Gran oppført med 4 settinger i sin gård.<sup>33</sup> Denne Truls står allerede i 1617 som bruker av Skute.<sup>34</sup> Han er etter all sannsynlighet identisk med Truls Sørum i Heradsbygda som første gang sees i 1631,<sup>35</sup> selv om Truls Skute i 1634 fortsatt står i de hadelandske landskattelistene.<sup>36</sup> Det var ikke uvanlig at ajourføringen av disse listene kunne være noe på etterskudd. Truls' part i Skute i 1624 tilsvarer bare noe over halvannet lispund, men vi finner ellers ingen hadelendinger dette året med parter i Skute eller Hole i Gran.

Truls hadde trolig før 1636 pantet til seg Solum på Tyrstrand. Ingeborg Solum står både i 1615 og 1624 som eier av 5 lispund, mens Gudbrand Spone på Modum i 1618 er oppført med 2½ lispund.<sup>37</sup> Av skattematrikkelen 1647 framgår at Svend Jensen på Søre Fjell i Hole hadde overtatt Solum. I en åstedssak i 1666 vitnet Erik Solum om at han hadde overtatt gården etter gamle Ingeborg, og at det var hennes mann som hadde ryddet plassen.<sup>38</sup>

Truls Sørum og Per Haraldsen Somdalen var utvilsomt nært beslektet, mest sannsynlig brødre eller svogre, ettersom de satt med likelydende part i Skute i Gran. Tilknytningen til Skute må ha gått gjennom Pers far, Harald (Christoffersen), og en av Truls' sønner het da også Harald. Det er mulig at Pers mor og Truls' far var søsknen og kom fra Gran, men dette må bare sees som et hypotetisk utgangspunkt for videre forskning. På fast grunn kommer man neppe her med mindre nytt kildemateriale kommer for dagen.

### Lars Follum og Rolv Semmen

Det er uvisst om Per Haraldsen etterlot seg barn, og vi må derfor se litt på de senere eierne, Rolv Semmen og Lars Sjursen Follum, som fra 1661 drev hvert sitt bruk i Somdalen. Rolv Semmen var lagrettemann høsten 1650. Han satte ikke sitt segl under rettsdokumentet, men skrev sine initialer med blekk: RT.<sup>39</sup> I 1655 er Rolv og hans medarvinger oppført med 5 lispund i Somdalen og 5 lispund i Skute, nøyaktig det samme som Per Somdalen skattet for to år tidligere,<sup>40</sup> og i 1657 sitter Rolv Semmen og Lars Follum sammen med dette godset (parten i Skute er da oppgitt til 10 lispund).<sup>41</sup> De to eiernes slektskap med Per Haraldsen og Truls Sørum kan derfor fastslås med sikkerhet. Eigil Elsrud antar at Rolv Semmen var sønn av Per Haraldsen,<sup>42</sup> men det stemmer ikke med Rolvs initialer.

Skattematriklene for Gran er lenge skjemmet av at utenbygds jordeiere ikke navngis, men i odelsskatten 1662 ser vi at Lars Follum er oppført med 10 lispund i Skute, mens Daniel Knoph eide Skutesetra.<sup>43</sup> Kort etter gikk gården over til borgere på Bragernes. Lars oppga i 1664 å være 45 år gammel, og i 1666 la han på til 50. Allerede i 1652 foreligger vitnesbyrd om at han var sønn av Sjur Olsen Bårud i Norderhov.<sup>44</sup> Som vitne i åstedssaken mellom Oppen og Hallum i 1660 sa Lars seg 40 år gammel, og fortalte at hans avdøde svigerfar hadde

<sup>33</sup> NRA, Stha, D IX pk 8, Hadelands fogderi, odelsjordebok 1624.

<sup>34</sup> NRA, RK, Irskp Akh. len, Hadelands fogderi, legg 43.6, bygningskatt 1617.

<sup>35</sup> ibid., BH fogderi, legg 107.1, landskatt 14 dager etter Martini 1631.

<sup>36</sup> ibid., Hadelands fogderi, legg 119.6, landskatt Martini 1634. I landskatten året etter er en Ole oppført som bruker av Skute.

<sup>37</sup> NRA, RK, Irskp Akh. len, Buskerud fogderi med Ringerike, legg 48.7, landskatt Martini 1618.

<sup>38</sup> SAKO, RH sskr, tingbok I-7, fol. 50.

<sup>39</sup> NRA, Stha, ymse lause dokument, pakke 3, rettsreferat av 24. okt. 1650.

<sup>40</sup> NRA, RK, Irskp Akh. len, RH fogderi, legg 229.1, odelsskatt 1. mai 1655-1. mai 1656.

<sup>41</sup> ibid., legg 243.1, rosstjeneste 1. mai 1657-1. mai 1658.

<sup>42</sup> Elsrud (1986), s. 19.

<sup>43</sup> NRA, Landkommissariatet, Hadeland og Valdres fogderi, legg 11.4, odelsskatt 1662. Skattematriklene var tidligere gjengitt i kontribusjonsskattelistene, men følger nå odelsskatten.

<sup>44</sup> SAKO, RH sskr, tingbok I-1, fol. 40.

sagt at Oppens grenser gikk til Trettehaugen. Follum ligger i dette området, og det er derfor svært sannsynlig at Lars' avdøde svigerfar var Per Haraldsen. Mye taler for at også Rolv Semmen var gift med en datter av Per Haraldsen, men dette kan ikke fastslås med sikkerhet. Han kan ha vært sønn av Truls Sørum, og vi ser da også at en av hans sønner het Truls Rolvsen.

Rolv finner vi første gang i 1643 som bruker av Nord-Semmen. Han kan ikke sees å ha eid noe i denne gården, men dette ene året ser vi at han har en mikroskopisk jordpart på  $\frac{1}{4}$  lis-pund,<sup>45</sup> dessverre ikke spesifisert i hvilken gård. Ettersom han har initialene RT, merker vi oss likevel at en Truls brukte Nord-Semmen i 1612 og et par år framover. Også en Harald dukker opp på Nord-Semmen i 1620, men bare dette ene året. Man kan spørre seg om dette er den tidligere nevnte Harald som samme år forsvinner fra Hen, men kildematerialet er dessverre for magert til å få klart svar.

Rolv døde rundt 1663, og enken giftet seg med en Knut. Mange år senere, i 1691, ble det opplyst på tinget at Knut Somdalen var bortrømt.<sup>46</sup> Ole E. Yttri har imidlertid funnet ham lengst sør i Hedmark, i Strøm prestegjeld i Odalen der han dukket opp i 1694. Han var da i tjeneste hos Peder Anderssøn Vinger, og hadde med seg attest fra presten Jonas Ramus i Norderhov. Året etter ble Knut utlagt som barnefar av Anne Trondsdatter Langnes, som 18. august 1695 førte sin datter Malene (eller Mali) til dåpen i Ullern kirke. Barnet døde ikke lenge etter.<sup>47</sup>

I 1694 het det på tinget at Knut Semmen noen år tidligere var bortrømt,<sup>48</sup> og han var utvilsomt identisk med Knut Somdalen. Knut Nord-Semmen nevnes flere ganger i 1680-årene, og vi ser at han hadde farsnavnet Gulliksen.<sup>49</sup>

### Avsluttende kommentar

Det har ikke vært mulig å få full sikkerhet om alle slektslinjer, og i denne omgangen får det bli med oppsettet om Christoffer Svendsen Hens barn. Truls Sørum i Heradsbygda var utvilsomt en nær slektning, men foreløpig kan det ikke fastslås hvordan linjene til Skute på Hadeland gikk.

Etterslekten til Rolv Semmen og Lars Follum på Somdal-brukene er ellers utmerket dekket av Eigil Elsrud, og jeg viser til hans artikkel i *Hringariki* 1/1996.

### Litteratur

Elsrud, Eigil: En gårds- og slektshistorie om Somdalen i Ådalens. *Hringariki* 1/1996, s. 16-49.

Solberg, Thorleif: Heen-slekten på Ringerike. *Ringerike* 1986, s. 52-55.

Yttri, Ole E.: Fra Ådalens til Odalen - Knut Somdalen gjenfunnet i Hedmark. *Hringariki* 2/2007, s. 64.

<sup>45</sup> NRA, RK, Irskp Akh. len, BH fogderi, legg 176.2, båtsmannsskatt 1. mai 1643-1. mai 1644.

<sup>46</sup> SAKO, RH sskr, tingbok I-21 (40), fol. 60B.

<sup>47</sup> Yttri (2007), s. 64.

<sup>48</sup> SAKO, RH sskr, tingbok I-22 (34), fol. 192B.

<sup>49</sup> ibid., tingbok I-18 (29), fol. 38, og tingbok II-14 (33), fol. 19.

Tom Larsen

## FENGSLER FRA RINGERIKE del 4

Del 4 fortsetter med fangeprotokollene ved Christiania tukthus. Jeg har denne gangen gått gjennom Rekke II, protokoll nr. 8-13, som går fra 1849 til 1891.

### Christiansia tukthus, fangeprotokoll. Rekke II-8 (1849-1857)

Fange nr. 171, Doms nr 68. Kirstine Mathiasd<sup>r</sup>, Dagarbeide, Hjemsted Ringerige, 50 Aar, Enke, ingen barn, Høiesteretsdom 4de Septbr. 1849, Underret Christiansia, Tyverie, 5 Aar, indkom 13 Septbr 1849.

Tidligere straffet:

- 1831 - 1½ Mds T(ugt)huus for deelagtighed i Bedragerie.
- 1835 - 3 d° d° for Helerie.
- 1836 - 2 Aars d° f. Løsagtighed.
- 1839 - 6 Mds d° f. Helerie.

V. N° 12352 og 15676.

Udgaaet til Christiansia den 13 Septbr 1854.

Fange nr. 52, Doms nr 370. Lars Andersen Hauge, Tjenestedreng, Hjemsted Nordrehaug, 15 Aar, ugift, ingen barn, Ringeriges Sorenskr. af 9de Octbr 1850, Tyveri, 1 Aar, indkom 29de November 1850.

Udgaaet til Norderhoug den 29de Novbr 1851.

Fange nr. 183, Doms nr. 549. Truls Paalsen, Huusmand, Hjemsted Ringerige, 25 ½ Aar, gift, 2 Børn, Høiesteretsdom af 3de Marts 1851, Underret Ringeriges Sorensk., Simpelt Tyveri og Forbrydelse mod Krl. Kap. 21, § 29, 1 ½ Aar, indkom 14 Juli 1851, skal udgaae 14de Januar 1853.

Tidligere straffet: Tyveri.

Afleveret til Bodsfengslet den 22 Juli 1851.

Fange nr. 59, Doms nr. 590. Thor Aslesen Hunsdal, Gaardbruger, Hjemsted Ringeriget, 38 ½ Aar, gift, 2 Børn, Høiesteretsdom 19de Juli 1851, Underret Ringeriget, Grovt Tyverie og simpelt Tyverie, Forbrydelse mod Crils Cap: 21 § 29 cfr § 27, deelagtighed i Tyverie, 5 Aar, indkom 3die Octbr. 1851, skal udgaae 3die Octbr. 1856.

Afleveret til Bodsfængslet den 21 Oktober 1852.

Fange nr. 87, Doms nr. 590. Peder Halvorsen Semmen, Gaardbruger, Hjemsted Ringeriget, 38 ¾ Aar, gift, 4 Børn, Høiesteretsdom 19de Juli 1851, Underret Ringeriget, Grovt og simpelt Tyverie, Forbrydelse mod Crils Cap: 21 § 29 cfr § 27, deelagtighed i Tyverie, 4 ½ Aar, indkom 3die Octbr. 1851, skal udgaae 3die April 1856.

Afleveret til Bodsfængslet den 21 Oktober 1852.

Fange nr. 44, Doms nr. 596. Anne Andersd<sup>r</sup> Braaten, Dagarbeide, Hjemsted Nordrehoug, 36 Aar, ugift, 4 Børn, Ringeriges Sorenskr. Dom 19de Juli 1851, Forbrydelse mod Crils Cap. 18 § 25, 6 Mdr, indkom 18 Octbr 1852.

Tidligere straffet: 1844 - Qvalificeret Leiemaal – 5 D(ages) V(and) og B(rød).

Udgaaet til Nordrehoug 18de April 1852.

Fange nr. 135, Doms nr. 653. Christian Jensen Hængslebraaten, Snedker, Hjemsted Nordrehoug, 30 ½ Aar, gift, 2 Børn, Høiesteretsdom 1851 Decbr 13, Underret Kombineret Ret paa Ringeriget, Grovt Tyverie, 5 Aar, indkom 30te Jann 1852, skal udgaae 30te Jann 1856.

Tidligere straffet: 1844 - Overfald paa sagesløse Personer - 5 D(ages) V(and) og B(rød).

Afleveret til Bodsfængslet den 15de Novbr 1853.

Fange nr. 147, Doms nr. 851. Ole Christiansen Carlsrudeie, Huusmand, Hjemsted Nordrehoug, 33 Aar, gift, 4 Børn, Høiesteretsdom 1852 Novbr 2, Underret Ringerige, Forbrydelse mod Crils Cap. 21 §§ 27 og 29, 4 Aar, indkom 5 Decbr 1852, skal udgaae 5 Decbr 1856.

Afleveret til Bodsfængslet den 5 Novbr 1853.

Fange nr. 144, Doms nr. 1048. Ole Gulbrandsen Valderstøen, Huusmand, Hjemsted Nordrehoug, 41 Aar, gift, 5 Børn, Høiesteretsdom 1853 Septbr 6, Underret Kombineret Ret, Grovt Tyverie, 5 Aar, indkom 19 Septbr 1853, skal udgaae 19de Septbr 1858.

Afleveret til Bodsfængslet den 14de Septembr 1855.

Fange nr. 91, Doms nr. 1068. Inger Marie Knudsdatter, Tjenestepige, Hjemsted Nordrehoug, 20 Aar, ugift, ingen Barn, Ctiania Btsdom 1853 Octbr 18, 3<sup>die</sup> Gangs Tyverie, 6 1/12 Aar, indkom 26de Octobr 1853.

Tidligere straffet:

1851 - Tyverie - 8 D(ages) V(and) og B(rød).

1852 - Tyverie - 6 Mdrs T(ugt)huus.

Hvorledes beskjæftiget i strafanstalten: V. N° 707.

Udgaaet til Christiania den 26de Novembr 1859.

Fange nr. 117, Doms nr. 1421. Inger Marie Knudsdatter, Husholderske hos sin Moder, Hjemsted Hole pjeld, 24 3/4 Aar, ugift, ingen Børn, Stiftsoverrettsdom af 2den Juli 1855 Ringerige, Barnefødsel i Dølgsmaal, 7 Aar, indkom 13 Aug: 1855, skal udgaae 1862 Aug 13de.

Død den 14 Mai 1857.

Fange nr. 149, Doms nr. 1435. Anders Larsen Sundløkken, Smed, Hjemsted Ringeriget, 30 Aar, gift, 4 Børn, Høiesteretsdom af 25de Juni 1855 og Kongl Resol: af 29de August 1855, Forbrydelse mod Crl. Capt. 10 §§ 11 og 14 samt Capt: 15 § 11, 3 1/2 Aar, indkom 7 Septbr 1855, skal udgaae 7 Marts 1859.

Afleveret til Bodsfængslet den 17de Septbr 1855.

(han er en af fem som er dømt under dette domsnummeret, hvorav tre var fra Ringerike.)

Fange nr. 36, Doms nr. 1435. Johan Henrik Olsen Semmen, Skolelærer, Hjemsted Ringeriget, 32 Aar, ugift, ingen Børn, Høiesteretsdom af 25de Juni 1855 og Kongl. Resol: af 29de August 1855, Forbrydelse mod Crl. Capt: 9. § 30 og Capitel 10 § 2, 3 Aar, indkom 7 Septbr 1855, skal udgaae 1858 Sept. 7.

Afleveret til Bodsfængslet den 17de September 1855.

Fange nr. 61, Doms nr. 1435. Christopher Olsen, Snedkersvend, Hjemsted Ringeriget, 38 Aar, gift, 1 Barn, Høiesteretsdom af 25de Juni 1855 og Kongl. Resol: af 29de August 1855, Forbrydelse mod Crl. Capt: 9 § 30, 2 Aar, indkom 7 Septbr 1855, skal udgaae 1857 Septbr 7.

Afleveret til Bodsfængslet den 17de September 1855.

Fange nr. 36, Doms nr. 1456. Gudbrand Torkelsen Johnsrud. Huusmand, Hjemsted Ringerige, 45 1/2 Aar, gift, 6 Børn, Høiesteretsdom af 23de Juni 1855, Forbrydelse mod Crl. Capt. 9 § 30 og Capt. 10 §§ 2 og 12, 1 Aar, indkom 6 Octbr 1855, skal udgaae 1856 Octbr 6te.

Afleveret til Bodsfængslet den 15de Octobr 1855.

Fange nr. 104, Doms nr. 1491. Jens Pedersen Røste, Gaardbruger, Hjemsted Nordrehoug, 37 Aar, Ekmd, 3 Børn, Høiesteretsdom 1855 Juni 25, Christiania, indkom 5 Decbr 1855, skal udgaae 5te Juli 1856.

Afleveret til Bodsfængslet den 5 Januar 1856.

Fange nr. 71, Doms nr. 1510. Anne Marie Gulbrandsdtr Bjørnstadeie, Dagarbeide, Hjemsted Hole, 38 1/2 Aar, gift, 2 Børn, Høiesteretsdom 1856 Aug: 21, Kgl Resol. 7 Decbr. s. a., Ringeriget, indkom 21 Janr 1856.

Udgaaet til Ringerige 21: Jan<sup>r</sup> 1857.

Fange nr. 18, Doms nr. 1533. Hans Henriksen Sollid, Snedker, Hjemsted Nordrehoug, 49 Aar, gift, 9 Børn, Christiania Bthing 1856 Marts 11, 2<sup>den</sup> Gangs Tyverie, 1 Aar, indkom 18 Marts 1856, skal udgaae 18 Marts 1857, Tidligere straffet: 1853 - Tyverie - 5 Mdr s.

Afleveret til Bodsfængslet 2 April 1856.

Fange nr. 52, Doms nr. 1575. Anders Hansen Gullikspladsen, Gaardbruger, Hjemsted Nordrehoug, 65 Aar, gift, 5 Børn, Høiesteretsdom 1855 Juni 25, Underret: Christiania, Kommisionsdom, Forbrydelse mod Crl. Cap. 9 § 1 og 30 og Cap. 10 § 2 og 12, 2 Aar, indkom 5 Juni 1856, skal udgaae 5te Juni 1857.

Afleveret til Bodsfængslet d. 25 August 1856.

Fange nr.156, Doms nr. 1581. Frederik Jørgensen Hvalseie, Skrædder, Hjemsted Nordrehoug, 40 Aar, gift, 3 Børn, Høiesteretsdom 1855 Juni 25, Underret: Christiania, Forbrydelse mod Crll. Cap. 9 § 30 og mod den offentlige Myndighed, 2 Aar, indkom 10 Juni 1856, skal udgaae 10de Juni 1858.

Afleveret til Bodsfængslet 21 Juli 1856.

Fange nr. 107, Doms nr. 1581. Ole Olsen Mælingen, Skomager, Hjemsted Nordrehoug, 38 Aar, gift, 5 Børn, Høiesteretsdom 1855 Juni 25, Underret: Christiania, Forbrydelse mod Crll. Cap. 10 §§ 10 og 14 og Tyveri, 9 Mdr., indkom 10 Juni 1856, skal udgaae 10de Marts 1857.

Afleveret til Bodsfængslet 21de Juli 1856.

Fange nr. 136, Doms nr. 1581. Nils Andersen, Pottemager, Hjemsted Nordrehoug, 46 Aar, gift, 2 Børn, Høiesteretsdom 1855 Juni 25, Underret: Christiania, Forbrydelse mod Crll. Cap. 10 §§ 10 og 14, 7 Mdr, indkom 10 Juni 1856.

Udgaaet til Ringerige 10de Januar 1857.

Fange nr. 26, Doms nr. 1618. John Olsen Næseie, Dagarbeider, Hjemsted Nordrehoug, 41 Aar, ugift, 5 Børn, Høiesteretsdom 1856 Juni 3, kgl. Resl. 12te Juli s. A., Underret: Hadeland og Land, Forbrydelse mod Crll. Cap. 18 § 25, 2 Aar, indkom 4 August 1856, skal udgaae 1858 Aug. 4.

Afleveret til Bodsfængslet 20d September 1856.

Fange nr. 119, Doms nr. 1674. Hanna Pedersdt<sup>r</sup> Weeseie, Dagarbeider, Hjemsted Ringeriget, 24 Aar, ugift, ingen Børn, Høiesteretsdom 1856 Mai 29 og kgl. Resl. 18 Oktbr s. A., Underret Ringeriget, Grovt og simpelt Tyveri, 6 Mdr, indkom 22 Novbr 1856.

Udgaaet til Ringerige den 22 Mai 1857.

Fange nr. 71, Doms nr.1714. Anne Marie Gudbrandsdtr Bjørnstadeie, Huusmandskone, Hjemsted Ringeriget, 40 Aar, gift, 2 Børn, Christiania Bthing 1857 Marts 4, 2<sup>den</sup> Gangs Tyveri, 1 Aar, indkom 11 Marts 1857.

Tidligere straffet: 1856 - Tyveri - 1 Aars T(ugt)huus, № 1510.

Udgaaet til Ringerige den 11te Marts 1858.

Fange nr. 119, Doms nr. 1759. Asle Hansen Fjulsruudeie, Dagarbeide, Hjemsted Ringeriget, 55 Aar, ugift, 1 Barn, Høiesteretsdom 1857 April 4de, høieste Resol. 15 Juli s. A., Underret: Ringeriget, Forbrydelse mod Krll. Cap. 18 § 23, 8 Mdr, indkom 11 Mai 1857.

Tidligere straffet:

1845. Forbrydelse mod Krll. Cap 18 § 23 - 16 dages V(and) og B(rød). Vide 671.

1852. For samme Forbrydelse 1 Aars T(ugt)huus.

Udgaaet til Ringerige den 11<sup>t</sup> Januari 1858.

Fange nr. 15, Doms nr. 1802. Anne Marie Andersdtr, Huusmandskone, Hjemsted Ringeriget, 35 ½ Aar, gift, ingen Børn, Høiesteretsdom 23 Juni 1857, Underret: Ringeriget, Deelagtighed i Tyverie og Forbrydelse mod Crls. Cap. 19 § 29 (27?) cfr. Cap. 5 §§ 1 og 6, 7 Aar, indkom 15 Juli 1857, skal udgaae 15 Juli 1864.

Tidligere straffet:

1839 - Tyverie - 2 Mdrs T(ugt)huus. № 13,833, 14,114, 15,301, 16,676, 35.

1840 - Ophold paa Horehuus - 6 Mdrs Thuus.

1843 - Løsgjængerie - 1 Aars d°.

1847 - Tyverie - 1 Aars d°.

1849 - d° - 3 Aars d°.

**Christiania tukthus, fangeprotokoll. Rekke II-9 (1857-1864)**

Fange nr. 135, Doms nr. 2343. Hans Nielsen Drag, Kobberslager, Hjemsted Ringerige, 50 Aar, ugift, ingen Børn, Ringeriges Sorenskrd: 1860 Juni 7, Forbrydelse mod Cris Cap. 18 § 21, 1 Aar, indkom 28 Juni 1860. Tidligere straffet:

1830 - Tyverie - 2 Mdrs Thuus. v. N° 10,483, 11,957, 12,128 og 12,742.

1834 - Bedragerie - 1 d° d°.

1835 - Tyverie - 1 Aars Thuus.

1837 - Omstreifen og Betlerie - 4 Mdrs Thuus.

1848 - Ulovlig omstreifen - 8 d. V. og B.

1848 - Deelagtighed i tyverie - 6 Aar 3 Maaneders Strafarbeide i Trondhjems Slaverie.

Udgaaet til Trondhjem den 28 Juni 1861.

Fange nr. 35, Doms nr. 2662. Anders Andersen Opsahleie, Dagarbeid, Hjemsted Ringeriget, 42 Aar, gift, 6 Børn, Høiesteretsd. 1862 Marts 12te, Underret: Ringeriget, Grovt Tyverie, 1 Aar, indkom 21 Marts 1862, skal udgaae 1863 Marts 21.

Afleveret til Bodsfængslet den 28 April 1862.

Fange nr. 146, Doms nr. 2961. Niels Ottersen Stixrud, Gaardbruger, Hjemsted Ringerige, 45 ¾ Aar, gift, 3 Børn, Høiesteretsdom 1863 Octbr 3die, Underret: Ringerige, Forbrydelse mod Cris 21, 27 og 29 samt 10-19, 2 Aar 1 Md, indkom 12 Octbr 1863, skal udgaae 1865 Novbr 12te.

Afleveret til Bodsfængslet den 18 Januar 1864.

Fange nr. 35, Doms nr. 2972. Bergit Knudsdatter Dokka, Tjenestepige, Hjemsted Ringerige, 23 Aar, ugift, ingen Børn, Stiftsretsdom 1863 Aug: 17 og Kgl. Resol. af 10 Octbr. s. A., Underret: Ringerige, For at have født sit vægte Barn i Dølgsmaal og derved forvoldt dets Død, 6 Aar 1 Mnd, indkom 25de Octbr 1863, skal udgaae 25 Novbr 1869.

Udgaaet i følge Benaadning den 25de Septmbr 1868.

Fange nr. 159, Doms nr. 3016. Oline Pedersdatter, Været i Lægd, Hjemsted Ringerige, 17 ½ Aar, ugift, ingen Børn, Høiesteretsd. 1863 Decmbr 19de og Kgl. Resol. af 30te Januar 1864, Underret: Ringerige, Tyverie og Forsøg paa Forbrydelse mod Straffelovens Capt: 14 § 1, 4 Aar, indkom 15<sup>de</sup> Febr. 1864.

Udgaaet til Ringerige den 15<sup>de</sup> Febr. 1868.

**Christiania tukthus, fangeprotokoll. Rekke II-10 (1864-1868)**

Fange nr. 9, Doms nr. 3153. Anders Johnsen Braaten, Snedker, Hjemsted Ringerige, 40 aar, ugift, ingen Børn, Stiftsretsdom. 1864 Octbr 17, Underret: Ringerige, 2. Gangs Tyverie og voldsom Modstand mod en Politibetjent, 7 Maaneder, indkom 1 Novmbr 1864, skal udgaae 16 Juni 1865.

Tidligere straffet: 1860 - Tyverie - 10 d. V(and) og B(rød).

Afleveret til Bodsfengslet den 10de Novmber 1864.

Fange nr. 27, Doms nr. 3221. John Olsen Aasen, Dagarbeider, Hjemsted Aadalen, 48 ½ Aar, ugift, -- Børn, Ringerige Underretsdom. 1865 Februar 24, Forbrydelse mod Straffelovens Capt. 18 § 25 andet Led, 1 Aar 1 Md, indkom 14 Marts 1865.

Tidligere straffet:

1850 - Forbrydelse mod Straffelovens Capitel 18 § 25 1st Led, idet han dengang havde besvangret 4 forskjellige Quindepersoner ----, v. N° 1618.

1856 - Forbrydelse mod samme Lovsted, 2det Led - 2 Aars Strafarbeide.

Udgaaet til Aadalen den 14 Septbr 1866.

Fange nr. 98, Doms nr. 3246. Engebret Jørgensen Hundstadeie, Fattiglem, Hjemsted Hole, 16 Aar, ugift, ingen Børn, Ringerikes Sorenskrd. 1865 Mai 19de, Grovt og simpelt Tyverie, det første begaaet førend han havde opnaaet kriminel Lavalder - samt for Betlerie, 7 Mnd, indkom 27de Mai 1865, skal udgaae 1865 Decmbr 27de.

Fange nr. 73, Doms nr. 3352. Jens Erichsen, Dagarbeide, Hjemsted Hønefossen, 47 Aar, gift, 4 Børn, Høiesteretsd: 1865 Dcmbr 9de, Underret: Ringerige, For saadan Delagtighed i Tyverie som i Crls 19-6 omhandles, 6 Mdr, indkom 22de Dcmbr 1865.

Tidligere straffet:

1860 - Tyverie - 20 d. V. og B. og gjentagen Forbrydelse mod Crl. Cap: 18:22.

1859 - Mult af 96 s. ifølge Brandretsdom.

Udgaaet til Hønefos den 22de Juni 1866.

Fange nr. 76, Doms nr. 3388. Knud Gundersen Tangen eller Holmen, Tømmermand, Hjemsted Nordre Haug, 32 aar, gift, 2 Børn, Ringeriges Underretsdom 1866 Marts 9, Tyverie efter tidligere at være domfældt for lignende Forbrydelse, 8 Mdr, indkom 18de Marts 1866, skal udgaae 1866 Novbr 18.

Tidligere straffet: 1860 - Tyverie - 10 d. V. og B.

Afleveret til Bodsfængslet den 21 April 1866.

Fange nr. 124, Doms nr. 3418. Ole Nielsen Busterud, Maler, Hjemsted Ringerige, 64 Aar, gift, 6 Børn, Stiftsretsd. 1866 April 23<sup>de</sup>, Underret: Ringerige, Forbrydelse mod Crl. Capt. 18 § 23, tillige for Forbrydelse mod samme Lovs Capitel 21 § 24, 1 Aar 8 Mdr, indkom 4de Mai 1866.

Angjældende skal afleveres til Justitsvagten strax naar han løslades for at udsone en Mult af 2 Spd med Fængsel paa Vand og Brød (Multen er betalt af Angjældendes Søn)

Udgaaet til Ringerige den 4<sup>de</sup> Januar 1868.

Fange nr. 51, Doms nr. 3422. Gunhild Andersdatter, Dagarbeid, Hjemsted Hønefos, 26 Aar, gift, 1 Barn, Stiftsretsd. 1866 April 23<sup>de</sup>, Underret: Ringerige, Forbrydelse mod Crl. Capt. 18 § 23, 8 Mdr, indkom 11<sup>te</sup> Mai 1866.

Udgaaet til Kongsberg den 9<sup>de</sup> Januar 1867.

Fange nr. 21, Doms nr. 3523. Engebret Jørgensen Hundstadeie, Fattiglem, Hjemsted Ringerige, 17 ½ Aar, ugift, ingen Børn, Ringerige Sorenskd. 1866 Novbr 26<sup>de</sup>, Tyverie efter tidligere en Gang at være dømt for samme Forbrydelse, 8 Mdr, indkom Dcmbr 2<sup>de</sup> 1866.

Tidligere straffet:

1865 - Grovt og simpelt Tyverie - det første begaaet førend han havde opnaaet criminal Lavalder samt for Betlerie. 7 Mdrs T(ugt)huus.

Udgaaet til Ringerige den 2<sup>den</sup> August 1867.

Fange nr. 120, Doms nr. 3581. Inger Marie Johannesdatter Semmen, Tjenestepige, Hjemsted Østre Aadalens, 22 Aar, ugift, ingen Børn, Stiftsretsd. 1867 Marts 4<sup>de</sup>, Underret: Ringerige, Forbrydelse mod Crl. Capt. 14 § 16, 9 Aar 1 Maaned, indkom 17de Marts 1867, skal udgaae 1876 April 17de.

Angjældende skal ifølge Kgl. Resol. af 9<sup>d</sup> Mai 1874 løslades naar hun har udholdt en Straffetid af 7½ Aar.  
Udgaaet ifølge Benaadning den 17d Septbr 1874.

Fange nr. 92, Doms nr. 36320. Anne Johannesdatt' Brathvol, Været hieme hos sine Forældre, Hjemsted Ringerige, 26 ½ Aar, ugift, ingen Børn, Stiftsretsdom 1867 Juni 24<sup>de</sup>, Underret: Ringerige, Forbrydelse mod Crls Capt: 14 § 16, 10 Aar, indkom 1867 Juli 5te, skal udgaae 1877 Juli 5te.

Angjældende skal ifølge Kgl. Resol. af 7<sup>de</sup> November 1874 løslades af Strafanstalten, naar hun har udholdt en Straffetid af 8 Aar.

Udgaaet ifølge Benaadning den 5te Juli 1875.

Fange nr. 118, Doms nr. 3802. Andreas Bentsen, Dagarbeide, Hjemsted Drammen, 51 Aar, ugift, ingen Børn, Ringeriges Underretsdom 1868 Marti 31, Ind----- tyverie efter 3 Gange tidligere at have været domfældt for Tyvsforbrydelse, 5 Aar, indkom 1868 April 11te.

Tidligere straffet:

1844 - Tyverie - 3 Aars Thuus.

1851 - D° - 4 Aars D°.

1856 - Grovt Tyverie - 7 Aars Strafarbeide, udholdt deels i Slaveriet, deels i Bodsfængslet.

Vide N° 15721, 472.

Udgaaet til Fredrikstad den 11 April 1873.

Fange nr. 64, Doms nr. 3852. Halvor Christophersen "Sløya", Dagarbeide, Hjemsted Hole, 47 Aar, ugift, 1 Barn, Nordre Jarlsberg Sorenskr. dom af 16d Juni 1868, For at have øvet vold mod Politiet, 2 Aar, indkom 30te Juni 1868.

Tidligere straffet:

1843 - Tyverie - 25 d. V. og B.

1844 - 2<sup>den</sup> Gangs simpelt Tyverie og Overfald paa Sagesløs Mand - 1 ½ Aar Thuus.

1851 - Grovt og simpelt Tyverie - 7 Aars Strafarbeide udsonet deels i Slaveriet, deels i Bodsfængslet.

1860 - Forbrydelse mod Crll. Capt: 10 §§ 1 og 2 cfr. § 26 - 4 ½ Aars Thuus.

1867 - For den i Crls Capt. 19 § 6 anden led, Deelagtighed i Tyverie, efter forhen tre Gange at være dømt for Tyverie - 3 aar i Strafarbeide, siden benaadet den 1 Novbr 1867.

Vide N° 46519, 2402 og 3604.

Udgaaet den 30te Juni 1870 til Ringeriget.

Fange nr. 214, Doms nr. 3934. Ole Trulsen, Dagarbeide, Hjemsted Ringerige, 16 Aar, ugift, ingen Børn, Eker, Modum og Sigmals Underrettsdom 1868 Octobr 31, Forbrydelse mod Crls Capt: 19 § 3 litra a cfr. § 9, 8 Maaneder, indkom 7de Novbr 1868.

Udgaaet den 7de Juli 1869 til Lier.

Fange nr. 219, Doms nr. 3953. Ole Marentius Eriksen, Maler, Hjemsted Hønefoss, 34 Aar, ugift, ingen Børn, Ringeriges Underrettsdom 1868 November 19de, Simpelt Tyverie, efter forhen 2de Gange at være domfældt for saadan Forbrydelse, 1 Aar, indkom 28de Novembr 1868.

Tidligere straffet:

1863 - 1<sup>te</sup> Gangs simpelt Tyverie - 5 d. V. og B.

1863 - 2<sup>den</sup> gangs simpelt Tyverie - 8 Maaneders Strafarbeide.

Udgaaet til Fredrikshald den 28 Novembr 1869.

#### Christiania tukthus, fangeprotokoll. Rekke II-11 (1868-1874)

Fange nr. 179, Doms nr. 4024. Anders Andersen Opsahl, Dagarbeide, Hjemsted Ringerige, 49 Aar, gift, 6 Børn, Ringeriges Underrettsdom 1869 Marts 4, Grovt Tyverie efter forhen 1<sup>te</sup> Gang at være straffet for Tyvsforbrydelse, 1 ½ Aar, indkom 13de Marts 1869.

Tidligere straffet:

1862 - Grovt Tyverie - 1 Aars Thuus. v. N° 2662.

Udgaaet til Ringeriget den 13de Septmbr 1870.

Fange nr. 241, Doms nr. 4025. Peder Olsen Nymoen, Dagarbeide, Hjemsted Ringerige, 50 Aar, gift, 4 Børn, Ringeriges Underrettsdom 1869 Marts 5, Grovt Tyverie, 1 Aar, indkom 13de Marts 1869.

Udgaaet til Ringerige den 13<sup>de</sup> Marts 1870.

Fange nr. 253, Doms nr. 4075. Erik Fredriksen Tranrud(?)stuen, Været hjemme, Hjemsted Soknedalen, 15 ½ Aar, ugift, ingen Børn, Stiftsretsdom 1869 Mai 31, Underret: Hadeland og Land, Forbrydelse mod Crls Capt: 21 §§ 27 og 29, 1 Aar, indkom 1869 Juni 9<sup>de</sup>.

Udgaaet til Hadeland den 9<sup>de</sup> Juni 1870.

Fange nr. 31, Doms nr. 4146 Karen Evensdatter Wigseie, Dagarbeide, Hjemsted Ringerige, 54 Aar, gift, 13 Børn, Ringeriges Underrettsdom 1869 Septmbr 20, Grovt og simpelt Tyverie, 3 Aar, indkom 27<sup>de</sup> Sep- tmbr 1869.

Udgaaet til Hole den 27<sup>de</sup> Septmbr 1872.

Fange nr. 182, Doms nr. 4429. Gustav Julius Olsen Mælingen, Lægdsgut, Hjemsted Hønefossen, 16 Aar, ugift, ingen Børn, Hønefoss Underrets Dom 1870 Novmbr 19<sup>de</sup>, Grovt Tyverie og Fordølgelse af Hittegods, 1 Aar, indkom 25<sup>de</sup> Novmbr 1870.

Tidligere straffet:

1868 - Grovt og simpelt Tyverie - 24 Slag Riis.

1869 - Grovt Tyverie - 16 Slag Riis.

Udgaaet til Hole den 25<sup>de</sup> November 1871.

Fange nr. 210, Doms nr. 4452. Knud Gundersen Thangen el. Holmen, Tømmermand, Hjemsted Norderhaug Ringerige, 36 Aar, gift, 4 Børn, Høiesterets Dom 1870 Dcmbr 20, Underret: Hønefos, Grovt Tyverie efter 2 Gange tidligere at være domfældt for Tyverie, 1 Aar 6 Maaneder, indkom 7de Januar 1871.

Tidligere straffet:

1860 - Tyverie - 10 d. V. og B.

1866 - d<sup>o</sup> - 8 Maaneder Thuus. v. No. 3388.

Udgaaet den 7<sup>de</sup> Juli 1872.

Fange nr. 181, Doms nr. 4851. Olea Gudbrandsdatter, Tjenestepige, Hjemsted Hønefos, 25 Aar, ugift, ingen Børn, Christiania Byretsdom 1873 Juni 18, Forbrydelse mod Straffelovens Capitel 21 § 1 jfr § 2, 3 Aar, indkom 19 Juni 1873.

Tidligere straffet:

1872 - Tyverie og Forbrydelse mod Straffelovens Capt: 21 §§ 28 og 29 - 30 d. V. og B.

Udgaaet til Christiania d. 19<sup>de</sup> Juni 1876.

Fange nr. 30, Doms nr. 4864. August Andersen, Dagarbeide, Hjemsted Hønefos, 41 Aar, ugift, ingen Børn, Ringeriges Underretsdom 1873 Juli 12te, For at have øvet Vold mod en Vægter, 8 Maaneder, indkom 20<sup>de</sup> Juli 1873.

Udgaaet til Hønefos den 20<sup>de</sup> Marts 1874.

Fange nr. 61, Doms nr. 4928. Barbra Stengrimsdatter Lien, Tjenestepige, Hjemsted Ringerige, 24 Aar, ugift, ingen Børn, Ringeriges Underretsdom 1874 Marts 15d, Forbrydelse mod Crl. Capt: 14 § 18, 7 Aar, indkom 24 Marts 1874, skal udgaae 24 Marts 1881.

Udgaaet til Hallingdal ifl. Benaadn. 27/480.

Fange nr. 79, Doms nr. 4929. Amund Johannessen Ripe(r?), Kurvmager, Hjemsted Hønefos, 42 Aar, gift, 2 Børn, Høiesterets dom 1874 Marts 21, Underret: Ringerige, 2<sup>den</sup> Gangs Gjentagelse af simpelt Tyverie, 1 Aar 6 Maaneder, indkom 27 Marts 1874.

Tidligere straffet:

1861 - Forbrydelse mod Crls Capt. 21 §§ 27 og 29 - 6 Aars Strafarbeide, udsonet i Bodsfængslet.

1861 - For paany at have gjort sig skyldig i lignende Forbrydelse - 3 Aars Strafarbeide, men ifølge Kgl.

Resol. af 17<sup>de</sup> Dcmbr 1864 eftergivet denne ham paahvilende Straf.

Udgaaet til Hønefos d. 27<sup>d</sup> Septembr 1875.

Fange nr. 13, Doms nr. 4950. Johannes Larsen Frøshaugeie, Arbeidsmand, Hjemsted Hole, 58 ½ Aar, gift, 6 Børn, Ringerige Sorenskriveries dom 1874 April 11<sup>te</sup>, For at have levet sammen som Ægtefolk med Medtiltalte, 6 Maaneder, indkom 26<sup>de</sup> Mai 1874.

Udgaaet 26<sup>de</sup> November 1874.

Fange nr. 91, Doms nr. 4950. Johanne Andersdatter Frøshaugeie, Dagarbeide, Hjemsted Hole, 38 Aar, ugift, 4 Børn, Ringerige Sorenskriveries dom 1874 April 11<sup>te</sup>, For at have levet sammen som ægtefolk med medtiltalte, tillige for ..... at have ladet sig besvandre, efterat hun tidligere er domfældt for at have ladet sig besvandre af 3 forskjellige Mandspersoner uden med Nogen af dem at være kommen i Ægteskab, 8 Maaneder, indkom 26<sup>de</sup> Mai 1874.

Tidligere straffet:

1869 - For at have ladet sig besvandre af 3 forskjellige Mandspersoner uden med Nogen af dem at være kommen i lovligt Ægteskab - 24 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost.

Udgaaet 26<sup>de</sup> Januar 1875.

Fange nr. 12, Doms nr. 4957. Ole Mikkelsen, Snedkerarbeide, Hjemsted Hønefos, 69 Aar, gift, 10 Børn, Ringeriges Underrets Dom 1874 Juni 2<sup>den</sup>, Forbrydelse mod Straffelovens Capitel 15 § 11 sammenholdt med § 10 og § 20 samt for Tyverie og 2<sup>den</sup> gang forøvet Betlerie, 8 Maaneder, indkom 9<sup>de</sup> Juni 1874.

Tidligere straffet:

1872 - Betlerie - 6 d. V. og B.

Udgaaet den 9de Februar 1875.

**Christiania tukthus, fangeprotokoll. Rekke II-12 (1874-1882)**

Fange nr. 36, Doms nr. 4974. Thomas Olsen, Skomager, Hjemsted Ringerige, 34 ½ Aar, gift, ingen Børn, Ringerikes Underretsdom 1874 August 7<sup>de</sup>, Forbrydelse mod Crl. Capt: 18 § 23 andet Passus, 1 Aar, indkom 14<sup>de</sup> August 1874.

Tidligere straffet:

- 1855 - Tyverie begaaet før det fylde 15<sup>de</sup> Aar - 16 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost.
- 1856 - Simpelt Tyverie - 80 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost.
- 1860 - Tyverie og Bedragerie - 1 Aars Strafarbeide, udsonet i Bodsfængslet.
- 1863 - For uden lovlig Aarsag at have forladt sin Tjeneste, hvori han havde fæstet sig - 8 Spdlr Bøder.

Udgaaet til Ringsaker den 14de August 1875.

Fange nr. 22, Doms nr. 5064. Petter Anthon Halberg, Visedreng, Hjemsted Hønefos, 15 Aar, Ringerikes Sorenskriveries Dom 1875 Mai 4<sup>de</sup>, Grovt Tyverie efter forhen 3 Gange at være straffet for Tyvsforbrydelse, alle Tyverier begaaede før det fylde 18<sup>de</sup> Aar, indkom 13<sup>de</sup> Mai 1875.

Tidligere straffet:

- 1872 - 1<sup>te</sup> Gang begaaet simpelt Tyverie under kriminel Lavalder - 20 Slag Riis.
- 1874 - Grovt og simpelt Tyverie begaaet under kriminel Lavalder - Fængsel paa sædvanlig Fangekost - 60 Dage.
- 1874 - Forbrydelse mod Crl. Capt: 19 § 3 litr: a begaaet i en Alder af under 18 Aar - Fængsel paa almindelig Fangekost i 120 Dage.

Udgaaet til Frederikstad d. 13<sup>d</sup> Feb. 1876.

Fange nr. 37, Doms nr. 5105. Johan Bastiansen, Murer, Hjemsted Hønefos, 37 Aar, gift, ingen barn, Høiesterets Dom 1875 August 14de, Underret: Ringerike, 2<sup>den</sup> Gangs Gjentagelse af simpelt Tyverie, 6 Maaneder, indkom 28<sup>de</sup> August 1875.

Har været straffet for Gadeorden og drukkenskab 2 Gange.

- 1862 - Forbrydelse mod Crl. Capt: 21 § 6 og 19 § 1 - 10 D. V. og B.
- 1872 - 1<sup>te</sup> Gangs Gjentagelse af simpelt Tyverie - 15 D. V. og B.

Udgaaet den 28<sup>d</sup> Februar 1876.

Fange nr. 143, Doms nr. 5146. Gunda Marie Pedersdatter eller kaldet Malla Jørgens, Dagarbeide, Hjemsted Ringerige, 20 Aar, ugift, ingen Børn, Stiftsrets Dom 1875 November 22, Underret: Ringerike, Grovt og simpelt Tyverie, 1 Aar, indkom 3die Dcmbr 1875.

Udgaaet til Ringerike den 3die Decbr 1876.

Fange nr. 32, Doms nr. 5192. Carl Hansen, Snedker, Hjemsted Ringerike, 47 Aar, gift, 4 Børn, Valders Sorenskriveris Dom 1876 April 5<sup>te</sup>, Grovt og simpelt Tyveri og første Gangs Gjentagelse af simpelt Tyveri, 1 ½ Aar, indkom 28de April 1876, skal udgaae 1877 Oktbr 28de.

Tidligere straffet:

- 1875 - Simpelt Tyveri - 10 D. v. og B.

Afleveret til Slaveriet d. 24<sup>de</sup> August 1876.

Fange nr. 156, Doms nr. 5343. Aase Aslesdatter Braaten, Tjenestepige, Hjemsted Ringerike, 23 aar, ugift, ingen Børn, Underret Dom 17/5 77 Ringeriget, For at have ombragt sit i Dølgsmaal fødte uægte Barn umiddelbart efter Fødselen, 7 Aar, indkom 26de Mai 1877.

Udgaaet 26 Mai 1884,

Fange nr. 113, Doms nr. 5367. Gunda Marie Pedersdatter Klækkeneie, Dagarbeide, Hjemsted Ringerige, 21 7/12 aar, ugift, ingen Børn, Ringeriges Sorenskriveris Dom af 26/7 77, For første Gangs Gjentagelse af simpelt Tyveri, 2 Aar, indkom 2<sup>den</sup> August 1877.

Tidligere straffet:

- 1875 - Grovt og simpelt Tyveri - 1 Aars Tugthus. N° 5146.

Udgaaet til X:nia 2/8-79.

Fange nr. 47, Doms nr. 5453. Inger Marie Paulsen Jahnsdatter, Husmoder, ægtefødt (Haandværk), Hjemsted Ringerike (Milsvigs Prøjæld Værmland), 46 Aar, gift, ingen Børn, Underrets Dom 5/12-77 Ringerike, Grovt & simpelt Tyveri, 3 Aar 3 Mdr, indkom 14<sup>de</sup> Decbr 1877.

Udgaaet til Ringerike 14/3 81.

Fange nr. 9, Doms nr. 5572. Johan Bastiansen, Murer, ægte født, Hjemsted Hønefos, 40 Aar, gift, 1 Barn, Overrettsdom 30/9-78, Underret: Ringerike Sorenskriverie, For Forbrl: mod Crl. Cap. 18 §§ 8 & 23 sidste Passus, 8 Mdr, indkom 6<sup>te</sup> Okt. 1878.

Har været straffet for Gadeorden og Drukkenskab 2 Gange (Doms nr. 5105)

1862 – Forbrl: mod Crl. Cap. 21 § 6 og Cap. 19 § 1 - 10 d. V. og B.

1872 - 1<sup>ste</sup> Gangs Gjentagelse af simpelt Tyveri - 15 d. V. og B.

1875 - 2<sup>den</sup> Gangs Gjentagelse af simp. Tyveri - 6 Mdr Tugthus.

Udgaaet og afleveret til Politikammeret 6/6 79.

Fange nr. 183, Doms nr. 5572. Birgit Olsdatter, Dagarb., ægte født, Hjemsted Hønefos, 42 Aar, gift, 4 Børn, Overrettsdom 30/9 78, Underret: Ringerike Sorenskriverie, For Forbrl: mod Crl. Cap. 18 §§ 8 & 23 sidste Passus, 8 Mdr, indkom 6te Okt 1878.

Udgaaet til Hønefos 6/6 79.

Fange nr. 189, Doms nr. 5702. Karen Sophie Thorsdatter, Dagarb., ægte født, Hjemsted Ringerike, 30 9/12 Aar, ugift, 4 Børn, Underrets dom 30/7 79, Ringerike, For Forbrl: mod Crl. Cap. 18 § 25 sidste Passus, og for Forbrl: mod samme Lovs Cap. 18 § 23 1<sup>st</sup> Led, 8 Mdr, indkom 29<sup>d</sup> Aug. 1879.

Tidligere straffet:

1876 - For at have ladet sig besvandre af 3 forskjellige Mandspersoner uden med nogen af dem at være kommen i Ægteskab - 5 d. V. og B.

Udgaaet til Ringerike 29/4 80.

Fange nr. 80, Doms nr. 5823. Johannes Andersen, Dagarb., ægte født, Hjemsted Hønefos, 37 10/12 Aar, gift, 2 Børn, Stiftsoverrettsdom 7/6 80, Underret: Ringerike, For forbrydelse mod Crl: Cap. 19 § 6 - efter 2 Gange forhen at være dømt for Tyvs forbrydelse - samt for Overtrædelse af Crl: Cap. 21 § 14 cfr § 2, 1 Aar 2 Mdr, indkom 13de Juni 1880.

Tidligere straffet:

1876 - Tyveri - 5 d. V. og B.

1878 - Tyveri - 20 d. V. og B.

Udgaaet til Hønefos 13/8 81.

Fange nr. 38, Doms nr. 5827. Karen Evensdatter, Tjenestepige, Ægte født, Hjemsted Hole, f. Norderhoug, 25 1/12 Aar, 1/6 55, ugift, 2 Børn, Underrettsdom 17/6 80 Ringerike, For forbrydelse mod Crl: Cap. 14 § 16, 6 Aar 8 Mdr, indkom 1880 Juni 23<sup>de</sup>, skal udgaae 1887 Febr 23<sup>de</sup>.

#### Christiania tukthus, fangeprotokoll. Rekke II-13 (1882-1891)

Løbe nr. 157, Fange nr. 32, Doms nr. 6066.

Karen Sofie Thorsdatter, Dagarbeiderske, Hjemsted Ringerige, 33 7/12 aar, Ægte født, ugift, 5 Børn, Høiesteretsdom 29/4 82, Underret: Ringerige, For Forbr: mod Crl: Cap. 18 § 25 sidste Led og Cap. 18 § 23 første Led, 10 Md:, indkom 13<sup>de</sup> Juni 1882.

Tidligere straffet:

1876 - For at have ladet sig besvandre af 3 forskjellige Mandspersoner uden med nogen af dem at være kommen i Ægteskab - 5 D. V. og B. (Doms nr. 5702.)

1879 - For Forbrydelse mod Crl: Cap. 18 § 25. sidste Pasus, og for Forbr: mod samme Lovs Cap. 18 § 23 1<sup>te</sup> led - 8 Maaneders Strafarbeide.

Udgaaet til Ringerike 13/4 83.

Løbe nr 9, Fange nr. 193, Doms nr. 6079.

Marthe Marie Frederiksen, Meierske, Hjemsted Hole, Ringerike, f. Hoff, Toten, 26 9/12 Aar, f. 30/10 55, Ægte født, ugift, ingen barn, Høiesteretsdom 15/7 82, Kgl. Resol. af 31/7 82, Underret: Ringerike, Forbrl: mod Crl: Cap. 14 § 16, 7 Aar, indkom 8<sup>de</sup> August 1882, skal udgaae 8<sup>de</sup> August 1889.

Udgaaet ifølge Benaadning 27/8 87.

Løbe nr. 18, Fange nr. 78, Doms nr. 6088.

Anne Andersdtr Guriby eller Pjoka, Dagarbeiderske, Hjemsted Ringerige, 35 6/12 Aar, ægte født, ugift, 1 Barn, Høiesteretsdom 17/6 82, Kgl Resolution 21/8 82, Underret: Ringerige, 3<sup>de</sup> Gang simpelt Tyveri efter Crl: Cap. 19 § 7 II (I Henhold til Crl: Cap. 19 § II sammenholdt med samme Cap. § 9), 6 Md:, indkom 9<sup>de</sup> Septbr 1882.

Tidligere straffet:

1876 - Tyveri - 8 D. V. og B.  
" " 5 "

1880 - Forbr: mod Crl: Cap. 18 § 25 - 5 D. V. og B.

1881 - Tyveri - 25 D. V. og B.

Udgaaet til Ringerike 9/3 83.

Løbe nr. 6, Fange nr. 80, Doms nr. 6565.

Lina Elise Carlsdatter, Tjenestepige, Hjemsted Ådalen (Ringerike), 19 9/12 Aar, f. 22/11 68, uægte, ugift, ingen Børn, Underretsdom af 17/8 88 Ringerike, For Forbrydelse mod Krl Kap. 14 § 18 - 1<sup>ste</sup> Del, 3 Aar 6 Mdr, indkom 27<sup>de</sup> Aug. 1888, skal udgaae 27<sup>de</sup> Febr 1892.

Udgaaet ifølge benaadning den 3<sup>de</sup> april 1891.

Løbe nr. 52, Fange nr. 58, Doms nr. 6611.

Lisa Mathea Larsdatter Tomten, Dagarbeider, Hjemsted Hønefos, f. Gran Pr:gj., 37 4/12 Aar, f. 27/11 51. ægte født, ugift, 1 Barn, Høiesteretsdom 9/3 89, Underret: Aker Sorenskriveri, For Tyvsdelagtighed efter forhen 3 Gange at have været straffet for Tyvs forbrydelse begaaet efter opnaaet 18 Aar Alder - samt for Overtrædelse af Straffelovens kap. 18 § 23, 1 Led, 1 Aar 9 Mdr, indkom 15<sup>de</sup> Marts 1889. Skal ved Løsladelsen fremstilles for Fattigkommissionen.

Tidligere straffet:

1871 - For bedragerisk Forhold - 5 d. V. og B. (Doms nr 5884, 5433.)

1874 - For Tyveri og for ulovlig at have forladt fæstet Tjeneste - 1 Aars Strafarbeide.

1877 - For Tyveri og Forbr: mod Crl: Cap. 21 § 6 - 2 Aars Strafarb.

1881 - For Tyveri efter forhen 2 Gange at have været straffet for lige Forbr: - 2 Aar Strafarbeide.

Løsladt 15<sup>de</sup> December 1890.

Løbe nr. 71, Fange nr. 66, Doms nr. 6630.

Karen Sofie Thorsdtr, Dagarb, Hjemsted Ringerike, 40 7/12 Aar, f. 10/11 48, ægte født, ugift, 6 Børn, Underrets dom af 31/8 88 Ringerike, For Forbrydelse mod Straffelovens Kap. 18 § 23 første Punktum og Kap. 18 § 25 sidste Punktum, conf: Kap. 6 § 12, 1 Aar, indkom 25<sup>de</sup> Mai 1889.

Tidligere straffet:

1876 for Forbrydelse mod Straffelovens Kap. 18 § 25, 2<sup>det</sup> Punktum - 5 Dage V. og B. - converteret til 20 Dages Fange(ost).

1879 for Konkubinat, efter Kap 18 § 23 første Punktum og for Forbrydelse mod Kap. 18 § 25 sidste Punktum - 8 Mdr Strafarb:

1882 for gjentagen Forbrydelse mod de samme Lovsteder - 10 Mdr Strafarb:  
Løsladt den 25/5 90.

## Ringerikinger på Christiania tukthus

av Sten Høyendahl

I dette nummeret av *Hringariki* gir Tom Larsen ut fjerde del i sin oversikt over ringerikinger som fra 1741 til slutten av 1800-tallet ble innsatt på tukthuset i Christiania. Han har transkribert utdrag av tukthusets fangeprotokoller, og her møter vi mennesker i samfunnets utkant, personer som ikke klarte å tilpasse seg, i stor grad fattigfolk som kanskje så seg nødt til å begå lovbrudd for å overleve. Tingbøker og rettsprotokoller forteller hva de ble dømt for, og i tukthusets fangeprotokoller kan vi se hva som videre hendte med dem. Vi finner flere flere gjengangere i protokollene, og ser også at mange fant sin død på tukthuset.

### Maktens redskap

Tukthuset i Christiania ble grunnlagt i 1741, og samtlige fanger ble fra første stund innført i fangeprotokollene. Her ser vi hva fangene var innsatt for, om hendelser under oppholdet og tidspunktet for løslatelse. Protokollene framstår som et redskap for makt og øvrigitet, der strengt moralske verdier vektlegges. Ofte framheves de innsattes dårlige egenskaper, som ondskap og ryggesløshet. Først midt på 1800-tallet kan vi av de bevarte sjælesørgerprotokollene se glimt av at også disse menneskene kunne ha sine gode sider.

Tukthuset ble opprettet i en tid da øvrigheten følte behov for å utøve mer sosial kontroll med landets undersetter. Det var tenkt som en forbedringsanstalt for tiggere, løsgjengere, usedelige mennesker og barn som var ulydige mot foreldrene. Dette mønsteret endret seg allerede i 1742, da hungersnøden herjet i østlandsområdet, og mange ble innsatt på tukthuset for tyveri-forbrytelser, ofte rene bagateller. Senere - fra rundt 1800 - var det hovedsakelig tyver og andre småkriminelle som utgjorde klientellet.

Fangene skulle læres opp til å bli arbeidsomme mennesker, og det ble igangsatt tekstilfabrikk, fargeri og tobakkspinneri ved tukthuset. Senere kom det også et garveri. Noen økonomisk suksess ble det ikke, og det var bare ullmanufaktur og fargeri som over lengre tid kunne anses som relativt lønnsomt.

### Moralsk forbedring

Tom Larsen har framlagt dokumentasjon om et stort antall ringerikinger som var innsatt på tukthuset i Christiania. Fange nummer 1 var da også fra Hole, den ulykkelige Aase Gudbrandsdatter som i 1738 hadde fått livstidsdom for å ha bedrevet blodskam med sin kjødelige bror. Aase hadde begått en forbrytelse som det ikke fantes tilgivelse for, og var på ingen måte representativ for sine medfanger på tukthuset. Av Larsens utskrift av fangeprotokollen kan vi se at hun døde natten til 9. oktober 1742.

Det ble ansett viktig å bidra til fangenes moralske forbedring. Den unge Ole Haraldsen Tytodd fra Ådalen ble sommeren 1743 satt inn for å ha stjål matvarer, vært ulydig mot sine foreldre og ikke tatt tjeneste. Han hadde aldri vært på overhøring i kirken, og skulle nå sone ett år for sine ”udyder”. Ole var imidlertid en hard negl som kort etter innsettelsen rømte fra tukthuset. Han ble ført tilbake på høsten, men stakk av på nytt våren 1744, like før han skulle løslates.

Mikkel Trulsen fra Norderhov var også et problembarn. Han hadde gått rundt og tigget i Christiania, og var i 1744 blitt pågrepet av byens stodderfogd som hadde sin oppgave å holde

styr på fanter og tiggere. Mikkel var *et skarnagtig barn* som ingen ville ha noe med å gjøre, men i 1748 ser vi at han likevel hadde fått tjeneste hos Hans Keidel.

Kvinner utgjorde de første årene et flertall av tukthusfangene, og ofte var disse innsatt for løsaktighet. Lisbet Olsdatter fra Ringerike hadde i 1748 fått livstidsdom for å hatt legemlig omgang med en enkemann og hans sønn før hun var blitt konfirmert. Hun hadde også tidligere fått et barn utenfor ekteskap. Lisbet klarte ikke oppholdet på tukthuset. Allerede sommeren 1749 ble hun syk og sengeliggende, og døde 24. august.

Helge Olsdatter fra Olde i Soknedalen ble innsatt høsten 1754 for å være *henfalden til saa sterke fylderie, at hun icke haver kunde dempe hendes syndige lyst paa hendes altergangs dag*. Hun hadde dessuten levd i ukjærlig omkjengelse med ektemannen Knut Paalsen. Knut ville likevel ha henne tilbake, og kom i februar 1755 til Christiania for å bringe henne hjem til Olde.

### **Disiplinen skjerpes**

I 1755 ble Hans August Krejdahl overinspektør ved Christiania tukthus, og det var en mann som sverget til streng disiplin. Fanger som begikk bagatellmessige forseelser ble heretter pisket ved stolpen på gårdspllassen, både kvinner og menn. Alle nyinnsatte fikk noen piskeslag ved ankomsten, og enkelte ble tvunget til å gå rundt med en klamp om foten.

Den unge Gudbrand Christoffersen Hjelle fra Norderhov var en av dem som overinspektør Krejdahl neppe hadde særlig til overs for. Gudbrand var i utgangspunktet en ressurssterk person, men skjøttet sitt gods mindre bra. I 1756 ble han innsatt på tukthuset for å ha ført et ryggesløst liv med drikk og spill, og vært andre unge mennesker til forargelse. Fogden Nakskov hevdet at han var full av ondskap og udyd, og burde sitte på tukthuset hele livet under skarpt oppsyn. En slik tilværelse passet ikke Gudbrand, som rømte flere ganger. En gang ble han anholdt på Lindøya. Flere menn holdt da vakt over ham utenfor en dør, men det hjalp ikke stort ettersom han *gick igennem en anden*. I slutten av 1750-årene noteres det i fangeprotokollen at han *skal ved døden være bortgangen*.

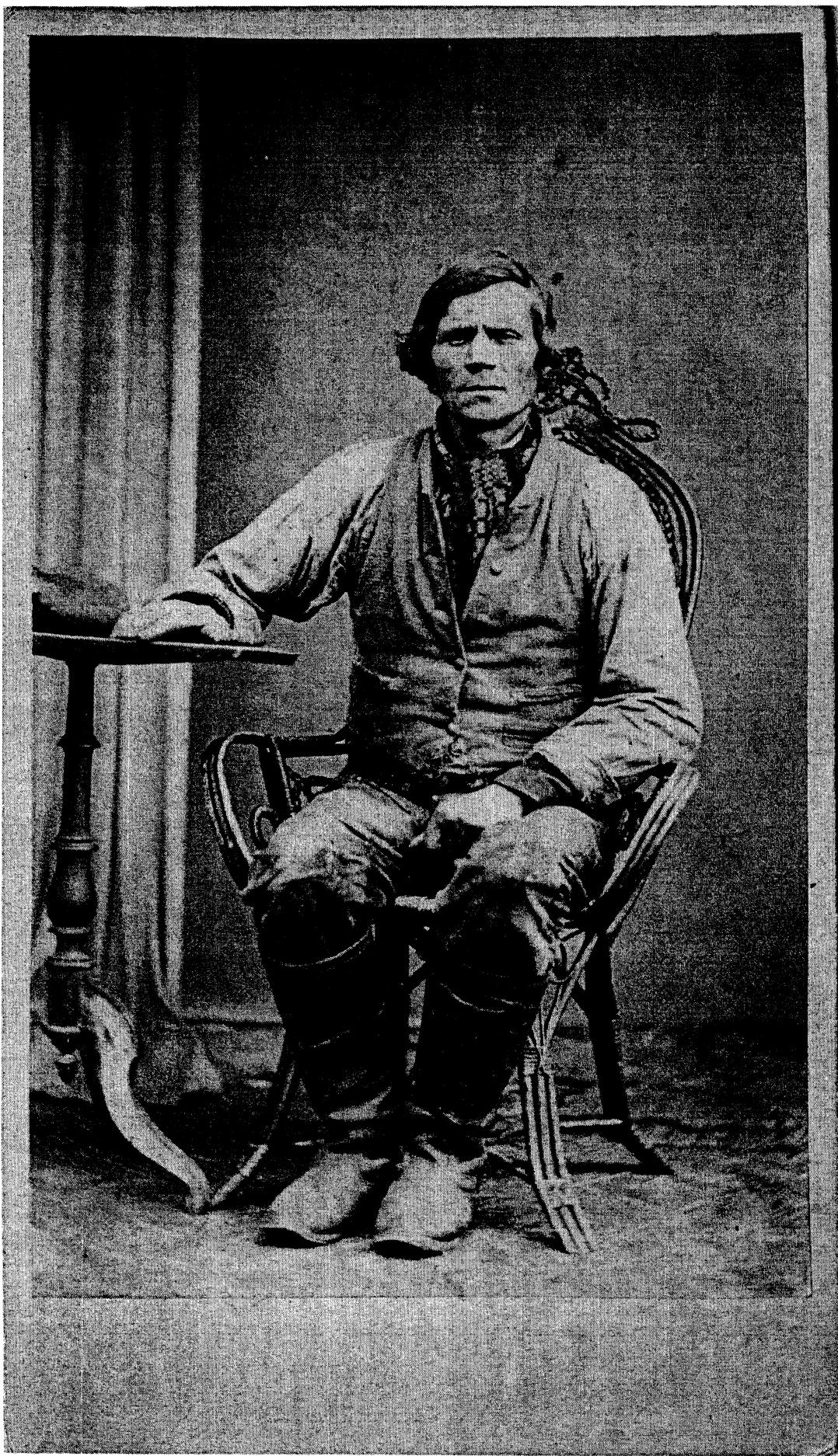
Marte Knutsdatter Rakkestadhaugen i Norderhov kom høsten 1763 på tukthuset for å ha begått to leiermål, og det ble ansett som ekstra skjerpende at en av barnefedrene hadde vært ukonfirmert. Marte var likevel så heldig at Truls Tomassen ønsket å gifte seg med henne, og ble derfor løslatt kort tid etter.

Ørigheten så med bekymring på at unge mennesker ikke ville ta tjeneste, men heller gå som daglønnere ettersom fortjenesten på denne måten kunne bli langt bedre. En slik var Lars Jonsen fra Norderhov. Han skulle åpenbart tjene som et skrekvens eksempel da han i august 1764 ble innsatt på tukthuset, men han ble løslatt bare to måneder senere.

### **Fangeprotokoller i forskningen**

Den første tiden på tukthuset i Christiania (fram til 1763) er meget godt beskrevet av Marit Slyngstad i hennes hovedfagsoppgave *Ulydighet og straff*, som er utgitt i bokform (Tingbokprosjektet 1994). Den som ønsker mer kunnskap om tukthuset i denne perioden, bør skaffe seg Slyngstads bok. Den skal ifølge Tingbokprosjektets nettsider fortsatt være i salg.

Vi retter også søkelyset mot Arvid Evjen Andersens masteroppgave fra 2005: *Problembarn 1741-1771. En undersøkelse av de ulydige barna på Christiania tukhus og forholdet mellom stat og hushold i relasjon til husholdet*. Den kan lånes på Universitetsbiblioteket i Oslo. Fra



NF.01587-034

en noe senere periode har Johanne Bergkvist brukt fangeprotokollene i Christiania i sin masteroppgave fra 2008: "En Haard og Dyr Tid". Fattigdom, tigging og løsgjengeri i Christiania 1790-1802. Denne oppgaven ligger i fulltekst på nettsidene til Universitetet i Oslo.

### Tukthuset på 1800-tallet

I 1790-årene ser vi at fangeprotokollene fortsatt fylles opp av løsgjengere og folk som ikke ville ta tjeneste. Ved århundreskiftet kom religiøse avvikere i søkerlyset, og i 1800 ble Hans Nielsen Hauge satt inn på Trondhjem tukthus. I Christiania tukthus ble det samtidig innbragt flere Hauge-tilhengere. Fra Ringerike kjenner vi bare til Hans Hansen Sand, som i 1800 ble dømt til å sitte på tukthuset *indtil han lover at lade af med at vanke omkring for at opbygge - som han kalder det.*

Etter hvert sørte majoriteten av tukthusfangene for tradisjonell småkriminalitet. Bjørn Guttormsen fra Norderhov ble i 1810 dømt på Hadeland til ett års tukthus for tyveri, men døde kort etter, 30 år gammel. Mange ble satt inn for å sone korte dommer. I 1810 ser vi at Bjørn Syversen fra Norderhov fikk to måneder for tyveri, men også han døde på tukthuset. Mari Andersdatter Trompebråten i Hole måtte sone to måneder for å ha tatt noe korn på Gjesval tyve år tidligere. Kirsti Andersdatter Trompebråten, utvilsomt hennes søster, ble dømt til en måned for heleri. Stua Trompebråten er for lengst forsvunnet, men ser ut til å ha ligget ved Sundvollen.

I 1830-årene ble det innført en ny type protokoll, der det ble oppgitt alder, høyde, legemsbygning, hår- og øyenfarge og særkjennetegn. Her finner vi Elling Corneliusen, som ble innsatt 2. mars 1849 med en dom på fire år. Han var 30 år gammel og født i Hole, var 71 tommer høy, hadde spe legemsbygning, blå øyne og mørkt hår, men ingen særskilte kjennetegn. 71 tommer tilsvarte rundt 185 centimeter, en uvanlig høyde på denne tiden, og vi ser at Ellings medfanger i sammenlikning var rene smågutter.

Elling ble overflyttet til Botsfengslet 10. april 1851. Av saksdokumentene ser vi at han var utflyttet til Drammen, der han i 1847 var dømt til ett års straffarbeid for tyveri. Han kalles da Elling Corneliusen Bure, og var jeger ved 2. gevorbne jegerkompani. Etter dom i krigsretten gikk saken helt til høyesterett. Av kirkebøkene for Hole framgår at Elling ble født 7. april 1820 på en plass under Stiksrud på Tyrstrand, og at foreldrene var Cornelius Andersen og Sørine Andersdatter.

### Tukthusmenigheten

Samme år som tukthuset ble opprettet, i 1741, ble tukthusmenigheten opprettet etter kongelig anordning. Egne kirkebøker er oppbevart fra 1758. Nittenåringen Lars Eriksen fra Ringerike ble i 1758 konfirmert i tukthuskirken. Av ringerikinger som ble begravet her finner vi i 1764 Anne Hansdatter Baals, som sørte seks måneder for å ha begått to leiermål. Hennes syttenårige datter Sara Gundersdatter fulgte med henne til tukthuset etter øvrighetens oppfordring, og ble kort før morens død konfirmert her.

Vi ser at en del barn ble døpt i tukthuskirken, og mange av dem var født utenfor ekteskap av kvinnelige fanger. Fangene skulle forbedres moralsk, men mannlige ansatte unnlott likevel ikke å utnytte situasjonen. Et stygt tilfelle finner vi i 1760, da den innsatte Torborg Gunders-

---

Motstående side: Elling Corneliusen ble fotografert da han i 1869 ble dømt til ny fengselsstraff. Han bodde da i Lier. "Forbrytelsen" var denne gangen ikke spesielt alvorlig, i alle fall ikke med dagens øyne: han hadde levd sammen med en kvinne uten å være gift. Fotografi i Norsk Folkemuseums eie.

datter fra Kristiansand oppga tukthusinspektør Simen Bjørnstad som barnefar til sin sønn Simen. Ellers likte nok den straffeglade overinspektør Krejdahl dårlig at studiosus August Krejdahl, åpenbart hans sønn, i 1765 fikk barn med tjenestejenta Inger Olsdatter Krog. Også dette utenomekteskapelige barnet ble døpt i tukthuskirken.

I kirkebøkene for tukthusmenigheten finner vi fra 1857 sjeleregistre, ført av en prest som nok hadde høye tanker om egen dømmekraft og menneskekunnskap. Det var håp for den tyveridømte ådølingen Tron Tronen, 34 år gammel: tross sin uvitenhet og sløvhets var han *ej uden lyst til sandheden*. Den 45-årige gårdbrukeren Nils Stiksrud, som var dømt for falskneri, var særdeles flittig og oppmerksom, men hadde også stor selvtillit og var særdeles tilfreds med seg selv. Svensken Anders Andersen Oppsal fra Tyrstrand, dømt for tyveri, kunne bekrefte at han alltid hadde holdt seg til kirken. Kanskje satte presten mer pris på å høre Anders bedyre at han ikke hadde vært af *"Thranekara"*.

Også kvinnene fikk sine karakteristikker. Inger Mari Knutsdatter fra Norderhov, 24 år gammel og dømt til langtidsstraff for tyveri, var sterkt nedtrykt, men visstnok mest over sin sørgelige stilling. Ellers hadde hun et ytterst heftig og fornærmelig gemytt, *dog i kamp mod sig selv*. Ragnhild Eriksdatter Grønvoll fra Hole, 46½ år gammel og dømt til syv år for innbruddstyveri, kunne knapt lese. Hun var trassig og uvillig, men takket i det minste alltid for undervisningen. Tyveridømte Karen Evensdatter fra Hole, 57 år gammel, kunne derimot sin katekisme på rams. Hun fikk skussmål som en flittig, snill gammel (!) kone med tilsynelatende alvor og oppriktighet.

### Tukthuset rives

I 1881 ble mannsavdelingen nedlagt, og tukthuset ble heretter landsfengsel for kvinner. Adressen var nå Storgaten 33. I 1900 satt det 71 fanger her, deriblant den 29-årige Kristine Olsen som var født i Hønefoss.

De fleste tyveridømte på tukthuset tilhørte samfunnets aller fattigste, folk som levde fra hånd til munn. Ettertid kan vi også tenke litt over at et stort antall menn og kvinner måtte sone for gjerninger som ikke lenger anses som straffbare. Den gamle tukthusbygningen ble revet i 1938, og deler av ruinene ligger der fortsatt som et minnesmerke over forspilte liv og menneskelig fornedrelse.



*Frank Otterbeck*

### Elever ved "Den høyere skolen i Hønefoss"

Elevlisten i dette nummer av *Hringariki* er en fortsettelse av listen i *Hringariki* nr. 1 i 2009. Når det gjelder en orientering om elevlisten, henviser vi derfor til innledningen til første liste i 2009. N.B. Alle personer som er nevnt i disse listene, er født før over 100 år siden.

Elevens navn	Fødselsdato	Fødested	Foreldre
Alme, Ivar	08/12 1904	Alme	Mari Johansen & Gulbrand Engebretsen Alme, gbr.
Amundsen, Toralf Kristian	24/05 1907	Gjøvik	Josefine Jakobsen & Karl Amundsen, lok-fører
Andersen, Einar	07/07 1905	Hønefoss	Johanne Olsen & Andreas A., stofflæsser
Andersen, Hjørdis	15/12 1902	Saaner	Anne Emilie Bøhn & Oskar Laurentius A., stasjonsmester
Andersen, Nils Øivind	01/10 1905	Modum	Tora Kristine Bernhardsdtr. & Anton Martinius A., sjømann
Andersen, Sigrid	12/01 1906	Hønefoss	Lydia Hansine Fredriksen & Carl Edvard Andersen, sakfører
Andreassen, Gunvor Margrethe	21/01 1908	Hønefoss	Kathinka Gustavsen & Edvard And., elvearbeider
Andresen, Elise Astrid	27/07 1905	Kristiania	Ingeborg Elise Østensen & Jens Oskar A., fyrbøter v.jernbanen
Andresen, Maggie Esther,	23/08 1901	Larvik	Ingeborg Elise Østensen & Jens Oskar A., lokfører
Andresen, Sigrid	07/10 1905	Bergen	Martine Eriksen & Arnfinn Andresen, hotellvert
Arnesen, Arne	08/02 1907	Tyristrand	Mathea Jørgensen & Reinhardt Arnesen, arbeider
Aune, Johan Rikard	08/08 1903	Brandbu	Ingeborg Hansen & Ole Lauritz Aune, lok-pusser
Aune, Odd Engen	06/02 1905,	Brandbu	Ingeborg Hansen & Ole Lauritz Aune, lok-pusser
Bakke, Lidveig Patricia	08/04 1908	Hønefoss	Thora Sørlie & Andreas Bakke, kjøpmann
Bakke, Olaf Karter	26/11 1905	Hønefoss	Thora Sørlie & Andreas Bakke, kjøpmann
Bentzen, Arvid Vilhelm	15/04 1907	Hønefoss	Gotfrida Olsdtr. & Jørgen Nicolai Bentzen, skredder
Bentzen, Eigil	11/08 1906	Hønefoss	Selma Otilie Johansen & Jørgen Bentzen, skredder
Berg, Ellen	08/04 1908	Lunder	Kristine Thisted & Oluf Berg, gbr.
Berg, Karen,	28/06 1903	Ådal	Olava Hurum & Anders Berg, gbr.
Berg, Ole	01/01 1905	Hønefoss	Gunhild Jørgine Jendsdtr. & Engebret Fredriksen Berg, pakkhusformann
Berger, Borge	13/08 1904	Øvre Eiker	Ingeborg Bjerke & Jakob Nilsen Berger, gbr.
Bergsund, Inger	17/06 1906	Hval/Ådal	Petra Sætre & Tor Trulsen Bergsund, gbr.
Bestum, Sigrid	21/03 1907	Jevnaker	Ragna Kaspersdtr. & Hans Kristiansen B., gårdsbestyrer
Bettum, Einar Thorbjørn	27/10 1906	Kristiania	Nora Lovise Borge & Hans Kristian Bettum, lok.pusser
Bingen, Edith Agathe	10/04 1908	Kristiania	Otilie Johansen & Hjalmar Levord Bingen, lok-fører
Bjørkelund, Else	29/07 1909	Hønefoss	Berte Marie Eriksdtr. & Gunnerius Frantzen B., snekker
Bjørklund, Gerda	10/07 1906	Hønefoss	Berthe Marie Eriksen & Gunnerius Frantsen B., snekker
Blagstvedt, Ole Ellingsen	12/12 1905	Ådal	Johanne & Elling Olsen Blakstvedt, gbr.
Blegeberg, Leif Andersen	10/01 1906	Eggedal	Olava Larsdtr. & Anders Andersen Blegeberg, gbr.
Blaarud, Asta Hermine	03/11 1905	Strømsø	Anna Marie Eriksen & Asbjørn B. verkstedarbeider
Blaarud, Ragnhild Louise	09/05 1908	Drammen	Anna Marie Eriksen & Asbjørn Blaarud, dreier
Boesen, Edel Ingeborg	06/09 1906	Hønefoss/Krødsherd	Maren Martinsdtr. & Martin Boesen, lok-fører
Borgersen, Sverre Engen	11/07 1905	Jevnaker	Marie Kristoffersen & Konrad Mauritz B., glassliper
Bratlund, Ingvald Reidar	10/01 1908	Hønefoss	Hilda Henriksen & Ingvald Bratlund, jernbanearbeider
Bredrup, John Nicolai	02/06 1902	Såner	Ragna Virgilie Nicolaisen & Hans Thostrup B.(død), kjeldemester
Brevik, Harald	23/12 1906	Grue	Anna Anderssen & Otto Anderssen Brevik, baneformann
Brunvatne, Karoline Marie	16/08 1906	Moss	Alvilde Marie Heiern & Lars Brunvatne, ekspeditør
Brunvatne, Knut Heum	25/10 1903	Moss	Alvilde Marie Heum & Lars Knudsen B., kjeldermester
Bruun, Eivor	05/01 1906	Jevnaker	Berte Karete Nøkleby & Vilhelm Bruun, mekaniker
Braaten, Anders	01/02 1906	Lunder N.hov	Anna Haugen & Helge Andersen Braaten, gbr.
Braaten, Lillie Helene	28/09 1905	St.Paul Minnesota	Maren & Gustav Larsen Braaten, mekaniker
Braaten, Maren	04/11 1907	Lunder	Anne Marie Haugen & Helge Anderssen B., gbr.
Braaten, Olga	06/08 1904	Lunder/N.hov	Anna J. Haugen & Helge Andersen Braaten, gbr.
Braathen, Gunhild	03/08 1906	Modum	Inga Knutsen & Ole Johannessen Braathen, gbr.
Buttingsrud, Torleif	29/04 1907	Norderhov	Kristi Blekeberg & Torvald B., gbr. og tømmermerker
Byrmo, Ole Parlov	18/10 1906	Grue	Laura Skulstad & Oscar Byrmo, gbr., sersjant, konduktør

Elevens navn	Fødselsdato	Fødested	Foreldre
Caspersen, Jenny	08/08 1908	Hønefoss	Klara Olsdatter & Jak.Caspersen, kjøpmann
Christiansen, Erling	19/06 1904	Haug	Hilda Kristine Petersen & Peter Christian C., lensmann
Christiansen, Tryggve	09/03 1906	Haug	Hilda Kristine Pedersen & Peder Christian Chr., lensmann
Christie, Hanna Josephine	29/04 1907	Voss	Liv Fretheim & Hartvik Andreas Brodkorb C., ingeiør
Christie, Signe	02/05 1908	Bergen	Liv Fretheim & Hartvik Andreas Brodkorb C., ingeiør
Clason, Michael Skjelderup	27/01 1905	Strømsgodset/Skoger	Hildur Olufine Olsen & Michael Skjelderup, stasjonsm.
Dahl, Helmer Hartmann	07/06 1900	Tune	Catharine Marie Hartmann & Karl Theodor Dahl, major
Dahl, Truls Johan	29/05 1905	Kristiania	Catharine Hartmann & Karl D., major
Dahle, Jakob Konrad	05/09 1906	V.Toten	Martha Kristiansdtr. & Jakob Jakobsen D., banevokter
Dahle, Jenny Marie	01/10 1904	v: Toten	Martha Kristiansdtr. & Jakob Jakobsen D., banevokter
Drolsum, Gunhild	12/02 1902	Modum	Guri Simensen & Kristofer D., gbr.
Ebbell, Ole Falk	30/09 1904	Steinkjær	Sigrid Sættem & Svein Brun Ebbell, major
Ebbell, Sven Brun	27/03 1907	Steinkjær	Sigrid Sætten & Sven Brun Ebbell, major
Edvardsen, Einar Levi	21/09 1906	Narvik	Alvilde Dorothea Hansen & Johan Edvardsen, mekaniker
Edvardsen, Karl Edvin	04/02 1906	Eklingen(?)	Karen Kristoffersen & Hans Edvardsen, bryggeriarb.
Ekornrud, Bodil Sofie	12/08 1908	Norderhov	Sofie Kulbeck & Lars T. Ekornrud, sekretær
Elfving, Gustav Harry	26/10 1906...	Jevnaker	Gjertrud Sofie Anderssen & Erik Gustav Erikson E., glassliper
Ellefsen, Solveig Elfrida	30/12 1905	Eidsvoll	Harda Nikoline Sørensen & Karl August E., fyrbøter
Elsrud, Guri Magnhild	30/12 1905	Hval/Ådal	Inger Elsrud & Iver Ellingsen Elsrud, gbr. (Grønvold)
Engebretsen, Lorang	23/04 1905	Jevnaker	Amalie Ottlie Mathisen & Alfred Oskar Engebretsen, glassm.
Engelstad, Eyvind	20/06 1908	Hønefoss	Julie Konstanse Olsen & Nils Engelstad, kjøpmann
Engelstad, Gudrun Mathilde	11/09 1905	Hønefoss	Julie Constanse Fredrikke Olsen & Nils E., kjøpmann
Engen, Hilda	03/11 1904	Haug	Helga Antonette Andreassen & Johannes Hansen E. skredder
Engen, Kirsten Helene	24/10 1903	Kristiania	Johanne Jonsrud & Kristian Andersen Engen, skomaker
Engen, Magnhild Thorbjørg,	21/4 1906	Hønefoss	Johanne Martinsdtr. & Kristian Andersen Engen, skomaker
Engen, Ole Anton	13/11 1905	Hønefoss	Anne Elise Honerud & Anders Olsen E., treskjærer
Engen, Aagot Marie	25/05 1907	Hønefoss	Anne Elise Honerud & Anders Engen, treskjærer
Enger, Asle Ellingsen	15/08 1906	Ådal	Olava & Elling Aslesen Enger, gbr.
Eriksen, Dagny	01/01 1906	Hønefoss	Karoline Mathilde Kristiansen & Ole Kristian E., sliperiarb.
Eriksen, Egil	08/03 1908	Hønefoss	Gunda Karoline Gunnerson & Erik Eriksen, verksmester
Fillinger, Karl Fredrik Wilhelm	09/04 1905	Jevnaker	Ludmilla Scharff & Karl F., glasspuster
Flatla, Ole Larsen	13/12 1904	Lunner/Ha.deland	Kari Pedersdtr & Lars Hansen Flatla, gbr.
Foss, Signe	13/03 1907	Hvalsmoen, N.hov	Sofie Johansdtr. & Magnus Foss, fanejunker
Fosaas, Valgerd Synnøve	29/09 1906	Kampen/Kristiania	Anne Olsen & Johan Fossaas., vaktmester i fengselet
Frog, Kristian Nikolai	23/01 1905	Frok/N.hov	Anne Olea Olsen & Gudbrand Kristiansen, telefonarb.
Frog, Olaf Andres Røsseng	19/04 1907	Røsseng	Marie Ovidia Olufsdr Røsseng & Oskar Thorvaldsen Frog, , selveier, arb.
Frøishov, Anders Martin	01/10 1906	Hønefoss	Maren Pauline Krogstad & Anders Frøishov, kjøpmann
Gandrud, Borghild	16/09 1908		Gjertrud Reiersen & Ole Gandrud, overkonduktør
Gigstad, Knut	28/01 1905	Norderhov	Kari Sørbøen & Knud Gigstad, kirkesanger
Glaserud, Hildur Ethelka	13/04 1906	Hønefoss	Marie Eriksdtr.& Ole Hansen Glaserud, dagarbeider
Gomnæs, Odd Lyche	02/09 1906	Hole	Martha Helene Lyche & Anton Andersen G., instrumentmaker
Gotheim, Alf Malm	14/11 1907	Hakadal	Valborg Andrea Eriksen & Ivar Kornelius Iversen G., stiger
Grinde, Gunnar	07/12 1906	Kristiania	Gudrun Nordal & Andreas Grinde, kelner
Grinde, Trygve Andreas	02/11 1905	Kristiania	Gudrun Nordal & Andreas Grinde, hotelleier
Groth, Ivar Christian Lund	05/05 1905	Tanem(?)	Hanne Theodora Monsen & Christian G., distriktslege (Hallingdal)
Grov, Kristian	09/02 1905	Veme	Sigrid Aalde & Jon Østensen Grov, kirkesanger
Grønlie, Martin Odvar	29/09 1905	Hønefoss	Maren Bolette Hanssen & Jørgen Bernhard G., farver
Grønlie, Thorunn Kristine	05/03 1908	Hønefoss	Maren Bolette Hansen & Jørgen Bernhard Olsen Grønlie, farver
Gulbrandsen, Johannes	23/08 1907	Hønefoss	Gunda Engelbretdtr. & Anders Gulbrandsen, bryggeriarb.
Gullerud, Gunvor Karoline	08/01 1908	Norderhov	Margit Larsdr. & Sigvart Gudbrandsen G., skomaer, selveier
Gundhus, Odd	17/08 1907	Hønefoss	Anna Kristensdtr. & Harald Hansen Gundhus, snekker
Gustavsen, Ivar Karsten	08/05 1906	Hønefoss	Inger Gustava Ellingsen & Karl Gustavsen, murer
Haffner, Dagny	07/12 1906	Hønefoss	Dina Oline Fredriksen & Jens Henrik Dahl H., barbermester
Hagemann, Hedvig Birgitte,	01/10 1905,	Jevnaker,	Agot Dietrichson & Christian Thomas H. O.r.sakfører
Hagen, Astrid	03/04 1905	Hønefoss	Lagerta Haraldsen & Anders Andreassen H. byggmester
Hagen, Gudrun Margrete	17/10 1903	Skarpsno	Brita Pedersen & Peder Theodorsen Hagen, sliperiarb.
Hagen, Ruth Haldis	07/07 1907	Chikago, USA	Ingeborg Warring & Anton Hagen, kjøpmann.
Halberg, Olaf Erik	07/07 1904	Haugesund	Grethe Marie Rogstad & Olaf Emil H., handelsbetjent
Hallberg, Julie Marie	31/12 1905	Haugesund	Grethe Marie Rogstad & Olaf Emil H., dampskibsmaskinist
Hallingby, Helga Helgesen	23/03 1909	Hønefoss	Maren Kristoffersen & Olaus Helgesen Hallingby, sliperiarb.

Elevens navn	Fødselsdato	Fødested	Foreldre
Hallingby, Rønnaug	18/03 1906	Hønefoss	Hulda Josefson & Ole Helgesen Hallingby, sliperiarbeider
Halvorsen, Ingrid Kristine,	18/09 1903,	Hen	Petra Mathilde Pedersen & Emil Hartvig H: sorterer
Hammer, Laura Louise	09/05 1904	Kristiania	??? Sauerzapff & Hans Jacob H., skolestyrer
Hansen, Anna Mathilde	07/06 1907	Hønefoss	Karoline Olsen & Karl Hansen, murer
Hansen, Gustav Syver	17/09 1906	Moss	Emma Birgitte Kristiansen & Karl Johan Hansen, jernbane-fybøter
Hansen, Harald Dæhlin	15/12 1904	Hole	Karoline Eriksen & Fredrik Hansen, sliperimester
Hansen, Jenny	13/08 1905	Blyberghaugen	Johanne Nilsen & Hans Tobiassen, veiarbeider
Hansen, Lovise Alvilde	10/03 1906	Jevnaker	Anna Johannesen & Ludvig Hansen, maler
Hansen, Margit Helene	11/04 1904	Strømsø	Gunvor Elise Bøhn & Markus Hansen (død), kontorist
Hansen, Rolf Johan Bech	11/08 1905	Modum	Jenny Marie Magnussen & Anton Engelbregt H., boktrykker
Hansen, Sigrid Naumann	29/01 1903	Modum	Ragnhilda Mecarda & Hans Peter H., stasjons.mester
Hansen, Valborg	08/01 1904	Modum	Kristine Pedersen & Mads H., maler
Hanssen, Agnes Lovise	29/10 1907	Norderhov	Hilda Nilsdtr. & Andreas Hanssen, dagarbeider
Hauge, Berit Annette	11/01 1907	Hønefoss	Live Engebretsdtr. & Jørgen Tollesen H., skredder
Haugen, Thordis	22/03 1908	Nøtterøy	Else Gudsgaard & Karl Haugen, gbr.
Haugerud, Kirsten	19/04 1906	Amundrud, Haug	Inger Sofie Hval & Ole Torgrimsen H., gbr.
Heen, Johan Bjarne	03/06 1907	Hval/Ådal	Anna Marie Østberg & Ole Eriksen Heen, gbr.
Hefte, Kristian	28/04 1905	Aal	Margit Olsdt. & Anders Hefte, sersjant
Hegna, Bergljot	22/11 1904	Skien	Kari Sveinungsdtr. & Amund Olsen, sekretær (død)
Heieren, Einar	02/11 1904	Veme	Inger Andersen & Erik Nubsen H., landhandler
Hellerud, Erling Fredrik	14/04 1906	Jevnaker	Ragna Mathilde Kittelsen & Karl Olsen Hellerud, glassliper
Helseth, Ingvold Lauritz Vosgraff	14/09 1906	Hønefoss	Malvine Arvesen & Ingvald Helseth, redaktør
Hirsch, Erling Andreas	25/03 1906	Jevnaker	Helga Jeanette Boquist & Aksel Marcellus H., glassarb. og hotelleier
Hole, Ingrid Helga	12/09 1908	Narvik	Netta Bertine Nilsen & Otto Olsen Hole, lok-fører
Holm, Konstance Margrethe Frydenlund,	26/02 1906,	Hønefoss	Konstance Dorthea Knudsens & Einar Frydenlund Holm, barber
Holte, Anne	05/05 1905	Næs/Ådal	Karoline & Erik Brynjulfssen Holte, gbr.
Holte, Berthe Johanne	26/08 1906	??	Ingeborg Kristne Næs & Harald Jespersen Holth, gbr.
Holte, Martin	01/04 1906	Næs/Ådal	Karoline & Erik Brynjulfssen Holte, gbr.
Hval, Johan	12/01 1904	Norderhov	Ingeborg Johansd. & Hans Johansen Hval, ing.sersjant, gbr.
Hval, Margit Karoline,	22/02 1905,	Hønefoss	Lise Ellingsen & Karl Martin H. (død) kullhandler.
Hæhre, Magnhild	20/08 1905	Hønefoss	Berthe Kristine Aamodt & Kristian Nilsen H., snekker
Høvik, Ellen Andrea	15/01 1906	Larvik	Elise Christiansen & Abraham Høvik, kjøpmann
Høvik, Ole Kristian	21/08 1904	Larvik	Elise Christensen & Abraham Høvik, kjøpmann
Høvik, Rolf Bjørn	14/03 1907	Larvik	Elise Christensen & Abraham Høvik, disponent
Høy, Nils	07/10 1906	Kristiania	Nini Margrethe Ludvigsen & Jørgen Wright Høy, korrespondent
Haaheim, Magnus	08/10 1907	Haugesund	Jorund Sjursen & Lars Olsen Haaheim, gbr.
Indgjerdingen, Andreas Olavsen, 6/3	1902,	Haug	Maren Olava Andreassen & Olaus Olsen I., skomaker/s.eier
Jakobsen, Esther Synnøve	26/02 1907	Hønefoss	Anne Marie Nilsdatter & Kristen Martinus J., sliperiarb.
Jansen, Agnes	09/05 1905	Hønefoss	Otilie Berntsdtr. & Jan Jansen, banemester
Jensen, Jens Adolf	29/10 1907	Haug	Karoline & Olav Jensen, arbeider
Johansen, Agnes Augusta Joh.	16/08 1906	Haug	Karen Alette Dahl & Karl Johansen, reparatør
Johansen, Morten	21/05 1905	Hønefoss	Karoline Eriksen & Karl Johansen, snekker
Johnsen, Bjarne	19/04 1905	Hønefoss	Anne Marie Andersen & Kristian Johnsen, kruttmester
Johnsrud, Sofie	17/04 1905	Ådal	Anne Johnsdtr. & Simen Gulbrandsen J., kontorist
Jørgensen, Alf	08/12 1905		Anne Jørgensen & Jørgen Jørgensen, kontorist
Jørgensen, Jenny	17/06 1907	Norderhov	Sofie Lauritzdtr. & Trond Jørgensen (Skibrek), smed
Karlsen, Signe Elisabeth	06/04 1907	Strømsø, Dr.	Olga Mathilde Hansen & Erik Karlsen, pusser
Kjos, Ole	17/11 1905	Lunder N.hov	O. Bliksrud & Gudbrand Olsen Kjos, gbr.
Knutsen, William Peder Erland	25/06 1906	Kristiania	Marie Antoinette Wilhelmsen & Knut Knutsen, elektrikriker
Knutsson, Astrid	17/02 1907	Hønefoss	Marie Ballerud & Cornelius Knutsson, lærer
Kragstad, Birger	15/05 1908	Hønefoss	Anne Marie Kristine Vestern & Anders K., brøtningsentreprenør
Kullerud, Gunvor Annette,	19/02 1904,	Haug	Elise Jørgine Bjørnstad & Hans Johan K., vognmann
Kullerud, Haakon Johan	26/06 1906	Kulerud, N.hov	Elise Hansdtr. Bjørnstad & Hans Halvorsen K., gbr./vognmann
Kvamme, Borghild Kristine	30/10 1907	Kristiania	Thea Kristensen & Knut Kvamme, skomaker
Kvernberg, Sverre	06/05 1906	Hønefoss	Ragna Bergliot Larssen & Ludvig K., bakermmester
, Julie,	19/02 1904,	Kristiania	Aurora Nortemann & Ole Kristian K. kjøpmann
Lagesen, Gunvor	10/04 1907	Hønefoss	Theodora Thorsen & Ole Færden Lagesen, overlærer
Larsen, Dagmar,	23/03 1904	V. Toten	Bertha Holter & Karl Johan L., banefører
Larsen, Ester Lovise	09/04 1907	Hønefoss	Hilda Edvardsdtr. & Engebret Larsen, tømmermann
Larsen, Georg Elias	03/03 1907	Sokna	Ingeborg Olsen & Otto Hagbarth Larsen, banevokter (?)

Elevens navn	Fødselsdato	Fødested	Foreldre
Larsen, Jenny	25/06 1908	Norderhov	Sigrid Nilsen & Petter Larsen , formann
Larsen, Margit Nikoline	28/07 1905	Kongsberg	Netta Amalie Mortensen & Aksel Martinius L., sadelmaker
Lassen, Marie Augusta,	11/05 1904	Gran	Berte Marie Olsd. Kjekstad & Paul Brodal L., brannkonstabel
Lauritzen, Karen Marie	12/01 1907	Jevnaker	Guro Johnsdtr. & Lauritz Andreassen, papirfabrikkarbeider
Lindland, Ruth	17/04 1908	Laudal,Holum	Sara Nergaard & Ole Olsen Lindland, gbr.
Lorentzen, Johan Storm	10/09 1902	Kristiania	Ragna Storm & Christian Blom L., grosserer
Lund, Ansten	14/02 1905	Elverum	Anna Dorthea Larsen & Jens Kraft Lund, fyrbøter NSB
Løchen, Thorborg	23/12 1905	Hønefoss	Martha Johanne Pedersen & Anders Løchen, kjøpmann
Løchsen, Leiv Harald	13/04 1906	Jevnaker	Jenny Johansen & Hans Kristian Løchsen, papirfabrikkarb.
Løkke, Haakon	11/01 1907	???	Ragna Hansen & Hjalmar Løkke, mekaniker
Lønn, Erling Fridtjov	07/11 1905	Kristiansand	Anna Severine Gabrielsen & Arthue Olsen Lønn, lokfører
Moe, Ingrid Lovise	04/09 1906	Modum	Ingeborg Andersen & Aksel Olaf Trulsen Moe, telegrafist
Moe, Ivar	24/12 1905	Jevnaker	Henriette Bjertnæs & Gudbrand Moe
Moen, Ragnhild	17/06 1907	Jevnaker	Randi Gudbrandsdtr. & Anton Johannessen Moen, poståpner
Molandsveen, Ole Syversen	13/02 1903	Etnedalen	Guri Olsdt. & Thomas M. smed, gbr. (død.)
Munthe, Sigrid	06/12 1905	Hønefoss	Cecilie Andersen & Jens Munthe, overrstsaksfører
Myhre, Jon	09/08 1905	V. Toten	Elen Olsdtr. Trønnes & Peder Martin Jonsen M., banevokter
Myhre, Ole Martin	24/08 1904	Norderhov	Anna Vager & Otto Myhre, gbr.
Myhre, Rolf Lambert	26/11 1905	Flekkefjord	Vilhelmine Kristine Lidman & Oskar Marinius M., barber
Mæhlum, Harry Engen	22/10 1906	Jevnaker	Andrea Emilie Eriksen & Johannes Gudbrandsen M., skredder
Mørck, Gunnar Nicolai	10/09 1906	???	Hanna Caroline & Hans Christian Mørck, elektriker
Møyland, Sigurd	15/02 1905	Norderhov	Bredine Skjelland & Nils Møyland, lærer
Nielsen, Aslaug Johanne	05/11 1907	Kongsberg	Elise Paulsen & Karl Andreas Nielsen, stasjonsmester
Nilsen, Anton Mørk	15/12 1905	Strømsø/Drammen	Eli Hermana Paulsen & Karl August Nilsen, fyrbøter
Nilsen, Erling	17/08 1908	Drammen	Eli Hermand Paulsen & Karl August Nilsen, fyrbøter
Nilsen, Kristoffer	25/01 1903,	Drammen	Eli Hermana Paulsen & Karl August N., fyrbøter
Nilsen, Lilly Margrete	30/07 1906	Solheim	Aagot Konstanse Gunderson&Ole KristianNikolai N., jernbanearb.
Nilsen, Marie Nikoline	14/09 1904	Narvik	Josefine Kristine Jensen & Martin Peder Cornelius N., lokf.
Nilsen, Sigrid Gunvor	04/11 1905	Hen/Ådal	Anne Dorthea Andersdtr. & Gustav Nilsen, sagarbeider
Nilsen, Tordis Marie	07/11 1902	Drammen	Henriette Adolfine Gabrielsen & Anders N., fyrbøter
Nilsson, Fredrik August	11/02 1907	Jevnaker	Dagny Aurora Nilsson & Kristian Hansen Wendeborg, lok.pusser
Nordby, Ole Bakke	26/02 1904	Jevnaker	Hilde Marie Bakke & Lars Pedersen N., fhv. landhandler
Nore, Kristian	27/04 1907	Modum	Maren Sofie Sørensen Bjerkerud & Anders Knutsen Nore, gbr.
Nupen, Borghild Elfrida Pedersen	28/09 1906	Trondhjem	Hanne R. Pedersen Nupen, hotelleier & P. A. Pedersen, mineralvannsfabrikkarb.
Nygaard, Lars Kaare	05/04 1907	Jevnaker	Marthe Marie Amundsdr. & Edvard Hansen N., glass-arb.
Nøkleby, Torbjørg Elise	07/03 1904	Jevnaker	Elise Martinsen Mehren & Thorstein Jakobsen N., Gbr.
Nøklebye, Thorbjørg	20/04 1907	Hønefoss	Ragna Margrethe Egeberg & Edvard Ingemann N., urmaker
Olberg, Gunnar	30/11 1905	Haug	Petra Otilie Rustand & Gudbrand Olberg, gbr.
Olsen, Arnlaug Sigrid	15/04 1906	Hønefoss	Amanda Olsen & Karl A. Olsen, mekaniker
Olsen, Einar Søhol	14/02 1907	Hval/Ådal	Anne Karine Andreassen & Thorvald Olsen, maler
Olsen, Hjørdis Amalie,	11/07 1903	Haug	Anna Jørgine Hagen & Thor Olsen, Lærer
Olsen, Sigurd	03/04 1904	Hole	Jørgine Svendsen & August Olsen, arbeider
Olsen, Thorbjørg Astrid	15/01 1905	Haug	Anna Jørgine Hagen & Thor Olsen, lærer
Orebraaten, Frithjof Normann,	26/10 1905	Nord.hov	Nicoline Olsdtr. & Johan Kristiansen Oreb., anleggsarb.
Pedersen, Hjalmar Johan	08/06 1904	Bergen	Josefine Elisabeth Olsen & Bernt Olaf Pedersen, lok-pusser
Pedersen, Kitty Dorthea	02/06 1906	Hønefoss	Oluffa Henriksen & Johan Pedersen, reparatør
Pedersen, Leif	01/05 1908	Norderhov	Helga Pauline Jensen & Levor Pedersen, forretningsfører
Pedersen, Solveig	06/02 1908	Hønefoss	Oluffa Henriksen & Johan Pedersen, sliperformann
Pettersen, Elise	13/03 1907	Stange	Lina Trosvik & Karl Pettersen, møllemester
Pleym, Else Paus	28/04 1905	Hønefoss	Laura Jensen & Georg Pleym, politibetjent
Paasche, Margit Petrine	30/07 1902	Narvik	Hilma Isaksen & Konrad P., konduktør
Paaske, Klara Helene	17/03 1907	Narvik	Hilma Ovidia Pttersen & Konrad Walsemar Marius P., konduktør
Rastad, Astrid	19/12 1905	Hønefoss	Inga Kulland & Ludvig Lauritsen R., forretningsfører
Rastad, Solveig	12/10 1907	Hønefoss	Inga Mathea Kulland & Ludvig Rastad, megler
Riberg, Svein Marinius	25/07 1906	Kristiania	Josefine Marie Johansen & Karl Johan R., tapetserer
Rode, Dikka	28/04 1907	???	Dikken Halvorsen & Fredrik Rode, kaptein i infanteriet
Ruud, Edith Worm	09/01 1904	Jevnaker	Gunda Fredrikke Valborg Engebretsen & Nils Olsen R., urmaker
Røgeberg, Ragnar Hekneby	10/11 1905	Hønefoss	Marie Hekneby & Kristoffer Røgeberg, landhandler, Ask
Rønning, Marit Herslet	03/03 1905	Namsos	Kristiane Holand & Nils R., typograf
Rønning, Vera Birgitte Zülow	01/10 1906	Trondhjem	Kristiane Holand & Nils Rønning, typograf

Elevens navn	Fødselsdato	Fødested	Foreldre
Scharff, Cecilie	10/07 1907	Kristiania	Gjerterud Koklin & Alexander Scharff, handelsmann
Skagnæs, Gunhild Helene	18/07 1905	Norderhov	Marte Andrea Lundesgaard & Nils Nilsen Skagnæs, gbr.
Skagnæs, Leif Ivar	20/11 1903	Norderhov	Marthe Andrea Lundesgaard & Nils Nilssen S. gbr.
Skollerud, Marie	27/02 1907	Hval/Ådal	Karine Ankersdtr. & Henrik Ellingsen Gulsplass, dagarbeider
Solberg, Borghild Konstance	24/6 1906	Norderhov	Marta Hansdtr. & Olaf Anton Karlsen Solberg, anleggsarb.
Solberg, Johannes	07/04 1905	Hole	Elise Fredrikke Moltke-Hansen & Harald Egedius Solberg, godseier
Solli, Yngvar	27/09 1904	Norderhov	Klara & Andreas Olsen Solli, anleggsarb,
Sorteberg, Gunvor Olava	30/05 1903	Krødsherad	Olga Petrine Olsd. & Elling Gunbjørnsen S., gbr.
Stang, Ingrid	12/04 1904	Modum	Berte Karoline Eriksen Kleven & Immanuel S., lensmann
Stenbro, Mary Christiane	05/04 1905	Kristiania	Marie Roland & Johan Stenbro, lokomotivpusser
Stenbro, Peter Kristian	20/05 1907	Østre Toten	Marie Roland & Johan Peter Stenbro, lok.pusser
Stensrud, Sille Marie	05/07 1905	Modum	Inger Amundsdr. Strøm & Lauritz Larsen Stensrud gbr.
Strand, Aage Michael	17/12 1905	Gjøvik	Martha Johnsen Schulstad & Anton Strand, banemester
Støa, Gunnar	29/01 1906	Hønefoss	Marie Kristiansen & Andreas Gulbrandsen Støa, sliperiarb.
Støren, Eilif le Maire	18/01 1903	Sør-varanger	Lagertha Wilhelmine Støren & Mads le Maire, sogneprest i Hole
Svensen, Einar Ivar	03/05 1905	Hønefoss	Marie Fredriksdtr. & Edvard Svensen, sliperiarbeider
Svensrud, Arne Harald	28/06 1904	Bragernes	Mathilde Olsen & Lauritz Svensrud, handelsmann
Svensrud, Gunvor Margrethe	20/07 1906	Strømsø/Drammen	Johanne Mathilde Olsen & Laurits Jensen S., agent
Sylling, Eva	25/04 1905	Nittedal,	Anne Marie Andersen & Kristoffer S., kruttmester
Syse, Frithjof Martin	10/12 1907	Kristiania	Maria Frieda Riemelt & Theodor Christian S., forretningsmann
Syse, Harald Ivar	18/06 1906	Berlin	Maria Frieda Riemelt & Theodor Christian S., forretningsmann
Syversen, Alfild	13/11 1907	Hønefoss	Anna Mathilds Helgesen & Sigvart S., mekaniker
Syversen, Signe	26/07 1905	Hønefoss	Anna Mathilde Helgesen & Sigvart S., mekaniker
Syversen, Aagot Bernholt	09/12 1905	Søgefoss	Birgitte Halvorsdtr. & Torvald Syversen, murer
Sæther, Lilly Margreta	29/10 1903	Narvik	Laura Marie Olsen & Olaf Sæther, vognvisitør
Sætrang, Tora Elida	15/04 1907	Haug	Elise Opperud & Martin Olsen Sætrang, gbr.
Søberg, Ellen Marie,	23/12 1904	Lærdal	Rikharda Kristofa Lockert & Kristian Olai S., telegrafbest.
Søhol, Einar Olsen	14/02 1907	Hval/Ådal	Anne Karine Andreassen & Thorvald Olsen, maler
Sørensen, Magnhild Andrea	22/01 1908	Hønefoss	Anne Marie Johnsen & Johannes Sørensen, gårdeier
Sørhol, Agnes Nikoline	10/08 1906	Norderhov	Gunhild Gunnarsdtr. Tromald & Johan Sørhol, gbr.
Tandberg, Kristine	05/08 1905	Øvre Eiker	Helga Mathilde Rognerud & Vilhelm Johannes T., gbr.
Thorberg, Karen Sofie	14/02 1903	Strømsø	Karoline Amalie Fosen & Erik T., handelsmann
Thoresen, Reidar Johan Ludvig	13/11 1905	Kristiania	Marie Magdalene Bø & Nils Peder Thoresen, prokurist
Thoresen, Sigrid Johanne	10/12 1907	Hønefoss	Elise Gulbrandsen & Otto Andreas T., brannkonstabel
Thorvaldsen, Thorolf Johannes	08/05 1905	Bragernes, Drammen	Inga Gundersen & Thorvald Thorvaldsen, bokbinder
Torgersen, Einar Ragnvald	19/06 1906	Hønefoss	Olava Olsen & Olaf Torgersen, smed
Trondrud, Sigrid	28/04 1906	Norderhov	Klara Olsdtr. & Anders Kristiansen Trondrud, gbr.
Trondsen, Agnes Helene	16/03 1904	Jevnaker	Jenny Mathilde Bruun & Haakon Trondsen, mekaniker
Tveter, Martin	03/03 1906	Jevnaker	Ingeborg Hornslien & Lars Martinsen Tveter, forpakter
Tveter, Ole	25/06 1906	Jevnaker	Ingeborg Olsen & Nils Martinsen Tveter, huseier/handelsbetjent
Tørud, Gunnar	22/02 1906	Vang	Gina Mathiasdt. & Martin Mathiassen Tørud, fyrbøter
Urholdt, Yngvar Mørch	14/11 1905	Hønefoss	Helga Sofie Mørch Johnsen & Johan Klemmetsen U., snekker
Urholt, Einar Mørck	20/02 1908	Hønefoss	Helga Mørck & Johan Urholt, snekker
Vestengen, Kolbjørn	18/09 1905	Asker	Petra Hilmarsen & Karl Antonsen V., jernbanevokter
Wangberg, Wilhelm Arne	29/10 1906	Bergen(?)	Marthe Marie Charlotte Gravrok & August Severin Wilhelm W., baneinsp.
Wedøe, Birger Hjalmar	19/01 1904	Henvne,	Bergliot Heyerdahl & Hjalmar Thorv. Haakon W., lege
Wedøe, Birger Hjalmar	19/01 1904	Henvne ??	Bergliot Heyerdahl & Hjalmar Thorvald Haakon, distriktslege
Westeren, Borghild Johanne	20/07 1904	Norderhov	Maren Helene Alme & Alf J. W., gbr.
Windju, Nils Peter Odvar	26/07 1906	Hønefoss	Marie Nilssen & Lars Eriksen Windju, faktor
Wiull, Ragna Solveig	04/05 1904	Kristiania	Lina Olsen & Michael Wiull (død), ingenør
Øren, Ingrid Lovise	13/08 1904	Hamar	Kristi Olsen Skinnes & Lyder Nikolay Ø., gbr
Øren, Ole Martin	06/03 1906	Haug	Gunda Olsdtr. Øren & Nils Olberg, gbr.
Aabel, Kristiane	12/03 1905	Modum	Anna Mary Mørch & Elias Aabel, agent
Aalde, Erland Johannes	05/09 1907	Hønefoss	Gunhild Aalde & Oluf Aalde, lensmann
Aalde, Oddvar	18/09 1905	Hønefoss	Gunhild Aa. & Oluf Olsen Aa., lensmann
Aalde, Ole	29/03 1906	Hønefoss	Randi Aker & Ole Kristian Aalde, sersjant
Aarhus, Bergliot Johanne	10/11 1904	Hønefoss	Agnes Arnesen & Robert Aarhus, sadelmaker
Aasen, Anders Ingar	17/11 1906	Hønefoss	Mathilde Ringerud & Ole Andersen Aasen, tømmermerker
Aasmundrud, Otta Marie	13/09 1909	Modum	Kristine Karlsen Stenseth & Olaus Andersen Aa., gbr.
Aasness, Olaug	25/07 1908	Haug	Olava Marie Lagesen & Amund Rikard Aa., sersjant

## **Vestre Bjørke i Steinsfjerdingen - et tillegg til gårdshistorien for Hole**

av Sten Høyendahl

Tingreferatene for Ringerike er i tidsrommet 1656-58 innført i tingbøkene for Eiker, Modum og Sigdal sorenskriveri. Innholdet i disse sakene har bare i liten grad vært omtalt. En av retts-sakene gir viktige opplysninger om Vestre Bjørke i Steinsfjerdingen for 1650-årene, og disse er ikke kommet med i den ferske gårdshistorien for Hole. Det var Johan Schnell som eide Vestre Bjørke, der han bodde etter at det i 1652 brant for ham på Veholt. Johan Schnell hadde mellom 1644 og 1648 vært fogd i Ringerike og Hallingdal, og i løpet av kort tid var han blitt Ringerikes i særklasse største eiendomsbesitter.

### **Bygselseddel og kontrakt**

Svend Jensen Setrang kom på tinget 30. april 1657 på vegne av Johan Schnell med stevning over den mangeårige bondelensmannen Trond Jonsen Stadium på Røyse. Johan Schnell hadde allerede 8. mars 1651, mens han fortsatt bodde på Veholt, gitt Engebret, lensmannens sønn, bygselbrev på Vestre Bjørke. Senere inngikk han kontrakt med Trond om at Engebret fortsatt skulle få bruke gården mot å holde den ved like. Han var imidlertid nå svært misfornøyd med tingenes tilstand, og påberopte seg at kontrakten var blitt misligholdt. Gården var i flere år blitt kraftig forsømt, hevdet han, og hadde det siste året stått usådd. Grunnen til at ikke Engebret selv var innstevnet kan ha vært at han ved kontraktenes inngåelse var umyndig, under 25 år gammel, og dermed måtte ha faren til å skrive under for seg.

Kontrakten ble nå framlagt. Den var datert 12. november 1653, og inneholdt en passus om at Trond Stadium og hans sønn hadde forpliktet seg til å vedlikeholde gården. Om dette var det holdt et tingsvitne 27. juni 1656 på Frøyshov tingstue, og Trond hadde de siste to årene mottatt tre brev om saken. Johan Schnell presenterte i retten et skriftlig innlegg, der han klaged over at Trond og Engebret hadde flyttet fra gården, og at den lå øde. Svend Setrang hevdet nå at de hadde forlatt gården uten rimelig grunn, og spurte Trond om han ville vende tilbake.

Mattias Sass på Helgeland førte ordet på Tronds vegne. Han påpekte at Engebret hadde brukt gården på vanlig måte, men plutselig hadde Johan Schnell satt lås for laden og med vold fordrevet folk og besetning fra gården. Det hadde derfor ikke vært mulig å oppfylle kontrakten. Av bygselseddelen framgikk at Engebret skulle ha feste på livstid mot vedlikehold av gården, mens Johan Schnell hadde forpliktet seg til å svare for et halvt pund i kongens eie.

### **Johan Schnell blir forarget**

Prokurator Christen Sørenssøn på Lerberg vitnet nå om at han i 1655 hadde vært til tinge på Gussgarden, da Anders Sjursen, Johan Schnells tjener, hadde bedt ham om å følge seg hjem til Vestre Bjørke. Gamlefogden hadde da spurt om nytt fra tinget, og Anders hadde måttet fortelle at den nye fogden, Hans Nielssøn på Hamnor, ikke ville inngå forlik med ham om noe tømmerhogst. Hans Nielssøn var senere avgått ved døden. Trond Stadium hadde visstnok støttet Hans, og Engebret Trondsen hadde sagt at Hans Nielssøn nok visste hva han gjorde ettersom han selv eide en part i det omtvistede skogsområdet. Johan Schnells harme vendte seg nå mot Trond og Engebret: *der fore schall Ieg Kiöre Denem dödenn och defflen I Wold.*

Anders Sjursen bekreftet Christen Sørenssøns ord. Han fortalte også at Johan Schnell en lørdags morgen hadde befalt ham å gå ut og sette lås for laden. Da Anders kom ut sto Engebret inne i laden og tresket, og Anders hadde bedt ham å gå. Engebret hengte fra seg sliulen, og Anders satte på låsen. Han kunne ikke huske hvilken tid på året dette var.

Nils Sørensen skredder fortalte at han i 1655 hadde kommet opp fra Svang til Vestre Bjørke for å snakke med Mette, Johan Schnells hustru, men hun var ikke hjemme, og han ble bedt om å bie litt og sette seg ned med ei kanne øl. Christen Sørenssøn og Anders Aslaksrud var også til stede, og Johan Schnell hadde da sagt at han hadde kjørt Trond Stadiums folk *diefflenn I Wold aff min Gaard*. Neste morgen ville Nils bryte opp, men gamlefogden hadde vist seg fra sin joviale side og sagt at han ingen steds skulle gå før han hadde fått mat. Samtidig sto Jon Stadium, en annen sønn av Trond, og fylte to sekker på gårdsplassen. Nils hadde bedt ham gå inn og forsøre seg, men Jon sa at han ikke hadde noe å forsvere seg for, og hadde han gjort noe galt, måtte det framlegges beviser for det.

Marte Bjørnsdatter, som oppholdt seg på Bjørke, kunne fortelle at hun våren 1655 hadde hørt Johan Schnell true Stadium-folket: dersom de ikke dro fra gården frivillig, *da schall dj drage aff med Blodig Finger*.

#### **"Och War Kornnet opschorenn aff Mues och Wkrud"**

Ole Stensen på Sonerud kunne fortelle at Mette, Johan Schnells hustru, hadde bedt ham hjem til seg for å følge henne til Hole kirke. Da de kom tilbake fikk han øl og mat, og etter det ba Mette ham og Anders Sjursen om å rake sammen Stadium-folkets korn og høy som fortsatt lå der. Dette var på denne tiden sterkt medtatt av angrep fra mus og annet ukrutt.

Svend Setrang framla nå en ny seddel om et lass høy som Trond Stadium hadde gitt til Christen Christensøn, som Christen igjen hadde opplatt for Johan Schnell. Seddelen var utstedt på Hesselberg og datert 5. februar 1656. Trond svarte til dette at han ikke kunne love bort det han ikke eide, da hans korn og høy på denne tiden var satt under lås. Mattias Sass kom nå med et skriftlig innlegg om at Johan Schnell måttestå Trond til rette for sin egenmektige oppførsel.

#### **Dommen faller**

Retten fant det bevist at Johan Schnell hadde satt lås for laden, og uten lov og dom vist Trond Stadiums folk og besetning fra gården. Dermed hadde han gjort det umulig for Trond å betale landskyld og kongelig rettighet. Trond hadde heller ikke hatt mulighet til å utføre det avtalte vedlikeholdet av gården. Det var gårdeieren som først hadde brutt kontrakten, og Trond ble derfor frifunnet. Retten uttalte at Johan Schnell heretter måtte bruke gården selv, eller feste den bort på nyt.

I ettertid kan man spørre seg hvorfor Johan Schnell reiste denne saken på tinget. Han bør ha forstått at han hadde en dårlig sak, og vitnemålene viste da også at det var ham selv som hadde brutt kontrakten. Mange rettsreferater fra Ringerike er oppbevart med Johan Schnell til stede på tinget, men aldri er man kommet ham så nær inn på livet som i denne saken. Bildet av en kald og beregnende person slår sprekker. Han hadde åpenbart i sinne fordrevet Engebret og Trond fra gården fordi de hadde talt ham imot, og først senere innsett at det var ham selv som tapte mest på dette. Hans selvbilde kan ha vært så høyt at han mente å kunne operere på kanten av loven, og likevel komme godt fra det. Mer naturlig ville det ha vært om det var Trond Stadium som i 1657 hadde anlagt sak for kontraktbrudd, men Trond hadde åpenbart problemer nok, og ønsket vel ikke å legge seg ut ytterligere med Ringerikes mektigste mann.

Johan Schnell døde i 1664. Engebret Trondsen kom aldri tilbake til Vestre Bjørke. Han ser ikke engang ut til å ha fått seg egen gård, og i 1666 kalles han husmann på Hamnor. Vi vet ikke hvor det ble av ham.

## Odelsskatten 1653 for Ringerike

av Sten Høyendahl

Odelsskatten for Ringerike tar for seg hver enkelt person med jordeiendom, som i prinsippet skal oppgis uten noen minstegrense nedad. Disse listene hører under lensregnskapene for Akershus len, der de med få unntak er ført årlig fra 1647 til 1660. Parallelt med denne serien går kontribusjonsskatten som tar utgangspunkt i eierne for hver enkelt gård, også disse listene ført fra 1647 (den første listen er bedre kjent under navnet *Skattematrikkelen 1647*). Odelsskattelistene er imidlertid svært godt ajourført for disse årene, langt bedre enn listene for kontribusjonsskatten. Den listen vi her skal se på heter offisielt odelsskatten 1. mai 1653-1. mai 1654, men den er datert 24. september 1653, og odelsskatten 1653 er derfor en mer hensiktsmessig betegnelse.

Odelsskatten 1647 skilte mellom odels- og pantegods, noe odelsskatten 1653 dessverre ikke gjør. Likevel er listen for 1653 nokså detaljert. Utenbygds jordeiendom plasseres med få unntak i rett sogn. Ikke minst ser vi at skriveren har gjort seg flid med listeføringen - det var ikke alltid en selvfølge på 1600-tallet. Anders Knestang i Haug var gift for annen gang, og settes opp med jordegods spesifisert på egne vegne, hans hustrus vegne og på svigermoren Helle Andersdatters vegne. Anders Vestern i Haug oppgis med eget gods samt med spesifisert gods som hans myndling Anne Gudbrandsdatter skattet for. Slik ble det ikke alltid gjort i tidligere skattelister. Vi ser ellers at Paal Rud på Røyse er død siden sist, ettersom hans arvinger nå er oppført i listen.

På seks år er det skjedd en del endringer i eiendomsforholdene på Ringerike. Vi er kommet inn i de store private eiendomsbesitteres tid, og førstemann ut på lokalplanet er den tidligere fogden Johan Schnell. Odelsskatten 1647 er for hans del misvisende, da denne forteller at han i 1647 bodde på Veholt i Norderhov og bare hadde en liten part der. Skattematrikkelen 1647 viser derimot at han hadde seks gårdparter på Ringerike, to på Modum og tre i Hallingdal. I 1653 finner vi ham på Vestre Bjørke i Hole, og nå skatter han for parter i atten gårder og ti rydningsplasser på Ringerike, én gård i Modum, tre i Sigdal og to i Krødsherad. Ellers er det i listen for Hole kommet en mann vi skal høre mye om i årene framover, sagbrukseieren Matthias Sass som siden begynnelsen av 1640-årene hadde bodd på Helgeland. I 1653 sitter han med 2½ skippund i Helgeland og tre andre gårdparter.

Som i tidligere transkripsjoner er alle gårdsnavn og personnavn gjengitt i original språkdrakt, men konsekvent med stor forbokstav. Alle romertall er endret til arabiske tall.

### Ordliste

1 skippund (schpd, phd) = 4 fjerdinger (fr, f.) = 20 lispund (lispd, lpd, lb)

1 lispund = 4 remål = 16 ringsmonn = 36 bismærmerker

1 såld = 12 settinger (tilsvarer 5 lispund)

1 hud = 12 kalvskinn = 48 skinklinger (tilsvarer 10 lispund)

1 tonne (t.) = 4 kvarter = ca 146 liter (østnorsk)

1 daler (dlr, dr) = 4 mark (mk) eller ort = 96 skilling (s.)

visøre, leding (leidang) = eldre skattetyper, ofte med ulike lokale definisjoner

rødstød = rydningsplass

## Mandtalls Register,

Huor effter dessen Odelsgoedtz  
aff Allmuffuen der Sammestedtz,  
paa Tingstederne er Angiffuen, Som  
de efter Kongl: Ma<sup>z</sup> Naadigste  
Schattebreff, deris Odellschatt  
haffuer Contribuerit och wdgif-  
uen effter, In Anno  
**1 6 5 3**

Myndten Herudinden  
bereignidt paa Eenn  
rixdaller = 96 s dansche

### Taxtenn.

1 skippund	Ehr 20 Lispund
	24 Løbboell
	4 Sold eller Fierdinger
	48 Settinger

2½ Huuder Regnis imoed	- 1 schippund Tunge
1 Huud, er	- 12 Kalffschind

### Odellsschattens Oppebørssell, effter Kongl: Ma<sup>z</sup> Naadigste Wdgangne Breff, er Aff

1 schippund	- 1½ Rdlr
½ schippund	- 3 mk
1 Fierding eller sold	- 1½ mk
½ Fierding	- 18 s
1 Lispund	- 7½ s
1 Løbboell	- 6 s
1 Setting	- 3 s
1 Huud	- ½ dlr 10 s
1 Kalffschind	- 4½ s 4 d

## Ringeriige

### Nørdrehougs prestegielld

Engelbrigt Schougstad er selff eigendes  
i den gaard hand paaboer  
- 15 lispd bygmel med bøxel  
Herforuden ejer hannd, udj  
Moldstad paa Toten - 2 schipd 1 f med bøxel  
3 dlr 1½ mk

Anders Knestang ejer wdj  
Øffre Loe - 10 set. uden bøxel  
i Wagaard - 15 lispd med bøxel  
i Miøndall - 1 f:r med bøxl  
1½ dlr 1 mk 6 s

Noch paa hans Wermoders Helle Anders-  
dotters weigne  
i Bølgenn - 2½ f: malt m: bøxl  
i Nørdre Loe - 11 lispd 1 remol med bøxll  
1½ d. 1 mk 3½ s

Endnu for<sup>ne</sup> Anders Knestang paa  
hans quindes Weigne  
i Bølgenn - 4 lispd 1 ringsmon m: bøxl  
i Nørdre Loe - 3½ lispd 1 remoel m: bøxell  
½ dlr 9 s

Gurj Oelsdotter Igulsrud ejer  
i Thone ødegaard - 1 sold med bøxell  
1½ mk

Zirj Olsdotter Biertnes, eigendis  
i Øffre Loe - 1 sold uden bøxell  
1½ mk

Tostenn Øren er eigendis  
Ibm - 2 schpd med bøxl  
Noch herforudenn  
i Bølchen po Hadel: - 1 phd m: bøxl  
1½ Rdlr

Suend Setrang, ejer og bruger  
Ibm - 5 schpd med bøxl

Gulbrand Giermenboe ejer  
i Thorbenrud - 1½ f: med bøxl  
i Burud - 17½ set: v. bøxl  
1 dlr 10½ s

Elling Huall ejer, som hand bruger  
Ibm - 1½ pund ½ f med bøx:

Gulbrannd Hoff ejer		Christopher Ruud ejer og bruger
Ibm	- 1 phd uden bøxel	samme gaard - 1 phd med bøxel
herforuden i		
Fjøresuigenn	- 2 lb: med bøxel	
i Bierche	- 4 Set. v. bøxl	Siuffuer Berrig er eiende
i Hønnen	- 3 setgr uden bøxl	Ibm - 2½ sold 1½ setgr med bøxl
1½ mk		herforuden
Anders Huerffuenn ejendes		i Blixrud - ½ hud med bøxl
Hanestad po Toten	- 2 phd med bøxel	1 mk 5 s
i N: Schoustad	- 3 f: med bøxl	
i Treider po Follog	- 15 lispd v. bøxl	Alff Loe paa hans quindes wegne
i Gundersrud	- 1 lb med bøxl	ejer i Huall - 1 f: uden bøxl
5 dr 1 mk 7½ s		1½ mk
Joenn Hønnen er ejendis och brugendis		
Ibm	- 1 schpd 1½ lb 4 setg.	Elling och Poffuell Oppegaard
herforuden eiendes	med bøxel	ejendes Ibm - 4½ sold med bøxl
i Løchenn	- 3 sold 3 set.	herforuden
4½ mk 9 s.		i Amundrud i Sigdal - 6 set: m: bøxl
Harild Ferdenn ejer och bruger, med		18 s
Enger øede, derunder	- 1½ pd 1 f med bøxel	
herforuden ejendes		Asgudt Berrig ejendes i
i Huall	- 1 sold uden bøxell	samme gaard - 2 sold 8 setgr med bøxell
1½ mk		
Olluff Egge eier og bruger		Oluff Olde ejer och bruger
ibm	- 6½ lispd med bøxl	i samme gaard - 1 sold med bøxl
Olluff Therchildsen paa Hønnen ejer		Engelbrecht Nerstad, er selff ejendes och
i Sørum paa Hadel:	- ½ pd med bøxel	brugendes i samme gaard
i Piogenn	- 1 Kalffsch. vdenn bøxell	- 3 schpd med bøxl
i Billj	- 2 Kalffsch: med bøxell	Noch herforuden ejer hand
3½ mk 2½ s		udj Egge paa Hadeland - ½ pd uden bøxel
Gulbrand Oppenn bruger och eier		i Framstad ibm - 1 pd med bøxel
i Samme gaard	- 1½ pd med bøxl	i Moldenn Ibm - 1 pd med bøxel
herforudenn i		i Gundersby - 1 pd med bøxel
Ostre Haugnor	- ½ pd uden bøxl	i By paa Røse - 1 pd uden bøxl
i Alm po Hadeland	- ½ pd kor: vden bøxl	i Alme - ½ pd uden bøxel
i Stafflund	- 2 Kalffsch. med bøxel	i Schoug - 16 set. med bøxl
1½ dlr 9½ s 2 d.		i Kittelsby - 8 lispd med bøxl
Asle Schullerud er ejendes udj		i Weisteenn - 1 f: uden bøxl
Seehmann	- 3 f 5 Set: med bøxel	i Giørud - ½ pund med bøxl
i Halsteensrud	- 3 schind med bøxel	
i Løche	- 1 f med bøxel	
1½ dr 1 mk 5½ s		
Niells Nes er eigendes		Sammeledis paa Helge Gulbrandsdoters Weigne:
i Berrig i Lannnd	- 1 hud vden bøxl	Giørud - ½ pd med bøxel
½ dlr 10 s		i Nørdre Alme - 22 setgr vden bøxel
11 dlr 12 s		
Gulbrand Lunde ejer og bruger		Gulloug Trøegstad, ejer og bruger
Ibm	- 1 f: med bøxell	Ibm - 1½ sold 3 Setgr uden bøxel
herforuden i		herforuden
Hoffuorwiigenn	- 3 Kalffschind	i Myre - 3 Lispd med bøxel
14½ s		22½ s
Olluff Kioes		
ibm ejende	- 3 schind med bøxel	
Colbiørnn Narffuerud		
ibm	- 4 setgr korn med bøxel	
Halduor Hogedall ejendes		
Ibm	- 3 sold med bøxel	

Gulbrannd Asch, er ejendes, som hand  
beretter at were med bøxell.

Ibm - 5 fr

Noch herforuden eiende

i Kaldsrud - 3 lispd korn og bøxl

i Joensrud - 3 lb med bøxl

i Dellen po Hadel: - 1 f v. bøxell

i Trøgstad - 3 setg. v. bøxl

3½ mk 4½ s

Halduor Bølgenn paa hannis quinndis och  
Stiffbørns weigne ejendis wdj  
Samme gaard - 1 pd ½ f 1 Lb. 1 remoel  
herforuden i || med bøxell  
Nørdre Weisteenn - 3 f malt m: b:  
i N. Lo - 1½ f: malt med bøxel  
1½ d 18 s

Bertell Kiile ejer och besidder  
Ibm - 1 schipd med bøxel  
herforuden  
i By - 1 sold med bøxl  
1½ mk

Engelbret Haldumb, bruger och besidder  
ibm - 1½ sold 3 s. v. bøxl

Joenn Alme ejer  
ibm - 3 f: med bøxel

Harilld Grønvold bruger och Ejer  
Ibm - 1 schipd med bøxel

Solffue Wehme  
Ibm ejende - 1 schipd med bøxel  
i Baarud - ½ pd med bøxll  
i Sledte - 4 Set: med bøxl  
3½ mk

Peder Sommedall ejendes  
Ibm - 1 f: med bøxel

herforuden

i Schude p. Hadel: - 1 f: med bøxel  
1½ mk

Rasmus Løchenn eiendes och brugendes  
i Store og lille Løchen  
- 2½ pd 1 f: med bøxel

Noch ejer hand herforuden

i Burud - 1 pd ½ f: 2 lb 2 Setg. med bøxl  
1½ d. 2½ mk 3 s.

Hans Rasmussen paa Thone eiende  
ibm - 3 schipd 3 set med bøxell

Rolff Heenn, som hand selff bruger  
och besidder

Ibm - 1 schipd uden bøxl

herforuden ejendes

i Wagaard - ½ sold uden bøxl  
18 s

Rangdj Heenn ejer:

Schattem - ½ pd med bøxel  
i Kiile - 1 f: Vdenn bøxell  
4½ mk.

Ingerj Gulbrandtzdotter Heenn

i Weisteenn - 3 f med bøxl  
4½ mk

Jacob Wioell ejer och bruger selff

samme gaard  
schylder - 1 huud med bøxel

Goudte Egge ejendes

Ibm - ½ schipd med bøxell

Oluf Wager, ejendes

i SinderEng - 3 lb med bøxel  
22½ s

Olluff Gulbrandsenn Wager ejer og bruger  
Ibm - 5 f: med bøxl

Gunder Klechenn ejendes udj

Klechenn - 2 phd 6 lb m: bøx:  
herforuden

i Grefuerud po Folloug - ½ pd m: bøx:  
i Holdt - ½ pd med bøxl  
1½ dlr

Halduor Nøchelby brugendes och Eiendes  
Ibm - ½ pd med bøxl

Suend Tueedtenn

Ibm ejende - ½ pd med bøxl

Bersuend Flechesøe ejendes

Nørdre Setrang - 5 Set. v. bøx.  
15 s

Anders Westerenn ejer,  
och schadter iche aff

i samme gaard Westeren - ½ pd vden bøx:  
herforuden som Afschattes  
udj Kledte - ½ pd 1 lb: m: bøxl  
i Ørenn - 1 pd vden bøxl  
2 dlr 1 mk 3 s

Noch som hand er formønder  
paa Anne Gulbrands dotters Vegne

i Schatem po Hadel: - 1 pd m: bøxel  
i Alme - 5 Setg. vden bøxl  
i Kiile - 1 f: vden bøxel  
5 mk 3 s.

Gurj Harildsdotter ejer

i Ørenn - 3 Setg. v. bøx.  
9 s

Summarum Beløber Odellschatten aff  
 Nørdréhoug Sogenn  
 Beløber  
 Som giffuis Schat af  
 Thunge - 32 schipd 1½ Lispd ½ setg.  
 Huuder - 1½.  
 Kalffschind - 11. Pendinge - 49½ Rdrl 9 s 2 d.

### Hoele Prestegielld

Johann Schnell Sidtzhaftig paa Bierche, eiendes  
 Odels och Pandtegoeds, som følger vdj  
 I Weeholdt - 1 schipd 4½ Lispd med bøxell  
 i Breenn - 1 schipd 1 f: med bøxell  
 i Wester Wager - 1 ½ pd 1 f: med bøxell  
 i Wester Bierche - 2 schipd 5 lb: med bøxell  
 i Schojenn - 1 f: med bøxl  
 i Bønsnes - ½ pd uden bøxel  
 i Borgerud - 1 f: med bøxl  
 i Helgerud - 1 f: med bøxl  
 i Egge ødegaard - ½ phd med bøxell  
 i Sonnerud - 8 Kalffschind med bøxel  
 i Søehoell - 1 f: wdenn bøxel  
 i Garhammer - ½ pd med bøxl  
 i Drolshammer - 1 Lb. med bøxel  
 i Trundrud - 2 Lispd med bøxell  
 i Hielmerud - 4 Lispd med bøxell  
 i Eekunrud - 2 Kalffsch. med bøxel  
 i Piogenn - 1 Kalffsch. uden bøxell  
 i BorgersAasen - 1 Lispd med bøxll

#### Rødstøder

Funchelsrud - 4 s wiisøre och Leeding  
 i lille Schodtlannd - 4 s Leeding och Wiisøre  
 i Middel Støffrenn - 4 s Leeding och Wiisøre  
 i Nørdre Støffrenn - 4 s Leeding och Wiisøre  
 i Søndre Støffrenn - 4 s Leeding och Wiisøre

#### Wiisøre och Leeding

i Lille Houglannd - 4 s  
 i Magnildsedter - 4 s  
 i østre Schauffmarchenn - 4 s  
 i Piogenn - 4 s  
 i Lj - 4 s

#### Modum

i Langerud - 1 f med bøxell

#### Siigdall

i Jaerenn - 1 f med bøxel  
 i Enderud i Krydtzherridt - 4 set: med bøxell  
 i Aasøenn - 4 set: pandtegoeds

#### Heedemarchen

#### Ringsagger Sogenn

i Kleffstad - 6 Kalffschind  
 i Wllem - 6 Kalffschind  
 1½ dr 10 s

Bjørnn Dellenn, ejer  
 Ibm - 1½ schipd med bøxel  
 Noch herforuden ejer hand  
 i Kimmerud - 2 Kalffsch: med bøxel  
 9½ s 2 d.

Suend Fielld eiendes  
 i Solum - 1 ½ f: med bøxel  
 ½ dlr 6 s

Arne Gombnes ejer udj  
 I Weeholdt - 3½ lispd vden bøxell  
 1 mk 1½ s

Oluff Sørum, ejendes och brugendes  
 Ibm - 2 schipd 1 f med bøxell  
 herforuden eiendes  
 i Skiørwold - 1 schipd 1 f: med bøxel  
 i Huall - 1 f: wdenn bøxell  
 i N: Setrang - ½ sold uden bøxel  
 i Flescherud - 2 Kalffsch: med bøxel  
 2½ dlr 3½ s 2 d.

Halduer Løchenn ejer udj  
 Frøde - 2 Lispd Vdenn bøxell  
 15 s

Gunder Haugnord ejer och bruger  
 Ibm - 1½ schipd m: bøxel  
 her foruden eiendes  
 i Dombholdt - 4 Lispd med bøx:  
 i Østre Wager - 1 f: vden bøxl  
 i Fieringstad paa Eeger - ½ pd med bøxel  
 1 dlr 1½ mk 6 s

Poffuell Ruudz Arffuinger ejer  
 i same gaard - 1 t: korn V. bøxl  
 Herforuden udj  
 Moe - ½ pd vden bøxl  
 i Gombnes - 1 sold uden bøx:  
 3½ mk 6 s.

#### Christoffer Horumb

Ibm ejendes - 1 t. Malt v. bøxel  
 herforuden ejer hannd  
 udj Vecherenn - ½ f: korn V. bøx:  
 18 s

Niels Suendtzrud ejer och bruger  
Ibm - 8 lispd med bøxell

Søffrenn Biørnstad, ejendes i  
Wecherenn - 3 sold kornn med bøxel  
4½ mk

Poffuell Burud ejer och bruger  
i samme gaard - 1 schipd med bøxel  
herforuden ejendes  
i Aamodt po Modum - 1½ Lb. wdenn bøxell  
11½ s

Niels Moe, ejendes och brugendes  
Ibm - 16 Lispd vden bøxl  
herforuden  
i Leehne - 7 Lispd Vden bøxel  
½ dr 3 s

Gulbrand Wiig, ejendes  
Ibm - 1½ pd 4 lb m: bøxl

Mathias Sas paa Hellelannd  
Ibm eigendis - 2½ pd med bøxl  
herforuden i  
Mellumhoug - 3½ Lpd vden bøxl  
i Bergen och Kittelsrud - ½ pd med bøxl  
i Aasterud - 1 f' vden bøxl  
1 dlr 1½ mk 1½ s

Summarum Bedrager Odells-  
schatten sig Vdaff Hoele Sogenn

Beløber  
Som giffuis Odelsschatt  
wdaff  
Thunge - 16 schipd ½ f: 2 setgr  
Kalfschind - 27.  
Wiisre och leeding - 4 s

Pendinge - 26 Rdlr 2½ s

Dette forskreffne att were et rigtigt och ret Mandtalls Register,  
paa ald dend Odelschadt, aff Allmuffuenn Wdj Ringeriige och  
Hallingdallenns Foegderie :/ effter deris goedztis Angiffuelse :/,  
Wnderdanist Contribuerit och ehrlagt er, som forskreffuidt  
Staar, Det widner Hans Nielsenn, Ko: ma: Foget offuer  
bemelte Fogderie, med wndertrycht Zignette, hoes sit naffnn, med  
egenn hands tegnelse, Actum Aggershuus schriffuerstuffue  
dennd 24 Septembris 1653

*Hans Nielsøn  
m. m.*

Ole E. Yttri:

### Holes kirkebøker 1720 – 1722

Her fortsetter vi med avskriften av Holes kirkebøker, der de første fire årene kom i Hringariki nr 2 for 2008. Denne gangen fortsetter vi med tre nye årganger, 1720-1722. Avskriften er opprinnelig gjort for flere år siden, men er i den senere tid korrekturlest mot de avfotograferte kirkebøkene på nettet. På samme måte som ved forrige avskrift er rubrikkene for trolovelse og vielse i kirkeboka slått sammen til et dokument. Når det gjelder dåp, er dato for morens introduksjon i kirken ført opp i fadderrubrikken. På det viset er det fanget opp steder hvor kirkeboka har forskjell i navn ved dåp og introduksjon.

Takk til Sten Høyendahl for gode og konstruktive tolkningsforslag på noen problematiske oppføringer.

### Skriftmål i Hole.

<u>Tidspunkt</u>	<u>Navn</u>	<u>Sak</u>
1720, 6 Søndag etter Paaske	Hans Petersøn	
1720, 1 Søndag post Trin	Mathis Pofvelsøn	
1720, 1 Søndag post Trin	Angier Pedersdatter	udlegger barnevader Hans Petersøn ægtemand
1720, Dom 20 post Trin	Ole Henricsøn	
1720, 26 november	Alf Pedersøn Sørum	
1720, Dom 1 Advent	Ingebor Pofveldsønn	
1721, Dom 3 post Epiph.	Karen Eriksdatter	angav for barnevader Povel Olsøn dragon fra Romerike
1721, 16 februar	Anne Johansdatter finne	udlegger til barnevader Ole Henrichsen
1721, 11 april	Rønnou Pedersdatter Børgen	udlegger til barnevader Oluf Guttormsen Næs Soldat
1721, dom 15 post trin	Rønnou Ottedsønn	Udlegger til barnevader Lars Nielsen Bierche
1721, dom 18 post trin	Gurie Karlsdatter	Udlegger til barnevader Gulbrand Jørgensen
1721, dom 20 post trin	Marthe Hansdatter	Udlegger til barnevader Lars Andersen
1721, dom 20 post trin	Gunild Imbretdsønn	Udlegger til barnevader Peder Olsen.
1721, Fest Omn Sankt	Peder Olsen	
1721, Dom 1 Advent	Jens Olsen	som hafer været fra Alterens Sakramente i 4 aar
1721, Dom 2 Advent	Lars Andersen	
1721, Dom 4 Advent	Gulbrand Jørgensen	
1722, dom 2 post Epiphan	Berthe Hansdatter	besovet af en Carl ved nafn Søren Pedersen tienendis paa Lysager
1722, dom 5 post trin	Eli Gulbrandsdatter	Udlegger til barnevader Hans Gulbrandsen
1722, dom 16 post trin	Eli Thomesdatter	Udlegger til barnevader Rasmus Biørnsen

Kirkebok over gifte i Hole.

<u>År</u>	<u>Trolovet</u>	<u>Viet</u>	<u>Han</u>	<u>Hun</u>	<u>Foreldre</u>	<u>Forlovere</u>
1720	10 febr	20 mars	Ifver Svendsøn Svendsrud	Lisbet Gulbrandsdatter		Lars Deli og Hans Jørgen Leene
1720	17 febr	13 juli	Thore Olsøn	Anne Larsdatter		Torger Burud og Anders Colbiørnrud
1720	22 febr		Arne Olson	Kari Olsdatter		Christen Stephensøn og Torger Burud
1720	13 mars	6 november	Eric Olsøn	Pernille Carlsdatter		Clemmit Berregaard og Christen Vesetrud
1720		5 april	Hans Mejer	Rebecca Valter	etter Kongel. bevilning brudeviede hjemme i huset	Henric Luth og Christen Moe
1720	18 mai	17 oktober	Engelbit Ellefsøn	Ingeri Olsdatter		Ole Opsal og Ole Sifversøn Hoven
1720		17 juli	Niels Gutormsøn Hafnor	Karen Christensdatter Helmen		
1720	Dom 11 post Trin, Bønsnes	9 november	Eric Olsøn	Helene Michelsdatter		Henric Luth og Eric Grefsrud
1720	12 oktober	9 november	Halfvor Enersøn	Berte Christensdatter		Joon Aasterud og Peder Stixrud
1720	12 oktober	27 nov 1721	Fingar Hansøn	Kirsti Engelbritsdatter		Henric Hollerud og Ouden Hellum fra Modum
1720	23 oktober	Dom 2 post Epiph 1721	Mons (Mogens) Larsøn	Lispet Hansdatter		Ole Borgen og Fridric Facher
1720	2 november		Ole Rolvsøn	Abigail Gutormsdatter		Ole Børgen og Ole Tollefsøn Gisvold
1720	Dom 1 Advent	6 januar 1721	Niels Pedersøn	Mari Olsdatter		Lars Deli og Engelbit Field
1721	5 januar	1 februar	Fendrick Peter Røder	Anne Gutormsdatter		Lieutenant Hans Mejer og Christen Christensøn Borre
1721	6 februar	6 mars	Anders Jonsen	Angier (trolov) / Ingier (vielse) Jonsdatter		Ole Hansøn Averøen og Haagen Ellingsøn
1721	5 april	23 okt	Rolv Olsøn	Maren Rolfsdatter Ruud		Fridrik Povelsøn Fætkier og Ole Tollefsøn Giesvold
1721	Die Viridium	Dom 21 post Trin	Abraham Pedersøn	Maren (Marie) Gulbrandsdatter		Mons. Michel Hansøn Wellermann og Gulbrand Olsøn Svarstad
1721	2 Paaskedag	30 okt	Ole Amundsøn	Ane Erichsdatter		Petter Søehoel og Christian Ullerøen
1721		19 april	Anders Christenson	Anne Clausdatter		Anders Olsøn og Johannes Svendsøn
1721	14 mai	27 august	Jacob Carlsen Soldat	Mari Fingardsdatter		Ole Biørgen og Ole Tollufsen Giesvold
1721	21 mai	8 nov	Rolf Hansen Soldat	Giertrud Hansdatter		Jon Aasterud og Lars Solum

1721	27 mai	3 desember	Rasmus Guldbransen	Gunnild Jonasdatter		Christen Moe og Ole Tollufsen Giesvold
1721	Kongebref	9 juni	Christen Aal	Christiane Christiansdatter Varberg		
1721	Dom 7 post Trinit	25 okt	Hans Pedersen	Eli Hansdatter		Poul Johansen og Poul Olsen
1721	Dom 11 post Trin		Hr. Hans Holmboe	Madame Karen St Hr. Hendrich Smiths		
1721	27 august	26 nov	Hans Halvorsen	Gunild Johansdatter		Friderich Fiecher og Ingebret Field
1721	30 sept	4 nov	Niels Pedersen	Ingri Jensdatter		Christen Moe og Torsten Bye
1721	Dom 17 post Trinit	10 januar 1722	Ole Hendrichsen	Marie Thomesdatter		Ole Olsen Gjesvold og Poul Knudsen
1721	Dom 18 post Trinit	Fev 3 Nativ	Poul Gundersen	Berthe Andersdatter		Mads Sørum, Christopher Sørum
1721	22 okt	25 nov	Gulbrand Gulbrandsen	Kirstie Gulbrandsdatter		Michel Hansen Wellermann og Johannes Field
1721	30 okt	18 mars 1722	Isach Hendrichsen	Lisbet Monsdatter		Svend Giesvold og Poul Giesvold
1721	5 november	27 nov	Christopher Jensen	Berthe Johansdatter		Hiert Holtz og Christen Moe
1721	Dom 2 Advent	Fev 2 Nativ	Thalack Guldbransen	Karen Olsdatter		Peder Larsen og Lars Gile
1722	2 januar	31 januar	Gulbrand Jørgensen	Boel Jensdatter		Joen Wiig og Haagen Ruud
1722	Dom 2 post Epiphan	8 april	Hendrich Guulsen	Berthe Olsdatter		Lieutnant Mejer og Anders Stadium
1722	26 jan	12 febr	Ole Pedersen	Cathrine Helvig Brinch		Hans Berrig og Mads Sørum
1722	2 mars	17 okt	Thore Jensen	Anne Torgersdatter		Jon Røsholmen og Haagen Hønnekilden
1722	Kongebref	17 mars	Søren Jensen Essendrup	Paulina Holst		Ole Willumsen og Leerberg
1722	(20) ? mars		Johannes Hendrichsen	Gunild Nilsdatter		Anders Pedersen, Abraham Moe
1722	Fest Ann Mar	23 juli	Halvor Rasmussen	Ane Svendsdatter		Ole Tollefsen Giesvold og Ole Rolfsen
1722	10 april		Bent Nielsen	Sidsel Johansdatter		
1722	Dom 3 post Trin	8 (?) des	Christopher Halvorsen Hof	Eli Andersdatter Biørnstad		Erich Jacobsen Knestand (!) og Ifver Alme
1722	23 juni	18 nov	Christen Andersen Fielstad (trolov) / Elstangen (vielse)	Aase Nielsdatter		Anders Gomnæs og Elen Field
1722	23 juni	17 sept	Rolf Christensen	Marthe Rejersdatter		Lars Solum og Jon Aasterud

1722	27 juni	31 (?) nov	Niels Pedersen Opsal	Berthe Endresdatter (trolov) / Enersdatter (vielse)		Mathis Alfsen og Rasmus Skræder
1722	Dom 9 post Trin	21 nov	Imbret / Embret Pedersen	Kari Bersvendsdatter		Poul Dragon og Hans Nielsen
1722	19 sept	29 des	Ole Olsen Nacherud	Helle Gundersdatter		Erich Grefsrud og Torgier Burud
1722	17 okt	19 nov	Michel Poulsen	Boel Olsdatter		Mads Sørum og Jørgen Moe
1722	Dom 20 post Trin	19 jan 1723	Peder Andersen	Dordie Nielsdatter		
1722	Dom 25 post Trin	29 april 1723	Lars Andersen	Boel Imbrets datter		Baal Andersen og Even Dignæs
1722	10 (?) des	23 jan 1723	Niels Hansen	Berthe Hansdatter		Lars Polsen og Niels Pedersen

### Kirkebok over døpte i Hole.

År	Dato	Kirke-høytid	Født	Fornavn	Foreldre	Faddere el. andre kommentarer
1720		H 3 Konger		Isac	Berent Svensøn	Dom Invocavit: Introdusert Berent Svendsøns hustrue
1720	17 jan			Hans	Anders Biørnstad	Dom Invocavit: Introdusert Anders Biørnstad hustrue
1720		Dom Septaugesima		Marthe	Tore Biørnsøn	Dom Judica: Introdusert Tore Biørnsøns hustrue
1720		Dom Septaugesima		Marthe	Ifver Midthoug	Dom Latare: Introdusert Ifver Midthougs hustrue
1720		Dom Septuagesima				Introdusert Engelbrit Soneruds hustrue
1720	Bønsnes	Fastelavnssøndag		Kari	Lars Joonsøn Svendsrud	Fest Annun ciationis: Introdusert Lars Joónsøns hustrue
1720	14 febr			Hans	Haagen Jørgensøn Gomnæs	Fest Annun ciationis: Introdusert Haagen Gomnæs hustrue
1720		Dom Invocavit		Jøran	Anders Baarsøn	2 Paaskedag: Introdusert Anders Baarsøns hustrue
1720		Dom Invocavit		Angier	Peder Jacobsøn	Fest Annun ciationis: Introdusert Peder Jacobsøns hustrue
1720		Dom Judica		Guri	Eric Grefsrud	2 Pinsedag: Introdusert Eric Grefsruds hustrue
1720		Dom Palmar		Eli	Engelbrit Guulsøn	Dom 4 post Trinitatis: Introdusert Ingelbrit Guulsøns hustrue
1720		Langfredag		Lispet	Baar Hundstad	5 Søndag efter Paaske: Introdusert Baar Hunstads qvinde
1720		1 Søndag efter paaske		Ragnil, uægte	Angier Pedersdatter, barnefader udlegges Hans Petersøn ægtemand	
1720		Almindelig bededag		Kari	Mads Stephensøn	St.Hans Dag: Introdusert Mads Stephensøns hustrue
1720		5 Søndag efter Paaske		Hans	Peder Torgersøn	1 Søndag post Trin: Introdusert Peder Torgersøns hustrue
1720		5 søndag efter Paaske		Anne	Knud Fiolsrud	Dom 4 post Trinitatis: Introdusert Knud Fiolsruds hustrue
1720		5 Søndag efter Paaske		Ingebor	Peder Tostensøn	Maria Besøgelsesdag: Introdusert Peder Tostensøns fæste qvinde

1720						5 Søndag efter Paaske: Introdusert Jørgen Moes hustrue
1720						3 Pinsedag: Introdusert Ole Larsøn Hunstads hustrue
1720	1 Søndag post Trin	Jøran	Rasmus Steenersøn	Dom 6 post Trin: Introdusert Rasmus Steenersøns hustrue		
1720	1 Søndag post Trin	Lispet, tvilling	Gulbrand Burud	Fest Michael: Introdusert Gulbrand Buruds hustrue		
1720	1 Søndag post Trin	Boel, tvilling	Gulbrand Burud			
1720	Dom 2 post Trinit	Jørgen	Sifver Carlsøn	Dom 10 post Trin: Introdusert Sifver Carlsøns hustrue		
1720	25 juli	Christen	Nils Domholt	Dom 12 post Trin: Introdusert Nils Domholtes hustrue		
1720	Dom 10 post Trin	Kari	Lars Solum	Dom 16 post Trin: Introdusert Lars Solums hustrue		
1720	Dom 11 post Trin, Bønsnes	Kirsti	Thore Olsøn Nacherud	Dom 16 post Trin: Introdusert Tore Nacheruds hustrue		
1720	Dom 13 post Trinitatis	Jens	Hans Jensøn Hurum	Fest Michael: Introdusert Hans Jensøn Hurums hustrue		
1720	Dom 13 post Trinitatis	Mads	Anders Poufsøn Krogsund	Fest Michael: Introdusert Anders Pofvelsøn Krogsunds hustrue		
1720	Dom 13 post Trinitatis	Ragnil	Christopher Dalen	Dom 16 post Trin: Introdusert Christopher Dalens hustrue		
1720	Dom 13 post Trinitatis	Kari	Nils Alfsøn Hurum	Dom 19 post Trin: Introdusert Nils Alfsøns hustrue		
1720	Dom 14 post Trin	Helene	Peder Moe	Fest Michael: Introdusert Peder Moes hustrue		
1720	Dom 16 post Trin	Ragnil	Ole Tollefson Giesvold	Dom 20 post Trin: Introdusert Ole Tollefsons hustrue		
1720	Dom 16 post Trin	Ole, uægte	Ingebor Pofvelsdatter. Faderen udlagt Alf Sørum.			
1720	Dom 19 post Trin	Barbro	Gulbrand Møller	14 november: Introdusert Gulbrand Møllers hustrue		
1720	Dom 19 post Trin	Anne	Henric Hengsle	Dom 25 post Trin: Introdusert Henric Hengsles hustrue		
1720	Dom 20 post Trin	Johanne	Joon Røsholmen	Dom 1 Advent: Introdusert Joon Røsholmens hustrue		
1720	Dom 21 post Trin	Ole	Gulbrand Olsøn Smella	Dom 1 Advent: Introdusert Gulbrand Olsøn Smellas hustrue		
1720	Dom 21 post Trin	Anders	Niels Gundersøn	Dom 1 Advent: Introdusert Niels Gundersøns hustrue		
1720	Dom 21 post Trin	Halfvor	Anders Trygsle	Dom 25 post Trin: Introdusert Anders Trygsles hustru		
1720	Dom 21 post Trin	Anders	Amund Moesengen	Dom 26 post Trin: Introdusert Amund Moesengens hustrue		
1720	23 okt	Bent	Mathis Domholt	Dom 26 post Trin: Introdusert Mathis Domholts hustrue		
1720	23 søndag post Trin	Ragnil	Anders Olsøn Stadium			
1720	9 nov	Gulbrand	Ifver Svendsrud			
1720	24 Søndag efter Trin	Eli	Børger Rytterager			
1720	24 Søndag efter Trin	Maria	Lars Deeli			
1720	24 Søndag efter Trin	Mari	Pofvel Dragun			
1720	25 Søndag post Trin	Sibella	Guul Guulsson Opsal	25 mars 1721: Introdusert Guul Opsahls qvinde		
1720	25 Søndag post Trin	Malene	Niels Henrichsøn			

1720		2 juledag		Lisbet	Thore Jørgensøn	3 februar 1721: Introdusert Tore Jørgensøns Qvinde
1721	13 jan			Marthe, uægte	Rønnou Pedersdatter, barnefader udlegges Ole Guttormsen Nes, soldat	
1721		Dom 2 post Epiph		Peder	Guldbrand Afdal	1 søndag i faste: Introdusert Gulbrand Afdals qvinde
1721		Dom 3 post Epiph		Tolina	Ole Kløvigen	1 søndag i faste: Introdusert Olle Kløvigens qvinde
1721		Dom 3 post Epiph		Ambør	Christopher Sørum	2 søndag i faste: Introdusert Christopher Sørenson Sørums qvinde
1721	3 febr			Siufver	Ole Syversen Haaf vind	5 mars: Introdusert Ole Sifversen Hofvinds qvinde
1721	6 febr			Niels, uægte	Kari Erichsdatter	
1721	9 febr			Giertru	En fattig qvinde	
1721	9 febr					Introdusert Niels Guttormsens qvinde
1721	16 febr			Peder	Peder Nielsen	
1721	23 febr			Tolef	Ifver Olsøn Mitthoug	23 mars: Introdusert Ifver Midthofs qvinde
1721		1 søndag i faste		Hans Jacob	Leutnant Hans Mejer	6 april: Introdusert Leuitnant Mejers kieriste
1721	5 mars			Elisabeth	Erich Olsøn paa Tyrstrand	3 Pent: Introdusert Erich Olsens qvinde
1721	5 mars			Sirij	Erich Hunstad	6 april: Introdusert Erich Hunstads qvinde
1721	23 mars			Svend	Anders Kolbiørnrud	Dom Jubilate: Introdusert Anders Colbiørnsruds kone
1721	23 mars					Introdusert Niels Pedersen Piaackeruds qvinde
1721	25 mars			Amon	Ole Buru	Dom Exaudi: Introduserte Ole Burues qvinde
1721		Dominica Judica		Claus, hemmedøbt	Jørgen Moe	Dom Jubilate: Introdusert Jørgen Moes kone
1721	6 april			Augustinus	Hermand Friedrichsøn Fejeren	Dom Jubilate: Hermand Fejerens kone
1721		Dom Micericord		Hans	Joen Wiig	2 Pentecost: Introdusert Jon Wigs qvinde
1721		Dom Micericord		Christian	Ole Benndtsøn	Dom 1 post Trinit: Introdusert Ole Bentsens qvinde
1721		Dom Jubilate		Sara	Gulbrand Hansen Hurum	Dom Rogate: Introdusert Gulbrand Hansøn Hurums qvinde
1721		Dom Rogate		Kirstie	Hans Jørgensøn	Dom Trinitat: Introdusert Hans Jørgensens qvinde
1721	29 mai			Johannes	en qvinde som løb omkring for at søge hendes føde. Hendis nafn er Gunild Andersdatter foregiver at hendes mand er soldat ved de gevorbne	
1721		2 Pentecost		Dordie	Christen Løchen	Dom 4 post Trinit: Introdusert Christen Løchens qvinde
1721		2 Pentecost		Olo	Ingebret Schou	Dom 4 post Trinit: Intodusert Ingebret Schougs qvinde
1721		2 Pentecost				Introdusert Niels Domholts qvinde
1721		Dom trinitat		Berte	Ole Nielsen Bachen	Dom 5 post Trinit: Introdusert Ole Nielsens qvinde

1721		Dom 1 post Trinitat		Maria	Ole Larsen Hunstad	Dom 5 post Trinit: Introdusert Ole Hunstads qvinde
1721		St. Hans Dag		Marie	Anders Børnstad	Dom 8 post Trinit: Introdusert Anders Børnstsads qvinde
1721		Dom 3 post Trinit		Harald	Hendrich Piochen	Dom 9 post Trinit: Introdusert Henrich Piochens qvinde
1721		Dom 3 post Trinit		Halvor	Johannes Braaten	Dom 9 post Trinit: Introdusert Johannes Braatens qvinde
1721	5 juli			Anne	Christen Steffensen	Dom 8 post Trinit: Introdusert Christen Steffensens qvinde
1721		Dom 4 post Trinit		Pernelle	Fingard Jobech	Dom 14 post Trinit: Introdusert Fingar Hansens qvinde
1721		Dom 5 post Trinit		Mari	Christian Ullerøen	Dom 11 post Trinit: Introdusert Christian Ullerens qvinde
1721		Dom 5 post Trinit		Hans	Christopher Sonerud	Dom 9 post Trinit: Introdusert Ingebreth Sonneruds qvinde NB! Forskjellig farsnavn ved dåp og intro! NB!
1721		Dom 7 post Trinit		Hendrich, uægte	Rønnou Ottesdatter, ud-legger til barnefar Lars Nielsen Bierche, soldat	
1721		Dom 8 post Trinit		Petter	Hans Pettersen	Dom 12 post Trinit: Introdusert Hans Pettersens qvinde
1721		Dom 8 post Trinit		Schiull	Anders Jonsen	Dom 12 post Trinit: Introdusert Anders Jonsens qvinde
1721		Dom 11 post Trinit		Rolf	Ole Ellefsen	Dom 17 post Trinit: Introdusert Ole Ellefsens qvinde
1721		Dom 11 post Trinit		Marthe	Christen Ifversen	Dom 18 post Trinit: Introdusert Christen Ifversens qvinde
1721		Dom 14 post Trinit		Marthe	Anders Olsen	Dom 18 post Trinit: Introdusert Anders Olsens qvinde
1721		Dom 14 post Trinit		Eli, uægte	Marthe Hansdatter. Udlegger til barnevader Lars Andersen	
1721		Dom 15 post Trinit		Anne	Jon Olsen	Fest Omn Sankt: Introdusert Ole Jonsens qvinde NB! Motsatt fornavn og farsnavn ved dåp og intro! NB!
1721		Dom 16 post Trinit		Rolf	Ole Røssegården	Dom 21 post Trinit: Ole Røssegårdens qvinde
1721		Dom 16 post Trinit				Introdusert Jens Sørums qvinde
1721		Fest Michaelis		Marthe	Ole Tharaldsen Hovi	Dom 24 post Trinit: Introdusert Ole Tharaldsen Hovis qvinde
1721		Dom 19 post Trinit		Ingeborre, uægte	Gurie Karlsdatter, udlegger til barnevader Gulbrand Jørgensen	
1721		Dom 20 post Trinit		Niels	Ifver Ellefsen Mos eje	Dom 2 Advent: Introdusert Ifver Ellefsens k
1721		Dom 21 post Trinit		Jon	..... Bye	Dom 2 Advent: Introdusert Anders Byes k
1721		Dom 22 post Trinit		Truls	Hans Møller	Dom 3 Advent: Introdusert Hans Miøllers qvinde
1721		Dom 23 post Trinit		Ole	Peder Torgersen	Dom 3 Advent: Introdusert Peder Torgersens qvinde
1721		Dom 23 post Trinit		Eli	Christian Pedersen	
1721		Dom 24 post Trinit		Poul	Anders Trygsle	Fev 2 Nativ: Introdusert Anders Trøglers qvinde
1721		Dom 24 post Trinit		Oluf	Christopher Scharfelle	13 januar 1722: Introdusert Christopher Scharhellens qvinde
1721		Dom 1 Advent		Dordie	Niels Pedersen Elstua	Fev 3 Nativ: Introdusert Niels Pedersen Elstøens qvinde
1721		Dom 2 Advent		Anne	Hans Pedersen Frongøen	Dom post N. A. 1722: Introd Hans Pedersen Frognøens qvinde

1721		Dom 2 Advent		Peder og Eli, tvillinger	Lisbet Guulsdatter Hejeren. Udlegger til barnefader Lars Andersen på Furi (??)	
1721		Dom 3 Advent		Christen	Mads Kogsrud	13 januar 1722: Introdusert Mads Kogsruds qvinde
1721		Dom 3 Advent		Peder	Alf Sønsterud	Dom 1 post Epiphan 1722: Introdusert Alf Sønsteruds qvinde
1721		Fev 2 Nativ		Erich	Peder Erichsen Udøen	Fest Purification 1722: Introdusert Peder Erichsen Udøens qvinde
1721		Fev 3 Nativ		Ole	Niels Pedersen Froju	Dom Septuages 1722: Introdusert Peder Froujus qvinde NB! Motsatt fornavn og farsnavn ved dåp og intro! NB!
1722		Fest Epiphan		Gubiør	Lars Andersen Fejernstøen	Dom Reminiscere: Introdusert Lars Støens qvinde
1722	13 jan			Jens	Peder Moe	Dom Sexages: Introdusert Peder Moes qvinde
1722	13 jan			Eli	Abraham Pedersen	Fastelavnssøndag: Introdusert Abraham Moes qvinde
1722		Dom 2 post Epiphan		Guner	Christopher Sørum	Fastelavnssøndag: Introdusert Christopher Sørums qvinde
1722		Dom 3 post Epiphan		Gulbrand	Thalack Gulbrandsen	Dom Reminiscere: Thalack Gulbrandsens qvinde
1722		Fest Purification		Anders	Christopher Jensen Houg	Dom Reminiscere: Introdusert Christopher Schierdalens qvinde
1722	12 febr				Hendrich Veholdt	
1722	12 febr			Marthe	Gulbrand Svarstad	Dom Latare: Introdusert Gulbrand Svarstads qvinde
1722	12 febr			Ole, uægte	Gunhild Imbretsdatter	
1722	13 febr			Imbret	Svend Giesvold	Dom Judica: Introdusert Svend Giesvolds qvinde
1722		Fastelavnssøndag		Tabitha Christiana	Anders Christensen	Dom Judica: Introdusert Anders Christensens kone
1722		Dom Reminiscere		Eli	Christian Christensen	Dom Exaudi: Introdusert Christian Christensens qvinde
1722		Dom Reminiscere		Jens	Biørn Maltersen	3 april: Introdusert Biørn Maltesens qvinde
1722	2 mars			Jesper	Lars Jespersen	
1722		Dom oculi		Lars	Anders Gumnaas	23 april: Introdusert Anders Haraldsen Gumnaas (qvinde)
1722		Dom oculi		Hendrich	Ole Hendrichsen	Dom Exaudi: Introdusert Ole Hendrichsens qvinde
1722	11 mars			Anbiør	Haagen Gumnaas	Dom Misericord: Introdusert Haagen Gumnaas (qvinde)
1722		Dom Judica		Petronella	Anne Sl Petter Rødders	Dom Jubilate: Introdusert Anne Sl. Petter Rødders
1722		Fest Ann Mar		Anders	Rolf Berggarden	Dom Cantate: Introdusert Rolf Berggaardens qvinde
1722		Dom Palm		Ellef	Christen Nielsen	Dom Cantate: Introdusert Christen Nielsens qvinde
1722		Dom Palm		Torchild	Christen Myrstuen	Dom Cantate: Introdusert Christen Myrstuens qvinde
1722		Dom Palm		Anne	Peder Stigsrud	Dom Cantate: Introdusert Peder Sticksruds qvinde
1722		Dom Virid		Halvor	Anders Skrangedalen	
1722		Dom Virid				Introdusert Christopher Ruuds qvinde

1722	3 april			Mari	Eli Gulbrandsdatter. Udlegger til barnefader Hans Gulbrandsen Hurum	
1722		Dom 1 post Pasche		Kari	Berent Svendsen	13 mai: Introdusert Berent Svendsens qvinde
1722		Dom Misericord		Hans	Hans Hurum	Dom Exaudi: Introdusert Hans Hurums qvinde
1722	23 april			Torgier	Ole Amundsen	Dom Exaudi: Introdusert Ole Amundsen's qvinde
1722		Dom Jubilate		Gjøran	Jacob Karlsen	Dom Trinit: Introdusert Jakob Karlens qvinde
1722	1 mai					Introdusert Niels Domholts qvinde
1722		Dom Cantate		Mari	Hans Jørgen Leene	Dom 1 post Trin: Introdusert Hans Leenes qvinde
1722		Dom Cantate		Emerentze	Hendrich Guulsen	Dom 2 post Trin: Introdusert Hendrich Guulsens qvinde
1722		Dom Cantate		Agnete	Guul Opsal	Dom 20 post Trin: Introdusert Guul Opsals qvinde
1722		Dom Cantate		Guul	Siri Braaten. Udlegger til barnefader Ole Guulsen.	
1722		Dom Exaudi		Gurie	Gulbrand Jørgensen	Dom 4 post Trin: Introdusert Gulbrand Jørgensens qvinde
1722		Fev 2 Pentecost		Kari	Anders Mathisen	Fest Mar. Visit: Introdusert Anders Mathisens qvinde
1722		Fev 2 Pentecost		Michel	Lars Svenscke	
1722		Dom 1 post Trin		Ole	Niels Hendrichsen	Dom 6 post Trin: Introdusert Niels Hendrichsens qvinde
1722		Dom 2 post Trin		Gunild	Hans Jensen	Dom 7 post Trin: Introdusert Hans Jensens qvinde
1722		Dom 3 post Trin		Jens	Anders Stadium	Dom 7 post Trin: Introdusert Anders Stadiums qvinde
1722		Dom 3 post Trin		Jens	Mons Griserud	Dom 11 post Trin: Introdusert Mons Griseruds qvinde
1722		Fest Mar. Visit			Amund Field	
1722	8 juli			Eli	Hans Ottesen	Dom 11 post Trin: Introdusert Hans Ottesens qvinde
1722		Dom 6 post Trin		Hans	Ole Løchen	Dom 10 post Trin: Introdusert Ole Løchens qvinde
1722		Dom 7 post Trin		Gutterm	Hans Svendsen	Dom 11 post Trin: Introdusert Hans Svendsens qvinde
1722		Dom 7 post Trin		Anbiør	Rolf Gommæs	Dom 12 post Trin: Introdusert Rolf Gommæs qvinde
1722		Dom 10 post Trin		Eli	Hans Halvorsen	Dom 14 post Trin: Introdusert Hans Halvorsens qvinde
1722		Dom 11 post Trin		Abraham	Peder Jacobsen	Dom 14 post Trin: Introdusert Peder Jacobsens qvinde
1722		Dom 11 post Trin				Introdusert Erich Nyhuuses qvinde
1722		Dom 12 post Trin				Introdusert Gulbrand Møllers qvinde
1722		Dom 14 post Trin		Svend	Jens Sørum	Dom 20 post Trin: Introdusert Jens Sørums qvinde
1722		Dom 16 post Trin		Ole	Thore Biørnsen	Dom 25 post Trin: Introdusert Thore Hots qvinde
1722		Dom 17 post Trin		Niels	Ellef Pedersen	Dom 25 post Trin: Introdusert Ellef Ifversens qvinde fra Lere (?) – NB! Forskjellig farsnavn Pedersen – Iversen ved dåp og intro! NB!
1722		Dom 17 post Trin		Mari	Hendrich Rejersen	Dom 23 post Trin: Introdusert Hendrich Rejersens qvinde
1722		Dom 17 post Trin		Ole	Anders Colbiørnsrud	Dom 24 post Trin: Introdusert Anders Kolbjørnsruds qvinde

1722		Dom 18 post Trin		Cari, uægte	Eli Thomesdatter. Udlegger til barnefader Rasmus Biørnsen.	
1722	17 okt			Bastian	Niels Hafnor	Dom 24 post Trin: Introdusert Niels Hafnors qvinde
1722		Dom 20 post Trin		Kari	Rolv Christensen Vesetrud	
1722		Dom 20 post Trin				Introdusert Niels Hurums qvinde
1722		Dom 23 post trin		Marthe	Marthe Olsdatter. Udlegger Mickel Johansen.	
1722		Dom 1 Advent		Lars	Mads Aasterud	Dom 1 post Epiph 1723: Introdusert Mads Aasteruds qvinde
1722		Dom 1 Advent		Kari	Mickel Polsen	
1722		Dom 2 Advent		Jens	Thore Jensen	Dom 1 post Epiph 1723: Introdusert Thore Jensens qvinde
1722		Dom 2 Advent		Kari	Ifver Soelberg	Dom 1 post Epiph 1723: Introdusert Ifver Solbergs qvinde
1722		Dom 3 Advent		Ane Marie	Christen Moe	Dom 1 post Epiph 1723: Introdusert Christen Moes kone
1722		Fev 2 Nativ		Anders	Anders Hurum	Dom Invocavit 1723: Introdusert Anders Baalsen Hurums qvinde
1722	30 des			Ole	Ole Skjulsen Hovi	Dom Sexages 1723: Introdusert Ole Skjulsen Hovis qvinde

### Kirkebok over gravlagte i Hole.

År	Dato	Høytid	Død	Navn og stilling	Alder
1720	8 jan			en fattig qvinde fra Norderhoug, død hos Arne Gomnes	63 aar
1720	20 jan			Bent Jobec	88 aar
1720	15 mars			Ragnil Aasterud	90 aar
1720	15 mars			Engelbrit Olsøns dødfødte barn	
1720	16 mars			Halvor Gregorisøn	78 aar
1720	16 mars			Christopher Sørensøns barn Søren	16 uger
1720		Fest Annunciationis		Jørgen Moes hjemmedøpte Lispet	3 dager
1720		1 Søndag efter Paaske		Berent Svendsøns barn Isac	14 uger 4 dager
1720	11 april			Peder Madsøn Frønøen	54 aar 2 mnd
1720	17 april			Ole Torgersøns barn Hans	1 aar ringere 9 uger
1720	18 april			Jacob Jacobsøn Walther	37 aar 8 mnd og nogle dage
1720	21 april			Hans Olsøn Hoth	85 aar
1720		4 Søndag efter Paaske		Mons Larsøns qvinde Anne Pedersdatter	60 aar

1720		5 Søndag efter Paaske		Een fattig qvinde an(?) kom til Meenigheten at betle, og er ført Syg ind fra Steen og til Haagen Ruud, hvor (?) hun bodde, hendis nafn og alder er ubekjændt	
1720		5 Søndag efter Paaske		Ifver Midthougs barn Marthe	14 uger
1720	6 mai			Gunder Christensøn Ruud	58 aar ringere 3 mnd
1720	14 mai			Juul Gundersøn Ruud	19 aar 5 mnd 3 dager
1720	14 mai			Eli Ifversdatter Midthoug	3 aar ringere 5 uger
1720	14 mai			Ole Larsøn Hundstads dødfødte barn	
1720	16 mai			Arne Olsøn Nackerud, omkom Christi Himmelfartsdag på fjorden	36 aar
1720	16 mai			Karen Olsdatter Midthoug, omkom Christi Himmelfartsdag på fjorden	
1720	16 mai			Pofvel Torgersøn Burud, omkom Christi Himmelfartsdag på fjorden	
1720	16 mai			Lars Joonsøn Svendsrud, omkom Christi Himmelfartsdag på fjorden	26 aar
1720	16 mai			Berte Haafversdatter, omkom Christi Himmelfartsdag på fjorden	24 aar
1720	16 mai			Arne Semmingssøn, omkom Christi Himmelfartsdag på fjorden	23 ½ aar
1720	16 mai			Nils Sifversøn Kolkind, omkom Christi Himmelfartsdag på fjorden	25 aar 2 mnd
1720	30 mai			Torger Asbiørnsøn	60 aar
1720		1 Søndag post Trin		Lars Jensøns hustru Gunnild Svendsdatter	33 aar 3 uger
1720	15 juni			Torkild Olsøns hustru Edel Malene Walther	57 aar mindre 2 mnd
1720		Dom 4 post Trinitatis		Jørgen Guldbbrandsøns qvinde Ingebor Joonsdatter	68 aar
1720	28 juni			Claus Baarsøn Hunstad	84 aar 2 mnd
1720	13 aug			Magnil Pofvelsdatter	86 aar
1720	15 aug			Nils Domholts barn Christen	
1720	19 aug			Ole Nacheruds hustru Ragnil Alvsdatter	30 ? aar 4 mnd
1720	19 aug			tillige hendis barn som er hjemmedøbt kaldet Eli	2 dager
1720	4 sept			Peder Torgersøns barn Hans	4 mnd og nogle dage
1720	21 sept			Fridrich Dalens qvinde Eli	80 aar
1720	3 okt			Ole Andersøn Skou	75 ½ aar
1720	17 okt			Ole Nacheruds søn Ole Olsøn	4 aar og 4 uger
1720	25 okt			Anne Gundersdatter	50 aar
1720	25 okt			en ung dreng, Ifver Jensen	13 aar
1720	28 okt			Olle Olsøn paa Bønsnes eje	88 aar

1720	31 okt			Gonnor Olsdatter Vesetrud	76 aar
1720	5 nov			Anders Trygsles barn Halfvor	3 uger
1720	18 Xbr			Povel Krogssund	68 aar
1720	18 Xbr			Sl Hr. Henrich Hansøn Smith	42 aar 4 mnd
1721	11 jan			Niels Guttormsens dødfødte drengebarn	
1721	3 februar			Peder Tronsøn Bierche	75 aar 1 mnd 5 dg
1721	16 februar			Christopher Sørensøn Sørums barn Ambør	18 dager
1721		1 søndag i faste		Olle Siiversen Haavinds barn ved navn Sifver	3 uger
1721		1 søndag i faste		Hans Christensen Møllers barn ved navn Truls	1 aar 14 uger
1721	6 mars			Eli Knudsdaetter Jestvald	83 aar 4 mnd
1721	12 mars			Ingeborg Gundersdatter Wiig	88 aar
1721	29 mars			Henrik Haagensøn Ullerøen	66 aar
1721	11 april	2 Paaskedag		Kirsten Nielsdatter	20 aar
1721	26 april			Aase Finsdatter	88 aar
1721		Dom Jubilate		Niels Domholts barn ved navn Niels	
1721	10 mai			Anna Pedersdatter	83 aar 1 mnd 5 dager
1721	17 mai			Ifver Thomesen	35 aar 3 uger
1721		Dom Exaudi		Kirsti Hansdatter	11 dager
1721	30 mai			Gurie Gregoriusdatter	69 aar
1721	17 juni			Ole Olufsen	60 aar
1721		Dom 2 post Trinit		Kirstie Olsdatter	88 aar
1721	30 juni			Juul Rolfsen Ruusødegaard	28 aar
1721	30 juni			Live Pedersdatter	1 ½ aar
1721	5 juli			Erich Monsen Leene	58 aar
1721		Dom 4 post Trin		Dordi Jonsdatter Røsholmen	9 aar 10 uger
1721	7 juli			Margreta Wellermann Sl. Hr. Christopher Gram	70 aar 4 mnd 2 dager
1721	8 juli			Christopher Christophersen	18 aar
1721	16 juli			Sidsele Catharina Christiansdatter Warberg	18 aar 3 mnd 16 dager
1721		Dom 7 post Trin		Malene Nielsdatter	6 mnd 10 uger
1721		Dom 11 post Trin		Torsten Svendsrud	74 aar
1721		Dom 15 post Trinit		Svend Christensen Nyhuus	78 aar
1721	30 sept			Kirstie Amundsdatter	3 aar 10 ug 2 dg
1721		Dom 1 Advent		Hendrich Simensen	58 aar
1721		Dom 2 Advent		Christian Christiansen	
1721		Dom 4 Advent		Marthe Johansdatter	31 aar

1722	13 febr			Fendrich Petter Rødder	35 aar
1722		Dom oculi		Anders Andersen	95 aar 2 mnd 3 dager
1722		Dom oculi		Mari Udvigen	82 aar
1722		Dom oculi		Jens Pedersen	11 d
1722		Dom oculi		Ole Pedersen	3 M
1722	18 mars			Nils Domholts barn	
1722	8 april			Torchild Olsen Hønen	63 aar 7 dager
1722	16 april			Gunild Hendrichsdatter	98 aar
1722	1 mai			Gulou Ifversdatter	99 aar
1722	13 mai			Martha Pedersdatter	51 aar 2 mnd 3 dager
1722	22 mai			Anne	
1722	6 juni			Søren Jensen Essendrops søn Jens	
1722	15 juni			Thomas Gregerson	86 aar
1722	23 juni			Anders Christophersen	20 uger 6 dager
1722	11 juli			Eli Hansdatter	61 aar
1722		Dom 9 post Trin		Hans Pedersen	3 uger 4 dager
1722	17 sept			Ole Nielsen	39 uger
1722	2 okt			Anders Tharaldsen Hurum	97 aar
1722	2 okt			Giøran Olsdotter	83 aar
1722	2 okt			Ambiør Christensdatter	4 aar
1722	2 okt			Rolf Christensen	30 uger
1722	24 okt			Kirstie Jobeck	
1722	2 nov			Margete Mathis Domholts	30 aar
1722	18 nov			Anbiør Polsdatter	70 aar
1722	19 nov			Eli Andersdatter	½ aar
1722	8 (?) des			Poul Gulbrandsen	70 aar
1722	17 des			Peder Jacobsens barn Abraham	18 uger

## Ringerikinger på Moss

av Sten Høyendahl

Det norske samfunnet var fra annen halvdel av 1800-tallet i sterk endring. Mange ringerikinger flyttet til det nærliggende Kristiania og andre steder, men bare de færreste meldte fra til sognepresten når de reiste. Kirkebøkenes utflyttingsregister er derfor bare så som så, særlig rundt 1900. Med Digitalarkivets versjoner av folketellingene i 1865, 1875 (ikke komplett) og 1900 har vi imidlertid fått et arbeidsredskap med uendelige søkemuligheter. Vi kan for disse årene ta for oss en bestemt kommune og med et par tastetrykk få listet opp alle personer født på Ringerike.

En oversikt over Kristiania-familier med tilknytning til Ringerike ville være et enormt arbeid, om enn ikke uoverkommelig. Men om vi så på utflyttingen til en mindre by på Østlandet, for eksempel Moss? Ved hjelp av kirkebøker og det digitale tellingsmaterialet finner vi 24 familier på Moss på 1800-tallet med tilknytning til Ringerike. I tillegg kommer personer med kort opphold som tilfeldig befant seg i byen under tellingene. Kanskje vil noen på disse listene gjenfinne bortkomne slektninger.

Moss fikk status som by i 1720. I 1769 var det snaue 2400 som holdt til her, et tall som i 1801 var økt til 3100. I annen halvdel av 1800-tallet utviklet Moss seg til en typisk industriby, noe som medførte betydelig innflytting, og i 1900 var det 12 000 som bodde her. Vi skal ikke bla lenge i folketellingen 1900 før vi ser at et stort antall av innbyggerne i byen var født utenfor Østfold.

Nå hadde ringerikinger også tidligere hatt tilknytning til Moss. Ole Schjerdahl satset på en militær karriere og kom rundt 1730 til byen, der han holdt til i mange år. Han var sønn av lensmann Torkel Olsen på Hamnor i Hole, og stammet på morssiden fra slekten Walter. Men det er en annen historie.

Innflyttingslistene for Moss begynner i 1815. Den første ringeriking vi finner er gårdmannssønnen Hans Hansen Løkke (1. fam.) fra Ådalen, som i 1830 tok fatt her som skomakersvenn. Hattemakeren Henrik Sundby (2. fam.) fra Søre Sundby i Norderhov kom kort etter til byen og giftet seg, men var her bare noen få år. Hans Løkke hadde utvilsomt sendt bud hjem om at det var gode forhold for håndverkere i Moss, og vi ser at hans yngre bror Ole (3. fam.) to år senere kom hit for å begynne i skredderlære. Ytterligere to brødre, Peder (5. fam.) og Christoffer (7. fam.), ankom rundt 1840 og tok fatt som skomakersvenner. Mange mossinger må i 1830- og 1840-årene ha gått rundt med sko tilvirket av ådølinger.

Alle de fire brødrene brukte Løkke som slektsnavn. Hans og Ole gikk tidlig bort, men begge rakk å drive egen næring som henholdsvis skomakermester og skreddermester. Også broren Peder ble raskt skomakermester, mens det er mer uvisst med yngstebroren Christoffer. Før 1865 var de to gjenlevende brødrene flyttet til hovedstaden, der vi ser at Peder drev som skomaker på Grønland, mens Christoffer kalles arbeidsmann og hadde måttet gi opp skomakergjerningen.

De første ringerikingene på 1800-tallets Moss var altså håndverkersvenner som raskt ble mestere i faget. Når vi begynner å bruke det digitale tellingsmaterialet, finner vi snart spor blant byens bakere. Andreas Hagen (9. fam.) var født utenfor ekteskap på Gussgarden i Norderhov, men gikk gradene som bakersvenn, og fra 1860-årene satte han seg ned som

bakermester på Moss. Maren Lorentze Ridder (10. fam.) fra Hønefoss giftet seg med Carl Ferdinand Ehrmann fra Königsberg (nå Kaliningrad), som på 1860-tallet også drev her som bakermester. Elise Johansdatter (21. fam.), husmannsdatter fra Burud i Norderhov, var gift med bakersvennen Emil Hagen fra Elverum, som mot slutten av 1800-tallet bakte sitt brød hos navnebror og bakermester Andreas Hagen.

Flere høyt utdannede ringerikinger var på 1800-tallet innom Moss. Den 28-årige juristen Peder Hansen (4. fam.) fra Hønefoss slo seg ned her i 1837 som amtsfullmektig, og var her fortsatt i 1850-årene. Amtsfullmektig på Moss ble også Paul James Reinholdt Harald Gram (10. fam.), sorenskiversønn fra Ask i Norderhov. Han giftet seg her i 1842, og var her noen år før han ble sorenskriver på Hamar. Senere har vi Jesper Olaf Seip (20. fam.) fra Nærstad i Norderhov, som i 1890-årene ble politimester. Går vi litt inn på 1900-tallet, finner vi Johan Hansen Søhol (24. fam.) fra Hole. Han kom hit med sin familie i 1913 som lensmannsbetjent, og ble senere lensmann i Rygge og på Jeløya.

I midten av 1870-årene ble Smålensbanen anlagt, og mange arbeidssøkende strømmet til Moss. I 1875 finner vi Hans Pedersen (13. fam.) her som snekkerformann på jernbanen. Han var opprinnelig husmannssønn fra Averøya i Hole. Annette Andersen fra Hønefoss (17. fam.) var gift med en oppsynsmann på jernbanen, og den svenske ektemannen til Maren Kirstine Engebretsdatter (16. fam.) fra Hengsle i Norderhov var også i jernbanens tjeneste.

Mot slutten av 1800-tallet finner vi ringerikinger av alle samfunnslag på Moss. Det sies at de lengst nede på samfunnsstigen aldri flytter ut, men ingen regel uten unntak. Pernille Andreasdatter (13. fam.) fra Hårum i Hole var født utenfor ekteskap, og reiste bort fra en håpløs bakgrunn. Hun ble gift med husmannsgutten Hans Pedersen fra Averøya, som vi allerede har møtt som snekkerformann ved jernbanen i Moss. Nå døde Hans bare fem år senere, og i 1900 møter vi Pernille som sekstiårig enke med en hjemmeværende datter. Hun arbeidet da som vaskekone.

Vi har sett at Andreas Hagen, født utenfor ekteskap, hadde drevet det til å bli bakermester på sitt nye hjemsted, og lensmann Johan Hansen Søhol hadde også ut fra sin beskjedne herkomst gjort det godt. Den lengste klassereisen gjorde nok likevel arbeidersønnen Andreas Andersen (22. fam.), født 1840 på Kragstad i Norderhov. Han endte opp som skipsmekler.

## 1. FAMILIE

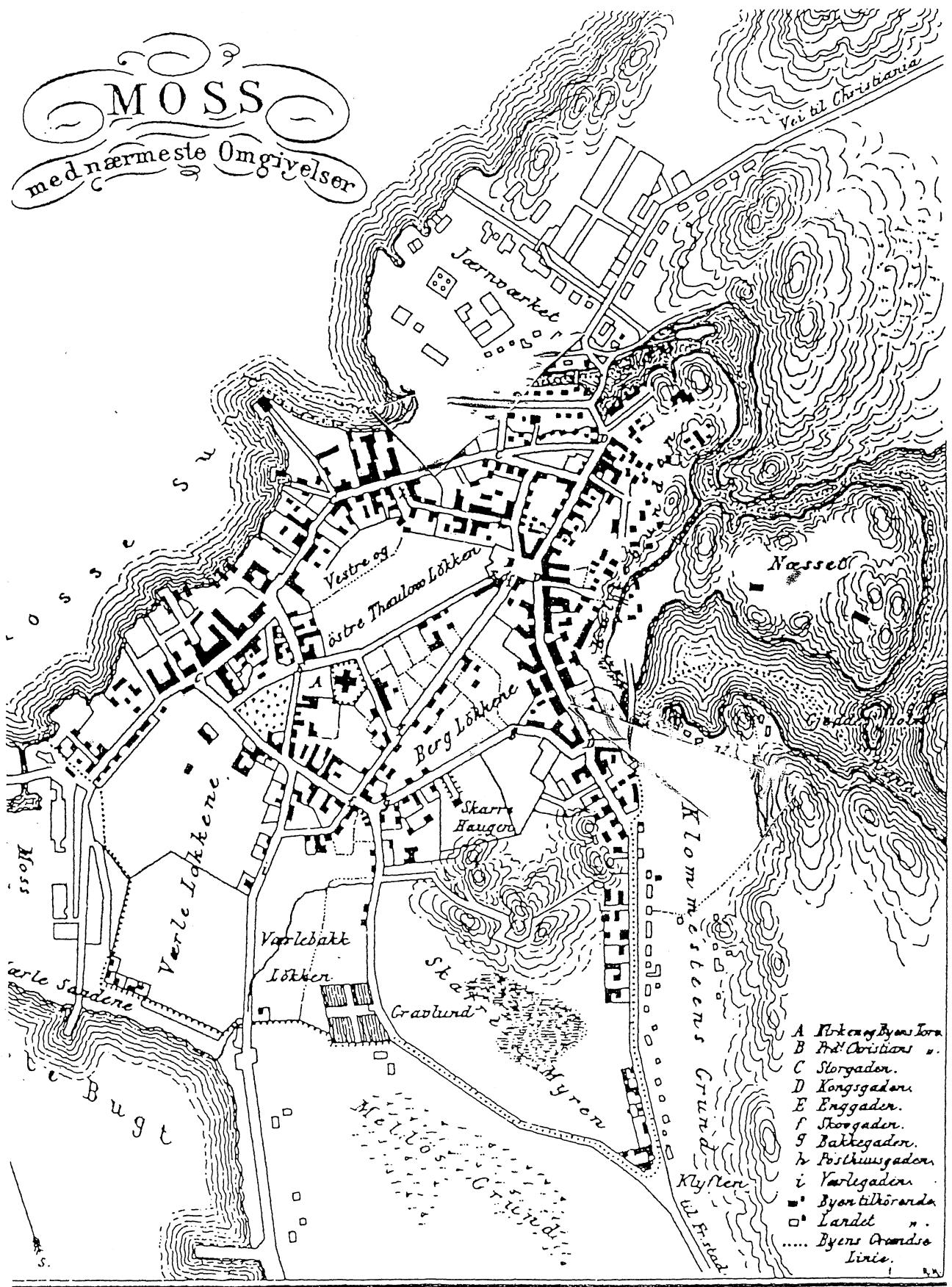
**Hans Hansen Løkke**, skomakermester, døpt 7.2.1807 i Norderhov, død 26.9.1853 på Moss  
g. Karen Guttorpsdatter, f. ca 1804, angitt i Kristiansand, død 31.10.1859 på Moss

Barn:

1. Henrik Løkke, f. 23.5.1831 på Moss
2. Gustavine Løkke, f. 3.2.1834 på Moss
3. Edvard Eilert Løkke, f. 13.9.1836 på Moss (1865: handelsmann på Bragernes)
4. Caroline Løkke, f. 26.9.1838 på Moss
5. Carl Johan Løkke, f. 2.5.1841 på Moss

Hans var sønn av Hans Andersen og Else Pedersdatter på Løkke i Ådalens. Han flyttet som skomaker-svenn i 1830 til Moss, der han ble gift 20.4.1831 med Karen Guttorpsdatter fra Kristiansand, datter av Gutterm Johannessen. Etter vielsen fungerte han som skomakermester, men ved sin død i 1853 kalles han handelsmann. Som dødsårsak er oppgitt hjernebetennelse. Hans enke, kalt Madame Karen Løkke, led en tung skjebne da hun døde noen år senere *Qvalte sig med en Snor. Tungsind var maaske Aarsagen.*

**MOSS**  
med nærmeste Omgivelser



1 2 3 4 5 6 7 8 1000 2000 Fod.

Fra Pet. Skjelvag (Frelshøgskol)

## 2. FAMILIE

**Henrik Sundby**, hattemaker, f. ca 1792, angitt i Norderhov  
g. Anne Maria Kindbom, f. ca 1796, angitt på Moss

Barn:

1. Peter Olavus Sundby, f. 24.1.1832 på Moss
2. Hans Andreas Sundby, f. 10.12.1835 på Moss
3. Henrik Emil Sundby, f. 2.5.1838 på Moss

Henrik var sønn av Ole Hallgrimsen og Randi Olsdatter på Søre Sundby i Vegårdsfjerdingen i Norderhov. Ole Hallgrimsen kalles i 1801 ”selveier husmann”. Henrik giftet seg 7.9.1832 på Moss med Anne Maria Kindbom, men eldstesønnen Peter Olavus var allerede født syv måneder tidligere. Anna Maria var skilt fra sin første ektemann. Hun var datter av smeden Peder Kindbom og Christine Malmborg på Moss. Familien flyttet trolig fra Moss ettersom ingen av barna sees konfirmert der.

## 3. FAMILIE

**Ole Hansen Løkke**, skreddermester, døpt 12.3.1809 i Norderhov, død 26.11.1847 i Moss

Bror av skomakermester Hans Hansen Løkke fra Ådalen. Han flyttet i 1832 fra Norderhov til Moss for å komme i skredderlære, og etablerte seg som skreddermester i Moss. Han ser ikke ut til å ha inngått ekteskap, men registreres likevel blant familiene. Han døde før fylte 40 år av av tæring.

## 4. FAMILIE

**Peder Hansen**, amtsfullmektig, døpt 6.8.1809 i Norderhov  
g. Petronelle Cathrine Marie Havton, f. 14.8.1820 på Strømsø

Barn:

1. Fredrik Lorentz Melberg, f. 8.1.1839 på Moss

Peder var sønn av Hans Fredrik Hansen, tømmerhandler på Hønefoss, og Anne Pedersdatter Flattum (datter av fellbereder Peder Andersen Flattum på Kvernbergsund ødegård). Ved konfirmasjonen i 1823 står Peder oppført med meget gode kunnskaper og god oppførsel. Han bodde på Berger hos enkefru Larsen, ettersom faren da var død. Han ble gift 30.11.1837 i Moss med Petronelle Cathrine Marie Havton, datter av høker Lars Peder Havton og hustru Karen Melberg på Strømsø. Peder var da fullmektig med juridisk eksamen. Sønnen Fredrik Lorentz ble konfirmert 1853 på Moss. Familien er trolig utflyttet før 1865.

## 5. FAMILIE

**Peder Hansen Løkke**, skomakermester, døpt 16.10.1803 i Norderhov, til Kristiania  
g. Marte Brynildsdatter, f. 4.11.1811 på Fredrikshald

Barn:

1. Axeline Magdalene Løkke, f. 22.8.1839 på Moss
2. Laurits Bernhard Løkke, f. 13.7.1841 på Moss, skomaker i Kristiania

Peder var bror av skomakermester Hans Hansen Løkke fra Ådalen, og flyttet til Moss kort før vielsen i 1839. Han inngikk 18.10.1839 ekteskap på Moss med Marte Brynildsdatter fra Fredrikshald, datter av arbeidsmann Brynild Nilsen og hustru Larine Jonsdatter på Busterud. Familien bodde fortsatt på Moss i 1854 da datteren Axeline ble konfirmert, men i 1865 finner vi Peder som skomaker på Grønland 19 i Kristiania sammen med Marte og sønnen Laurits Bernhard. Også sønnen hadde tatt opp skomakeryrket. I 1875 står Peder fortsatt som skomaker i Grønland 19, og han og Marte har fosterdatteren Margrete Karine Løkke, født 1875 i Kristiania.

## 6. FAMILIE

**Paul James Reinholdt Harald Gram**, amtsfullmektig, senere sorenskriver, f. 11.10.1818 i Norderhov, død 31.1.1900 i Kristiania

g. Jensine Sophie Wulfsberg, f. 12.5.1812 på Moss, angitt død 1902

Barn:

1. Jens Reinholdt Wulfsberg Gram, f. 11.12.1843 på Moss, død 14.2.1882 i Sarpsborg, premierløytnant

2. Gregers Winther Wulfsberg Gram, f. 10.12.1846 på Moss, død 1929, statsminister

Harald Gram var sønn av sorenskriver Jens Jensen Gram på Ringerike (død 1824 i Christiania) og hans hustru Reinholdine Boll, som eide en del av Ask i Norderhov og bodde der. Han giftet seg 20.7.1842 på Moss med Sophie, datter av auditør og byfogd Gregers Winther Wulfsberg, senere amtmann, og hans hustru Johanne Iverine Friborg. Fra 1863 var Harald Gram sorenskriver på Hamar, og i 1865 bodde han i 22. kvartal sammen med Sophie og sønnen Gregers, som da var student. Gregers Gram var i 1889-91 og 1893-98 norsk statsminister i Stockholm.

## 7. FAMILIE

**Christoffer Hansen Løkke**, skomaker, døpt 24.1.1813 i Norderhov, til Kristiania

g. Maren Marie Henriksen, f. ca 1818, angitt på Moss

Barn:

1. Henrik Oluf Emil Løkke, f. 27.4.1848 på Moss, død 2.2.1849 på Moss

2. Karl August Løkke, f. 13.5.1850 på Moss, postbetjent, Kristiania

Christoffer var den yngste av fire brødre fra Løkke i Ådalen som flyttet til Moss, i 1841 som skomakersvenn hos mester N. C. Bang. Han giftet seg 28.5.1847 på Moss med Maren Marie Henriksen fra Moss, datter av Henrik Christiansen. I 1865 bodde de sammen med sønnen Karl August i Store Vognmandsgate 16 i Kristiania. Christoffer var nå arbeidsmann, og hadde åpenbart måttet oppgi skomakeryrket. I 1875 var de flyttet noen kvartaler til Stenersgate 22. Christoffer sa seg å være agent, og sønnen Karl August var postbetjent.

## 8. FAMILIE

**Anne Haraldsdatter**, f. 13.7.1816 i Norderhov, trolig død 1849 på Moss

g. Nils Jan Paulsen, snekker, f. 2.12.1825 i Holla

Barn:

1. Johan Herman Paulsen, f. 17.8.1848 på Moss

Anne var datter av Harald Haagensen og Marte Pedersdatter, husmannsfolk på en plass under Kile i Norderhov. Hun giftet seg 16.5.1848 på Moss med den noe yngre snekkersvennen Nils Jan Paulsen, sønn av skolelærer Jens Paulsen og Marte Jansdatter som i 1826 kom fra Holla i Telemark til Moss. Anne døde kort etter, men kan ikke sees i dødsfallisten for Moss. Da Nils Jan Paulsen 29.4.1853 giftet seg igjen med Oline Amundsdatter fra Vinger, opplyses det at Anne skal være død fire år tidligere.

## 9. FAMILIE

**Andreas Johannessen Hagen**, bakermester, f. 1.5.1830 i Norderhov, død 30.5.1899 på Moss

g. Elisabet Johansdatter, f. 16.11.1842 i Vang

Barn:

1. Karoline Georgine Hagen, f. 18.12.1861 i Vang

2. Josefine Hagen, f. 1.4.1866 på Moss

3. Josef August Hagen, f. 11.9.1868 på Moss

4. Amalie Elida Hagen, f. 1.7.1871 på Moss

5. Anna Eline Hagen, f. 6.6.1873 på Moss

6. Otto Oskar Hagen, f. 21.1.1876 på Moss

7. Emil Hagen, f. 24.9.1878 på Moss

8. Johannes Hagen, f. 9.3.1881 på Moss

9. Karl Hagen, f. 13.4.1883 på Moss

10. Josefine Hagen, f. 11.9.1887 på Moss

Andreas var født utenfor ekteskap på Gussgarden i Norderhov. Foreldrene var husmannsdatteren Kari Engebrets datter og ungkar Johannes Corneliusen. Andreas var på Stein i Hole da han ble konfirmert i 1845. Han var bakersvenn da han giftet seg 16.11.1859 i Vang med den unge Elisabet Johansdatter, datter av Johan Edvard Evensen og Gunnor Christoffersdatter, innerster på Klokkerenkesetet i Vang. Da de to år senere fikk det første barnet, ble Andreas titulert bakermester. I 1865 holdt de til i Storgaten på Moss, og i 1875 i Radet, der også bakermester Thomas Olsen bodde. Fra senest 1890 bodde de i Klostergaten 4, tidligere en gård i Radet. I 1900 var Elisabet huseier her. Hun tilhørte ikke noe kirkesamfunn (står i 1893 som dissenter), og hadde hjemme hos seg barna Emil Hagen som arbeidet på et bryggeri, hjulmakerlærlingen Karl og yngstedatteren Josefine.

## 10. FAMILIE

**Maren Lorentze Ridder**, f. ca 1809 i Norderhov

g. Carl Ferdinand Erdmann, bakermester, f. ca 1800 i Königsberg, Preussen

Barn:

1. Caroline Charlotte Erdmann, f. 14.10.1838 i Norderhov, ugift (1900: Thv. Meyers gate 85, Kristiania)
2. Johan Edvard Erdmann, f. 9.6.1847 i Christiania, protokollfører i Kristiania byrett (1900: Solheim i Aker)

Maren var av Ridder-slekten i Hønefoss, datter av tømmerhandler Ole Ridder og hustru Maria Lucia Stabell. Hun giftet seg 7.8.1840 i Aker med bakersvenn Carl Ferdinand Erdmann fra Königsberg, sønn av Johann Erdmann. Hun oppholdt seg da på Grønland. To år tidligere hadde de fått datteren Caroline Charlotte, og Maren kalles da strandsitterdatter Maren Olsdatter Ridder fra Hønefoss nordre. Presten noterte: *saa vidt vides begges første Leiermaal*. I 1847 holdt de til i Lille Vognmandsgaten i Christiania (Oslo domkirkes menighet), der Carl var bakermester. I 1860 flyttet de fra Hønefoss til Moss, der Carl fortsatte bakervirksomheten. De bodde i 1865 i Storgaten sammen med sønnen Johan Edvard, som da var kontorist. De forlot Moss før 1875.

## 11. FAMILIE

**Peter Johan Støren**, premierlojtnant/postmester, døpt 4.11.1800 i Eidsberg, angitt død 25.11.1885

g. Helene Andrea Aabel, døpt 9.3.1804 i Aurland, angitt død 10.3.1894

Barn:

1. Abraham Wilhelm Støren, f. 17.8.1829 i Norderhov, død 19.4.1910, sogneprest
2. Oluf Aabel Støren, f. 17.8.1829 i Norderhov, død 4.10.1829 i Norderhov
3. Oluf Aabel Støren, f. 15.7.1831 i Norderhov, angitt død 20.11.1853
4. Johanne Cathrine Støren, f. 25.8.1833 i Norderhov, g. Wilhelm Jens Gram Saxild, prokurator, Norderhov
5. Christopher Sabinus Jens Jacob Støren, f. 26.6.1835 i Norderhov, kjøpmann og bankdirektør, Fredrikstad
6. Johan Nicolai Tordenskiold Støren, f. 2.1.1839 i Norderhov, angitt død 4.10.1857
7. Christine Margrethe Pavels Støren, f. 14.4.1841 i Norderhov, gift med Martin Johannes Bugge, Fredrikstad
8. Peter Reinholt Gram Støren, f. 13.4.1843 i Norderhov
9. Helene Wilhelmine Oline Støren, f. 13.4.1843 i Norderhov, gift med Martin Rasmus Schou, Fredrikstad
10. Marie Birgitte Jacobine Støren, f. 24.5.1846 i Norderhov, ugift, sykepleierske, til Tønsberg

Peter Johan var sønn av Abraham Wilhelm Støren, sogneprest i Norderhov fra 1820 til sin død i 1841, og hans hustru Johanne Cathrine Brandt. Han skal ha blitt viet 20.11.1828 til Helene Andrea, datter av Ole Aabel og Christine Margrethe Pavels i Aurland i Sogn. Han bygslet noen år Gagnum av sin far, og holdt postkontor på gården. I 1848 kjøpte han Gile i Norderhov, og solgte gården i 1857. I 1865 oppholdt ektefellene seg i Radet på Moss, og Peter kalte seg forhenværende postmester. De ble rubrisert som losjerende, men det ble presisert at de var *leiere af den iboende Beqvemmelighed*. Sønnen Peter Reinholt, *Sevil Innsiniør*, og yngstedatteren Marie Birgitte bodde også sammen med foreldrene. Datteren Helene hadde giftet seg i Moss året før. Ingen av dem bodde i Moss i 1875.

## 12. FAMILIE

**Anne Mattea Alfsdatter Vaker**, f. 28.10.1827 i Norderhov, død 12.5.1921 på Moss  
g. Carl Christian Arnesen, garvermester, f. 11.5.1819 i Våler, død 21.8.1896 på Moss

Barn:

1. Alf Oscar Arnesen, f. 15.9.1858 på Moss
2. Anna Kathinka Arnesen, f. ca 1859
3. Helga Arnesen, f. 2.1.1863 på Moss
4. Kirsten Arnesen, musikklærerinne, ugift, f. 1.3.1865 på Moss, død 14.2.1914 på Moss

Anne Mattea var datter av Alf Hansen og Eli Jørgensdatter, gårdmannsfolk på Vaker i Nordrehov. Hun giftet seg før 1858 med Carl Christian, sønn av Arne Christensen og Olea Larsdatter på Teksnes i Våler. I 1865 bodde familien i Radet på Moss, og til husholdningen hørte to garversvenner og to tjenestepiker. I 1875 holdt de fortsatt til i Radet. Ifølge matrikkelen 1884 bodde de i Kongens gate 40 med to ubebygde tomter til høy skattetakst, kr 28 000. Ved Carl Christians død i 1896 står de oppført i Kongens gate 4. I 1900 drev enkefru Anne Arnesen pensjonat her, og hadde yngstedatteren Kirsten i huset. Før 1914 hadde de flyttet til Løkkegaten 20, der Anne døde i 1921.

## 13. FAMILIE

**Hans Pedersen**, snekkerformann, f. 29.10.1836 i Hole, død 27.9.1880 på Moss  
g. Pernille Andreasdatter, f. 6.2.1840 i Hole

Barn:

1. Maren Olava Hansen, f. 16.9.1863 i Norderhov
2. August Hansen, f. 4.3.1868 på Modum
3. Karl Hansen, f. 28.1.1871 i Kristiania (Trefoldighet)
4. Gunda Annette Hansen, f. 6.11.1873 i Kristiania (Trefoldighet)
5. Matilde Hansine Pedersen, f. 5.10.1877 på Moss

Hans var sønn av Peder Gulliksen og Olea Christoffersdatter, husmannsfolk på en plass under Averøya i Hole. Pernille var født utenfor ekteskap på en plass under Hårum i Hole, og moren, Marie Jonsdatter, hadde oppgitt en gift mann, Andreas Andersen Loreeiet, som barnefar. Det var morens annet leiermål i enkestanden. Hun hadde tidligere vært gift med Jakob Trondsen på Hårumeiet, som druknet 19.2.1832 i Storøysundet. Ved konfirmasjonen 5.10.1856 bodde Pernille fortsatt på Hårumeiet. Hans hadde ett ekteskap bak seg, og bodde på Kampen i Modum da han og Pernille høsten 1863 fikk datteren Maren Olava. De giftet seg 20.11.1863 i Norderhov, og flyttet i 1866 til Modum, der de var på Gulsrud, og senere til Kristiania, der de i 1871 bodde i Engens gate 5. I 1875 var de kommet til Moss og holdt til i Tomtegaten. I 1877 får vi vite at Hans var snekker ved jernbanen, og senere kalles han snekkerformann. Han døde allerede i 1880 av tæring. Familien bodde i annen halvdel av 1880-årene i Sande bakgate 3. I 1900 finner vi enke Pernille Pedersen i Værlebakløkkene 12 som vaskekone, mens den hjemmeværende datteren Matilde Pedersen arbeidet *paa Preserveringen*.

## 14. FAMILIE

**Marte Christoffersdatter**, angitt f. 11.10.1811 i Hole, død 2.9.1883 på Moss  
g. Mathias Antoni Jensen Lund, arbeidsformann, f. 27.1.1816 på Bragernes, angitt død 1891

Barn:

1. Johan Christian Lund, f. 10.4.1845 på Modum, arbeidsformann, Moss
2. Jørgine Susanne Lund, f. 3.5.1853 på Eiker, g. Peter Anton Johannessen, brannkonstabel, Moss

Marte var født på Bønsnes i Hole, og foreldrene Christoffer Hansen og Gjertrud Danielsdatter kjøpte året etter den tidligere husmannsplassen Elstøen under gården. Hun ble 28.11.1840 gift i Hole med ungkar og *Opseer* Mathias Antoni Lund, sønn av styrmann Jens Kraft Lund og hustru Maren Karine Svendsen på Bragernes. Marte og Mathias bodde en stund på Modum og Eiker, i 1853 på Hassel verk. I 1865 var de selsvere på Nyhus i Bakke skoledistrikt på Eiker. I 1875 finner vi dem i Radet på Moss, der Mathias var arbeidsformann på dampsaga. Sammen med dem bodde den gifte sønnen Johan Christian og hans hustru Ingeborg Marie, samt datteren Jørgine som var sypike. Marte døde i 1883 av kreft. Matrikkelen 1884 viser M. A. Lund og J. C. Lund som eiere av Klostergaten 29, som tidligere var en gård i Radet.

## 15. FAMILIE

**Maren Haslum**, angitt f. 1829 i Norderhov, død 30.6.1910 på Jeløya  
g. Jørgen Haslum, telegrafbestyrer, f. 25.7.1828 i Ås

Maren er vanskelig å identifisere. Hun står i 1875 oppført som Jørgen Haslums hustru i Kongegaten 122 på Moss, da som født 1830 i Hole, og de hadde ingen barn. Jørgen Haslum var sønn av poståpner Hans Haslum og hustru Anne Kirstine Eriksdatter på Norderås i Ås i Follo. Han var første gang gift med Thale Johanne Haslum, og i 1865 bodde de i Kongegaten og hadde flere barn. I 1900 bodde Jørgen og Maren i Fleischers gate 5 på Moss. Jørgen var da pensjonist og forhenværende telegrafbestyrer, mens Maren syslet med husgjerning.

## 16. FAMILIE

**Maren Kirstine Engebretsdatter**, f. 24.11.1836 i Norderhov  
g. Gustav Karlsson Sværd, jernbanearbeider, angitt f. 1837 i Malmö, Sverige

Barn:

1. Emma Marie Sværd, f. 8.1.1870 i Norderhov
2. Inga Karoline Sværd, f. 27.3.1872 i Norderhov
3. Gunda Matilde Sværd, f. 26.11.1876 på Moss

Maren Kirstine var født på Hengsle under Frok i Norderhov av foreldre Engebret Pedersen og Inger Christensdatter, som i 1865 holdt til på Gomserud under Frok, der Engebret var elvearbeider. Gustav var i 1865 gråstenarbeider i Drammen, og de var ennå ikke gift da eldstedatteren Emma Marie ble døpt i september 1870. Maren Kirstine bodde da på Gomserud, mens Gustav var jernbanearbeider på Vekkerø i Aker. I 1872 var de gift og bodde på Gomserud (Gustav kallas da formann), og i 1875 var de i Tomtegaten på Moss, der Gustav var jernbanearbeider. Det er uvisst hvor det ble av dem, men de to yngste døtrene tjente i 1900 sør i Vestfold: Inga på Brunlanes og Gunda i Larvik.

## 17. FAMILIE

**Annette Andersen**, angitt f. 1847 på Hønefoss  
g. Anders Martin Andersen, oppsynsmann, angitt f. 1829 i Vestby

Hun kan være identisk med Annette, f. 26.6.1847 i Norderhov av foreldre Anders Johannessen og Johanne Johanneshutter, innerster på Hønefoss søndre. Hun var gift med Anders Martin Andersen fra Vestby, etter alt å dømme den samme som ble født 26.10.1829 i Garder sogn av husmannsfolkene Anders Gulbrandsen og Gunhild Torersdatter under Hale. Anders og Annette bodde i 1875 i Strandgaten på Moss, der Anders var oppsynsmann ved Smålensbanen.

## 18. FAMILIE

**Maren Nilsen**, angitt f. 1854 i Hole, død 27.8.1910 på Moss  
g. Anders Nilsen, skipstømmermann ved verft, angitt f. 1848 i Lier

De bodde 1900 i Verftsgaten 4 B på Moss, der de også holdt til da Maren i 1910 døde av lungebetennelse.

## 19. FAMILIE

**Inger Marie Pedersdatter Bjerke**, f. 11.1.1862 i Hole  
g. Ole Hansen, maskinist, angitt f. 1860 i Hillestad i Jarlsberg

Barn:

1. Harald Hansen, f. 11.12.1888 i Hole
2. Olaf Marinus Hansen, f. 18.9.1891 i Hole
3. Dagmar Konstanse Hansen, f. 3.8.1894 i Hole
4. Petter Gunerius Bjerke Hansen, f. 9.6.1898 i Kristiania
5. datter, f. 1900

Inger Maries foreldre var maler Peder Gulbrandsen Bjerke og hustru Karen Christiansdatter på Gomnes i Hole, og farens slekt kom fra Vestre Bjørke i Steinsfjerdingen. Sønnen Harald ble født utenfor ekteskap i 1888 på Gomnes, men det framgår at Inger og Ole senere giftet seg i Kristiania. De bodde i 1900 i Verftsgaten 7 på Moss, der Ole var maskinist på dykkerbåten Neptun ved Moss verft. Da sønnen Petter Gunerius 1.12.1912 ble konfirmert, var bostedet Helgerødgaten 13. Sønnen Olaf skal ha fått Justisdepartementets tillatelse til å ta navnet Bjerke.

## 20. FAMILIE

**Jesper Olaf Seip**, politimester, f. 24.3.1856 i Norderhov, angitt død 22.5.1928 i Oslo  
g. Sigrid Hesselberg, f. 3.12.1871 i Kristiania

Barn:

1. Jesper Eilert Hesselberg Seip, f. 9.12.1897 på Moss, premierløytnant
2. Jon Seip, f. 10.2.1899 på Moss
3. Karin Seip, f. 9.9.1900 på Moss

Jesper Seip var sønn av oberst Leonhard Christian Caspar Seip på Nærstad i Norderhov og hustru Karin Jonsson, som var fra Lund i Skåne (begge døde i 1891). Sigrid var datter av grosserer Eilert Hesselberg og hustru Othilie Cathrine Henriette Ring. I 1900 bodde de i Jeløygaten 1 på Moss, og til husstanden hørte en kokkepike og to barnekurer.

## 21. FAMILIE

**Elise Johansdatter**, f. 8.2.1851 i Norderhov, til Kristiania  
g. Emil Lauritz Ottesen Hagen, bakersvenn, f. 4.7.1853 på Elverum

Barn:

1. Einar Edvard Emilsen Hagen, f. 10.4.1874 i Kristiania
2. Otto Josef Hagen, f. 24.12.1877 i Østre Aker
3. Olaf Pernelius Hagen, f. 29.10.1883 på Moss
4. Augusta Hagen, f. 9.6.1887 på Moss
5. Oscar Hagen, f. 19.6.1890 på Moss
6. Aasta Hagen, f. 24.5.1894 på Moss

Elises foreldre var Johan Fredrik Knutsen og Anne Dorthea Rasmusdatter som var husmannsfolk på en plass under Burud i Norderhov, og de giftet seg samme dag som hun ble døpt. I 1865 bodde Elise på en plass under Vestre Hønen, mens moren, som da var skilt, bodde på Bakåsen hos sine foreldre, Rasmus Gulbrandsen og Lisbet Christoffersdatter. Emil var sønn av Otto Karelus Olsen og Olea Olsdatter, innerster på Hanstad i Elverum. Allerede ved konfirmasjonen brukte han Hagen som slektsnavn. Elise og Emil fikk i 1874 sønnen Einar Edvard utenfor ekteskap. De ble gift året etter i Kristiania, 2.5.1875 (Oslo domkirke), og i 1877 holdt de til på Grueløkka i Østre Aker. Senest 1883 var de kommet til Moss. I 1888 bodde de i Klostergaten 21 og fra senest 1892 i Klostergaten 4, samme sted som bakermester Andreas Hagen. Emil ble stadig titulert bakersvenn, og arbeidet nok for Andreas. I 1900 bodde de sammen med de tre yngste barna i Thorvald Meyers gate 36 i Kristiania, og Emil var fortsatt bakersvenn.

## 22. FAMILIE

**Andreas Andersen**, skipsmekler, f. 3.4.1840 i Norderhov, død 9.12.1912 på Moss  
g. Petrine Larsen, 2.11.1860 i Sandar

Barn:

1. Asmund Andersen, f. 7.9.1888 på Moss

Andreas ble konfirmert 22.7.1855 i Norderhov og bodde da på Kragstad, der han også var født. Foreldrene var arbeidsmann Anders Eriksen og Ellebrekke Andersdatter, og Andreas hadde gode kunnskaper. Dåpen er ikke innført i kirkeboken, men kunne bevitnes av moren og to faddere før konfirmasjonen. Han ble gift 20.12.1887 på Moss med den langt yngre Petrine Larsen fra Sandherred, datter av Lars Gulbrandsen og Petronelle Pedersdatter, gårdmannsfolk på Natvald. I 1900 bodde Andreas og Petrine i Østre Kanalgate 5 på Moss, samme sted hvor Andreas i 1912 døde av hjertelammelse.

## 23. FAMILIE

**Torvald Olsen Buttingsrud**, gårdbruker, f. 14.2.1851 i Ådalen  
g. **Berte Christine Eriksdatter Næss**, f. 28.5.1848 i Ådalen

Barn:

1. Erik Torvaldsen Buttingsrud, angitt f. 1875
2. Ole Torvaldsen Buttingsrud, angitt f. 1880 i Norderhov, død 4.2.1914 i Hurum
3. Karoline Torvaldsen Buttingsrud, angitt f. 1882, død som barn
4. Bernt Kristian Torvaldsen Buttingsrud, f. 27.3.1891 i Norderhov
5. Torvald Torvaldsen Buttingsrud, f. 7.10.1893 i Norderhov

Både Torvald og Berte hadde røtter i Ådalen. Hans foreldre var Ole Trondsen og Berte Larsdatter, gårdmannsfolk på Buttingsrud, mens hun var datter av Erik Jespersen og Kirsti Paalsdatter på Nes. Torvald og Berte ble gift 27.2.1873 i Ådalen. Torvald kjøpte Borgerud på Veme og drev som trelasthandler, men gikk konkurs i 1878. I 1900 forpaktet de Søndre Nore på Jeløya. Da sønnen Ole i 1914 ble begravet i Moss landsogn, ble det opplyst at han bodde på Ringnes og døde i pleiehjem på Hurum.

## 24. FAMILIE

**Johan Hansen Søhol**, lensmann, f. 1.5.1881 i Hole  
g. **Thora Olufa Hval**, angitt f. 25.10.1885 på Hønefoss

Barn:

1. Ragne Søhol
2. Astrid Louise Søhol, f. 1.7.1912 i Hønefoss
3. Ingebjørg Kristine Søhol, f. 1.7.1912 i Hønefoss, død 5.2.1913 på Moss

Johan var født på Svarstad i Hole som sønn av snekker Hans Andreas Jensen fra Modum og Lovise Hallgrimsdatter. Foreldrene overtok senere Roterud, som var utskilt fra Søhol i Hole. Thora var datter av samlagsbestyrer Ole Hval og hans hustru Kristiane. Johan ble i 1903 uteksaminert fra ingeniør-våpenets offisersskole, og han var underoffiser fram til 1917. De skal ha vært gift 27.12.1910. De bodde i 1912 i Hønefoss, og Johan tituleres da sersjant. Før februar 1913 var de flyttet til Herfordts gate 13 på Moss, der Johan var lensmannsbetjent. I 1917 ble han lensmann i Rygge, og senere på Jeløya.

## KORTVARIGE OPPHOLD

**Erik Christensen Sørum**, f. ca 1781, angitt i Norderhov  
g. Ingeborg Maria Larsdatter Collett, f. ca 1794, angitt på Moss

Erik inngikk 9.10.1831 ekteskap på Moss med Ingeborg Maria Larsdatter Collett, datter av Lars Christoffersen Collett. Erik oppgis da å være enkemann og sønn av Christen Nilsen Hønen i Norderhov.

**Gina Gulbrandsdatter**, tjenestepike, f. ca 1831, angitt på Ringerike

Var i 1865 ugift og tjenestepike hos trelasthandler Niels Brandt Darre i Kongegaten på Moss. Trolig er hun identisk med Jørgine Gulbrandsdatter, f. 6.1.1830 i Hole av foreldre Gulbrand Olsen og Berte Knutsdatter, selveierfolk på Leineei.

**Josefine Maria Simensdatter**, f. 7.4.1868 i Norderhov

Foreldrene var jernbanearbeider Simen Pedersen fra Eidsvoll og hans hustru Laura Petersdatter, som i 1868 hadde midlertidig opphold i Bjørkeei på Strand i Norderhov. I 1875 bodde familien i Bakgaten på Moss, der Simen Pedersen var arbeidsformann ved jernbanen.

**Andreas Jensen**, jernbanearbeider, angitt f. 1851 i Hole  
Var i 1875 ugift og losjerte i Tverrgaten på Moss.

**Maren Follum**, husjomfru, angitt f. 1840 i Norderhov  
Var i 1875 ugift og tjente i Enggaten på Moss.

**Anne Marie Hansdatter**, angitt f. 1844 på Hønefoss

Meldte seg ut av statskirken 4.10.1887. Hun oppga da at hun var kone med bosted Moss, og var blitt konfirmert 1859 på Hønefoss.

**Annette Amundsen**, f. 7.12.1881 i Norderhov

Hennes foreldre var Hans Amundsen og Marie Johannesdatter, husmannsfolk på en plass under Nærstad i Norderhov. Hun ble konfirmert 12.4.1896 i Moss landsogn og bodde da på Skovly, trolig som tjener. I 1900 tjente hun hos lege Thorvald Dahle i Storgaten 36 i Kristiania. I mai 1902 meldte hun flytting til New York på prestekontoret i Moss.

**Hans Hansen**, f. 10.12.1882 i Norderhov

Var en yngre bror av ovenstående Annette Amundsen, og ble konfirmert 25.4.1897 i Moss landsogn. Han bodde da på Krapfoss, trolig som tjener.

**Gunda Moen**, angitt f. 1883 på Ringerike

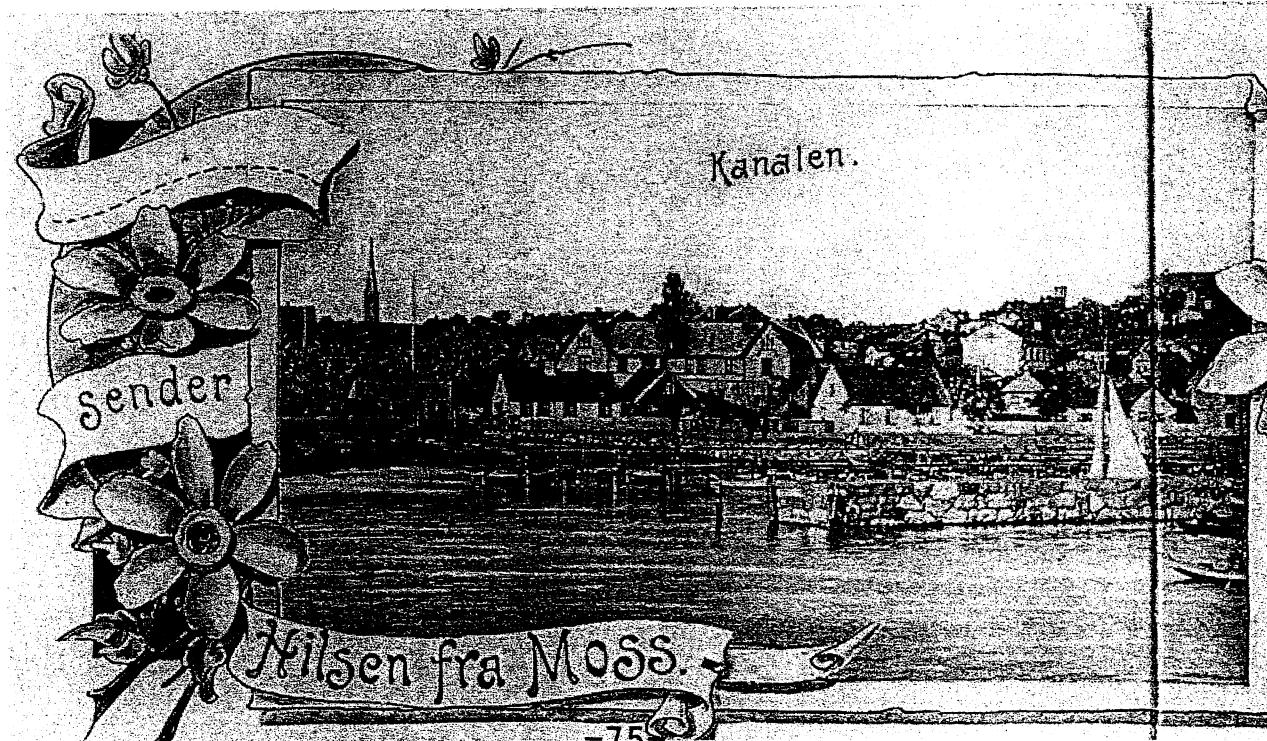
Var i 1900 ugift og tjenestepike (husgjerning) i Løkkegaten 20 B på Moss.

**Gulbrand Christoffersen Hen**, gårdeier, f. 26.12.1847 i Ådalen

Var i 1900 enslig losjerende i Sykehusgaten 7 på Moss, men hadde sitt sedvanlige bosted i Ådalen der han hadde jordeiendom.

**Anna Johanna Kristiansen**, f. 9.7.1892 i Norderhov

Hun ble konfirmert 7.4.1907, og holdt da til i Wulfsbergs gate 14 på Moss, trolig som tjener. Hennes foreldre var papirfabrikkarbeider Andreas Kristiansen og hustru Davida Josefine, f. Andreassen, i Norderhov.



## På sangens vinger i Hole

av Sten Høyendahl

I gårdsarkivet på Vestre By på Røyse ligger en restanseliste fra 1858 for de passive medlemmene av Hole Sangforening. Ringeriges Sangforening kom i gang i 1854, men ble nedlagt to år senere. Hole Sangforening holdt derimot sine stevner langt inn på 1900-tallet. De passive medlemmene sang ikke selv i koret, men deltok i festlige aktiviteter. Kontingenget på en halv daler var trolig satt høyt for at ikke alle og enhver kunne bli medlem. Hole var i 1850-årene et utpreget klasse samfunn. Marcus Thranes arbeiderforeninger var i 1851 blitt knust av øvrighet og militærmakt, og ingen torde lengre ta ordet mot det bestående.

Jeg har ikke fått bekreftet når foreningen startet opp, men det skjedde trolig i 1854 eller 1855. Vi ser av listen at Johannes Rytterager skyldte kontingent fra 1855. Men hvorfor finner vi denne restanselisten på Vestre By? Kanskje var Mads Olsen, som den gang brukte gården, foreningens kasserer eller revisor. Han skyldte selv kontingent for 1857, men også foreningens tillitsmenn ventet vel med å betale til det var absolutt nødvendig.

Her kan dagens holeværinger se om tippoldefar var blant foreningens passive medlemmer - og ikke minst om han var ajour med kontingeneten. Tippoldemor fikk ikke være medlem, men var nok med på foreningens fester som i slutten av 1850-årene ble holdt på Libakke. De gikk ikke tidlig til sengs den gangen heller. I 1857 ble det avertert at festen *slutter præsis Kl. 3 Morgen*.

### De passive Medlemmer af Hole Sangforening der rester Contingent for Aarene 1856 & 57.

Nº 1 Student Sundt	57	0-2-12 bet	39 Kjøbmand Hurum	57	0-2-12 bet	79 Anders Bjerke	57	0-2-12 bet
2 Maler Eriksen	Dº	0-2-12	40 Hans Søhoel <i>Udmelt</i>	56	0-2-12	80 Ole Johannes Hurum	Dº	0-2-12 bet
3 Engebret Kind	Dº	0-2-12 bet	41 Ole Dæhli	Dº	0-2-12 bet	81 Svend Frøshaug	Dº	0-2-12
4 Anders Joh. Søhoel <i>Udm.</i>	Dº	0-2-12 bet	42 Jens Bjerch	Dº	0-2-12 bet	82 Jørgen Bønsnæs	56&57	0-3-18
5 Ole Alfs. Hurum	Dº	0-2-12 bet	43 Anders Kleven	56&57	1-0-0 bet	83 Inkasator Sukkestad	Dº	0-2-12
6 Jørgen Hungerholt	Dº	0-2-12 bet	44 Nils G. Moe	Dº	0-2-12 bet	84 Uhrmsv. Album	Dº	0-2-12
7 Jahn Bjørnstad	Dº	0-2-12 bet	45 Engebret Gihle	Dº	0-2-12 bet	85 Capitain H. Hals	½ A	56&57 0-3-18
8 Engebret Haug	Dº	0-2-12	46 Syver Bili	½ R	56&57 0-3-18	86 Dº Chr. Hals	Dº	0-3-18
9 Anders Stadium	Dº	0-2-12	47 Johannes Rytterager			87 Uhrmager Syversen	Dº	0-2-12 bet
10 Mads Bye	Dº	0-2-12 bet		55&56&57	1-1-6	88 Kjøbmand Tanberg	Dº	0-2-12 bet
11 Chr. Rytterager	Dº	0-2-12 bet	48 Andreas Gommæs	56& Dº	0-3-18 bet	89 Edevar Tanberg <i>ud</i>	Dº	0-2-12 bet
12 Kjøbmand Løken	Dº	0-2-12 bet	49 Halvor Ihlen	56&57	1-0-0 bet	90 Lensmand Kahrs	Dº	0-2-12 bet
13 Nils Ullerens	56& Dº	1-0-0 bet	50 Anders Frøhaug	Dº	0-2-12 bet	91 Nils Hansen Hole	Dº	0-2-12 bet
14 Anders Moe	Dº	0-2-12 bet	51 Mads Øderaae	56&57	1-0-0	92 Haagen Buhre	Dº	0-2-12 bet
15 Erik Frøshaug	Dº	0-2-12 bet	52 Farver Faugner	56&57	1-0-0	93 Halvor Løken	Dº	0-2-12 bet
16 Anders H. Bjørnstad	Dº	0-2-12 bet	53 Norve	Dº	0-2-12	94 Ole Engeb. Moe	Dº	0-2-12
17 Anders Alf Hurum	Dº	0-2-12	54 Candidat Didrikson	Dº	0-2-12 bet	95 Ole Nubs. Opsahl	Dº	0-2-12
18 Hans Berg	55&56 <i>udg.</i>	1-0-0 bet	55 Provst Lund	Dº	0-2-12 bet	96 Anders Heieren	Dº	0-2-12
19 Ole Gjesvold	Dº	0-2-12 bet	56 Ole Fjulsrud	Dº	0-2-12	97 Johan Blyberg	Dº	0-2-12 bet
20 Chrisf Viig	Dº	0-2-12 bet	57 A. Stixrud	Dº	0-2-12	98 Nils Onsager	Dº	0-2-12
21 Ole Sund	56&57	1-0-0	58 Garver Thoresen	Dº	0-2-12 bet	99 Johan Østby Bjo	Dº	0-2-12 bet
22 Jørgen Haugnord	Dº	0-2-12 bet	59 Leutenant Neuman	Dº	0-2-12	100 Hans A. Søhoel Roterud		
23 Andreas Næs	56&57	1-0-0	60 Drengsrød	56&57	1-0-0	ude 57		0-1-6
24 Hans Udvigen	Dº	0-2-12	61 Anders Dahle	Dº	0-2-12 bet	101 Paul Bønsnæs	57	0-2-12
25 Iver Paulsen	56&57	1-0-0	62 Hans A. Haavind	Dº	0-2-12 bet	102 Christoffer And. Moe	0-1-6 bet	
26 Ole H. Gommæs	56&57	0-3-18 bet	63 Chr. Melgaard	56&57	1-0-0	103 Jørgen Hurum		0-1-6 bet
27 Kjøbmand Bjørnstad	Dº	0-2-12 bet	64 Hans I. Bjørnstad	Dº	0-2-12	104 Tosten Gjørud Egge		
28 Ole Lohre	Dº	0-2-12 bet	65 Anders Selté	56&57	1-0-0	indmeldt 26 Januar 1858		0-1-6
29 Jørgen Rytterager	Dº	0-2-12	66 Bager Blyberg	Dº	0-2-12 bet	105 Krohn Bu.		
30 Thron Vager	Dº	0-2-12	67 Johannes Askim	Dº	0-2-12 bet	indm. 1 Marti 57	0-1-6 bet	
31 Johannes B. Paulsen	56	0-2-12	68 Johan I. Gullerud	57	0-2-12	106 H. Grinager		
	<i>udg.</i>		69 Peder Gjesvold	56&57	1-0-0	indm. 24 Jan. 0-1-6 bet		
32 ud Johannes Onsager	57	0-2-12 bet	70 Hans A. Svarstad	56&57	1-0-0	107 E. Amunderud	Dº	0-1-6 bet
33 Ole Reich	Dº	0-2-12 bet	71 Gulbrand Svarstad	Dº	0-2-12 bet	108 Capitain Seiersted 1858		
34 Ole Onsager	Dº	0-2-12 bet	72 Johannes Bjerke	56&57	1-0-0	109 Johanis Haat		
35 Chrisf Paulsen	56	0-2-12	73 Anders O. Hurum	Dº	Dº 1-0-0	110 Anders Fjeld		0-2-12
36 Hans Joh. Hurum	Dº	0-2-12 bet	74 Alf Hurum	Dº	Dº 1-0-0			
	<i>Udmelt 1ste April</i>		75 Gulbrand Nordbye	Dº	0-2-12 bet			
37 Thor Pjaakerud	56&57	1-0-0	76 Hans Hollerud	Dº	0-2-12			
38 Gulbrand Pjaaka		0-2-12	77 Ole M. Fjelstad	56&57	1-0-0			
			78 Anders N. Fjelstad	57	0-2-12 bet			

A register of Maltese of Old Copenhagen for  
Capt. Carl Petersen 1856 - & 57

1	Christine Lundba	17	2-12	64	39	Christ Paulsen 56	57	1-2	Ah
2	Maria Kristiansen	16	-	2-12	36	Hans Joh. Kierum	16	2-12	Bk
3	Engelbreth Kind	4	-	2-12	37	Hans Joachim	16	-	
4	Andreas Joh. Sørensen	16	-	2-12	38	Hans Joachim	16	-	
5	Ole J. H. Kierum	16	-	2-12	39	Hans Joachim	16	-	
6	fjern Hungerholz	8	-	2-12	40	Hans Joachim	16	2-12	Bk
7	Jacob Bjørnskau	16	-	2-12	41	Hans Joachim	16	2-12	Bk
8	Engelbreth Maria	16	-	2-12	42	Hans Joachim	16	2-12	Bk
9	Andreas Joh. Kierum	16	-	2-12	43	Hans Joachim	16	-	
10	Kodi Byr	16	-	2-12	44	Hans Joachim	16	2-12	Bk
11	Chr. Rytterager	16	-	2-12	45	Hans Joachim	16	2-12	Bk
12	Hans Joachim	16	-	2-12	46	Hans Joachim	16	2-12	Bk
13	Kids Vellerud	16	-	2-12	47	Hans Joachim	16	2-12	Bk
14	Andreas Joh. Kierum	16	-	2-12	48	Hans Joachim	16	2-12	Bk
15	Brude Trøthaug	16	-	2-12	49	Hans Joachim	16	2-12	Bk
16	Andreas Joh. Kierum	16	-	2-12	50	Hans Joachim	16	2-12	Bk
17	Andreas Joh. Kierum	16	-	2-12	51	Hans Joachim	16	2-12	Bk
18	Karl Berg 16	83	64	16	52	Hans Joachim	16	2-12	Bk
19	Ole J. H. Kierum	16	-	2-12	53	Hans Joachim	16	2-12	Bk
20	Christine Berg	16	-	2-12	54	Hans Joachim	16	2-12	Bk
21	Ole Lund 16	83	57	16	55	Hans Joachim	16	2-12	Bk
22	fjern Haugmand	16	-	2-12	56	Hans Joachim	16	2-12	Bk
23	Andreas Joh. Kierum	16	-	2-12	57	Hans Joachim	16	2-12	Bk
24	Hans Haugmand	16	-	2-12	58	Hans Joachim	16	2-12	Bk
25	Andreas Joh. Kierum	16	-	2-12	59	Hans Joachim	16	2-12	Bk
26	Ole J. H. Kierum	16	-	2-12	60	Hans Joachim	16	2-12	Bk
27	Hans Joachim	16	-	2-12	61	Hans Joachim	16	2-12	Bk
28	Ole Joachim	16	-	2-12	62	Hans Joachim	16	2-12	Bk
29	fjern Rytterager	16	-	2-12	63	Hans Joachim	16	2-12	Bk
30	Hans Joachim	16	-	2-12	64	Hans Joachim	16	2-12	Bk
31	Hans Joachim	16	-	2-12	65	Hans Joachim	16	2-12	Bk
32	Hans Joachim	16	-	2-12	66	Hans Joachim	16	2-12	Bk
33	Ole Reich	16	-	2-12	67	Hans Joachim	16	2-12	Bk
34	Ole Reich	16	-	2-12	68	Hans Joachim	16	2-12	Bk

## **AKTUELLE ARTIKLER OG NETTKILDER**

Det publiseres stadig artikler og kildemateriale fra Ringerike på nettsteder og i tidsskrifter utenfor distriktet. Vi vil heretter forsøke å gi informasjon om slikt stoff med lokal tilknytning.

### **Tidsskriftartikler**

Solberg, Thorleif: Gale patronymikon på Ringerike 1664? *Genealogen* nr 1/2009, s. 43-44. Medlemsblad for Norsk Slektshistorisk Forening.

Solberg foretar her en kildekritisk gjennomgåelse av sogneprestens manntall for 1664.

### **Avfotografert kildemateriale**

Det er lagt ut en del avfotograferte skattelister og militære ruller fra Ringerike på Kari Thingvolds nettsted: <http://slektskilder.blogspot.com/>

#### **Thingvold, Kari:**

Skoskatt 1711, Hole og Norderhov (med Hønefossen).

Ekstraskatt 1762, Hole og Norderhov.

#### **Larsen, Tom:**

Rulle, kaptein Gert Macoadleys kompani, Hallingdal og Hole 1662.

Rulle, kaptein Gert Macoadleys kompani, Hole, Sigdal, Sandsvær, Numedal og Flesberg 1670.

Rulle, major Jacob de Cardes kompani, Ringerike og Modum 1670.

Rulle, kaptein Peder Bruns kompani, Oplandske nasjonale infanteriregiment, Hallingdal og Ringerike 1693.

Legdsrulle, Oplandske nasjonale infanteriregiment, Hallingdal og Ringerike 1693.

Manntall over ungt mannskap, Oplandske nasjonale infanteriregiment, Norderhov 1697.

Manntall over ungt mannskap, Norderhov 1697.

Rulle over innrullerte bønder. Hole og Norderhov 1699.

Legds- og mannskapsrulle for reserven, kaptein Brinchs kompani, Hallingdal og Ringerike 1700.

Mønsterrulle, 4. Søndenfeldske dragonregiment, Ringerikske kompani 1756.

Legdsrulle, 2. Oplandske infanteriregiment, Ringerikske livkompani 1758.

Rulle over soldater og rekrutter utkommandert til Holstein, 2. Oplandske infanteriregiment, Norderhov, Hole, Eidsvoll etc 1761.

Rulle, 2. Oplandske infanteriregiment, Øvre og Ytre Hallingdal (med ringerikssoldater) 1761.

Hoved-, legds- og ungt mannskapsrulle, Ringerikske eskadron, 2. Søndenfeldske dragonregiment, 1767.

### **Forbryteralbum på Digitalarkivet**

Vår sekretær Tom Larsen har oppsporet tre hittil ukjente album med fotografier av innsatte forbrytere. Han har under vanskelige lysforhold avfotografert albumene og lagt disse ut i Digitalpensjonatet på Digitalarkivet. Her finner vi blant annet to portretter av bedrageren og kvindeforføreren Hans Andersen Sørum, kjent over hele østlandsområdet under navnet Borgenstjerne. Han var født i 1850 på en plass under Berger i Jevnaker, men konfirmert 1866 på Bølgen i Haug, og hans mor var fra en plass under Veme. Etter mange år i glemselet ble

Borgenstjerne i 1999 bragt fram i lyset i Kari Telstes doktoravhandling "Brutte løfter", og for et par år siden ble det laget TV-program om ham i Petter Skjervens regi (NRK). Noe fotografi av Borgenstjerne har ikke tidligere vært kjent.

Albumene inneholder fotografier av åtte ringerikinger. Alle er i albumene oppført med gårds- eller familienavn, men med unntak for Borgenstjerne er disse navnene ikke tatt med i nedenstående oversikt. Jf <http://kilden.forskningsradet.no/publikasjon/vis.html?tid=41405>

#### Botsfengslet (1885-94)

34 Hans Andersen Sørum, "Borgenstjerne"	1884-86
106 Ulrik Ellingsen, Norderhov	1883-87
234 Anders Pettersen, "Lisbet" eller "Flink"	1888-89
240 Ole Hansen, husmann i Hole	1888-89
242 Anders Larsen	1889
455 Erik Gustavsen	1892-93
497 Anders Larsen	1891-93

#### Akershus festnings arbeidsanstalt og landsfengsel (1901-10)

80 Anders Larsen	1899-1901
494 Johan Petter Andersen	1900-04
573 Martinus Olsen	1903-04
635 Anders Pettersen, "Lisbet" eller "Flink"	1900-05
722 Hans Andersen Sørum, "Borgenstjerne"	1905



Borgenstjerne, ca 1885

